

**T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

HARİTA MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

**KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN MAKRO FORM ETKİLERİ:
DİYARBAKIR İLİ MERKEZ SUR İLÇESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Onur Ersen KARA

DANIŞMAN

Prof. Dr. H. Murat YILMAZ

AKSARAY, 2019

Aksaray Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 122306423 numaralı Yüksek Lisans öğrencisi Onur Ersen KARA tarafından hazırlanan “**KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN MAKRO FORM ETKİLERİ: DİYARBAKIR İLİ MERKEZ SUR İLÇESİ ÖRNEĞİ**” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Harita Mühendisliği Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir

Danışman: Prof. Dr. H. Murat YILMAZ

Aksaray Üniversitesi

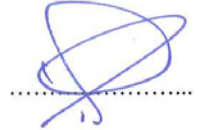
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye: Prof.Dr.Fatih İŞCAN

Konya Teknik Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye: Dr.Öğr. Üyesi Kamil KARATAŞ

Aksaray Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Tez Savunma Tarihi: 21/08/2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....
Doç. Dr.Mehmet Ali HİNİS
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, akademik kurallara ve bilimsel etik, ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, çalışmamda kullandığım verilerin orijinallliğini ve her türlü intihalden uzak olduğunu beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Onur Ersen KARA

TEŞEKKÜR

Kendisini tanıdığım günden beri bana sürekli destek olduğu ve güler yüzünü hiç esirgemediği için sevgili tez danışmanım Prof. Dr H. Murat YILMAZ'a, yardımlarının yanında moral kaynağım da olduğu için M. Ersin Kara'ya, maddi-manevi desteğini her zaman yanımda hissettirdikleri için aileme, yardımları için Prof. Dr. Feruh Yıldız'a ve Prof. Dr. Fatih İŞÇAN'a teşekkür ederim. Ayrıca bölgede yaptığım anket çalışmasına severek katılan ve sabırla sualleri yanıtlayan bölge halkına teşekkürü borç bilirim.

Bu tez çalışmasının, bundan sonra yapılacak olan çalışmaların önünü açmasını dilerim.

Onur Ersen KARA
AKSARAY, 2019

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
ŞEKİLLER DİZİNİ	vi
ÇİZELGELER DİZİNİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR	xii
1. GİRİŞ	1
1.1 Osmanlı Son Döneminde Kentsel Dönüşüm.....	3
1.2 Başkentte Kentsel Dönüşüm Ve Sanayi Kentleri Kurulumu (1923-1950)	4
1.3 Kaçak Yapılarla (Gecekondu) Mücadele (1950-1980)	5
1.4 Liberal dönem: İmar Afları Dönemi (1980-1999)	7
1.5 Yasal Düzenleme Çabaları (2000–2012)	9
2. DÜNYA’DA VE TÜRKİYE’DE KENTSEL DÖNÜŞÜM	
UYGULAMALARI	12
2.1 Dünyada Kentsel Dönüşüm Uygulamaları.....	12
2.1.1 Hiroşima - Danbara (Japonya) kentsel dönüşüm projesi	13
2.1.2 Postdam (Almanya) meydanı kentsel dönüşüm projesi	14
2.2 Avrupa Birliği Sürdürülebilir Kentsel Dönüşüm Modelleri.....	14
2.2.1 Avrupa kentsel dönüşüm HerO modeli	15
2.3 Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları	15
2.3.1 Aydın’da yapılan uygulamalar	19
2.3.2 Elazığ’da kentsel dönüşüm.....	20
2.3.3 Kentsel dönüşüm uygulamalarında TOKİ.....	21
3. TÜRKİYE’DE YAPILAN KENTSEL DÖNÜŞÜM ÇALIŞMALARININ	
SAĞLADIĞI KATKILAR	22
4. DİYARBAKIR İLİ SUR İLÇESİ KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJESİ.....	26
4.1 Projenin Amacı ve Hedefleri	30
4.2 Projenin Tanımı ve Kapsamı	30
4.3 Yenileme Projeleri.....	35
4.4 Uygulama Biçimleri	35
4.5 Müdahale Biçimleri	36
4.6 Stratejik Karar Eylem ve Projeler	37
4.7 Mevcut Durum	38
4.8 Kavramsal Fikir Projesi.....	44
5. SURİÇİ KENTSEL DÖNÜŞÜM UYGULAMASI	45
5.1 Suriçi Bölgesi'nin Genel Özellikleri.....	45
5.2 Suriçi Bölgesi'nin Tarihi Gelişimi Ve Planlama Süreci	47
5.2.1 Suriçi bölgesi planlama süreci.....	49
5.2.1.1 1985 yılı uygulama imar planı kararları	50
5.2.1.2 Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi 1/25000 ölçekli nazım	
imar planı	51
5.3 Kentsel Sit Alanlarında Koruma Amaçlı İmar Planı Uygulamaları.....	53
5.3.1 Diyarbakır Suriçi Bölgesi koruma amaçlı imar planı.....	54
5.3.1.1 1990 yılı koruma amaçlı imar planı kararları	55
5.3.1.2 Diyarbakır Suriçi Bölgesi koruma amaçlı imar planı	
revizyonu	58
5.3.2 Diyarbakır Suriçi Bölgesi hakkında genel değerlendirmeler	59

5.4 Diyarbakır Suriçi bölgesi Kamulaştırma Kararına Tepkiler.....	61
5.5 Alan Çalışması: Diyarbakır Tarihi Suriçi Bölgesi Kentsel Dönüşüm Projesi	62
5.5.1 Planlama alanının mevcut durumu	62
5.5.2 Suriçi bölgesi mülkiyet durumu	65
6. DİYARBAKIR/SURİÇİ KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJESİ ANKET ÇALIŞMASI	67
6.1 Çalışmanın Amacı	67
6.2 Çalışmanın Sınırlılıkları	67
6.3 Çalışmanın Hipotezi	67
6.4 Veri Toplama Araçları.....	67
6.5 Evren ve Örneklem.....	68
6.6 İstatistiksel Veri Analizi.....	68
7. BULGULAR	69
8. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	89
KAYNAKLAR	96
EKLER.....	102
Ek A 21/3/2016 tarihli ve 2016/8659 sayılı kararname	103
Ek B Etik Kurulu Raporu	115
Ek C Anket Soruları	132
ÖZGEÇMİŞ.....	139

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN MAKRO FORM ETKİLERİ: DİYARBAKIR İLİ MERKEZ SUR İLÇESİ ÖRNEĞİ

Onur Ersen KARA

**Aksaray Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Harita Mühendisliği Anabilim Dalı**

Danışman: Prof. Dr. H. Murat YILMAZ

ÖZET

Fiziksel ve işlevsel bakımdan sürekli değişim ve geri dönüşüm içerisinde olan şehirlerde, şehir merkezleri ve merkezlere yakın olan çevreleri meydana gelen bu değişimler etkilemiştir. İl merkezleri ve çevresinde bulunan ekonomik ve sosyal niteliklerine sahip olan yerlerin meydana gelen bu etkileşimi birey ve insan üzerinde en fazla hissettirdiği yerlerdir. Bunun nedeni olarak ise illerin en kalabalık ve değişimlere açık mekânlar olması söylenebilir.

Zaman içerisinde sosyal, ekonomik ve fiziki değişimler sonucunda farklılık gösteren istekler ve gereksinimlerle, merkez olarak görülen yerler popülerliğini yitirmişler, yerleşim yerleri ve evlerin bulunduğu kısımlar bakımsızlaşmış ve bundan dolayı evlerde çökmeler oluşmaya başlamıştır. Bu konu doğrultusunda gerçekleştirilen araştırmalara ve geliştirilen stratejilere ilgililer tarafından oldukça fazla önem verilmektedir.

Bu çalışmada Diyarbakır ili merkez Sur ilçesindeki binaların yapısal özelliklerinin incelenerek kentsel dönüşüm bakımından kente kattığı değerler ile birlikte, burada yaşayanların hayat standartları ile fiziksel, kültürel ve sosyal çevrelerinin canlandırılmasına ilişkin makro form etkilerinin neler olduğunun ortaya konulması amaçlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti bu projeyi sadece kentsel dönüşüm olarak değil bir çok imkanı seferber ederek bir sosyal dönüşüm projesi olarak da desteklemiştir.

Çalışma sonucunda kentsel dönüşümün makro form açısından hem konuttan hem de sosyal donatılardan memnuniyetinin yüksek olduğu görülmüş olup yapılan anket çalışmasına göre katılımcıların %90,8'inin memnuniyeti ile sonuçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kentsel dönüşüm, Mekânsal değişimler, Kentteki makro form etkiler, Kanun, Yapısal doku.

Mayıs, 2019; 139 sayfa

M.Sc. THESIS

THE MACROFORM EFFECTS OF URBAN TRANSFORMATION: THE EXAMPLE OF SUR COUNTRY IN DIYARBAKIR CENTRE

Onur Ersen KARA

**Aksaray University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Geomatics Engineering**

Supervisor: Prof. Dr. H. Murat YILMAZ

ABSTRACT

In cities that are constantly changing and recycled in physical and functional terms, the city centers and their surroundings are affected by these changes. The interaction of the places that have the economic and social qualities of the various places in the city centers and surrounding areas is the place where the people and people feel the most. The reason for this is that the provinces are the most crowded and open spaces.

Over time, social, economic and physical changes as a result of different requests and needs, the places seen as the center have lost popularity, residential areas and parts of the houses have been neglected and therefore began to collapse in the houses. The researchs and strategies developed in line with this subject matter are of great importance.

The aim of this study is to examine the structural features of the buildings in the central Sur district of Diyarbakır province and to investigate the effects of macro form effects on the living standards and physical, cultural and social environments of the people living there. The Republic of Turkey has supported this project not only as a social transformation project edererk not mobilized a lot of opportunities as urban transformation.

As a result of the study, when the urban transformation is examined in terms of macro form, it is seen that the respondents' satisfaction with the housing and social equipments is high. As a result, the urban transformation project in Suriçi resulted in the satisfaction of 90.8% of the participants.

Keywords: Urban transformation, Spatial changes, Macroform effects in the city, law, Structural texture.

May, 2019; 139 pages

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1. Türkiye’de planlama dizgesinin yapısı.....	25
Şekil 4.1. Sur ilçesi haritası.....	26
Şekil 4.2. Sur ilçesinin kentsel dönüşüm öncesi durumu.....	27
Şekil 4.3. Sur ilçesinin kentsel dönüşüm projesi sonrası durumu.	27
Şekil 4.4. Suriçi Bölgesi teknik raporu.	29
Şekil 4.5. Sur ilçesinde riskli yapıların dağılımı.....	32
Şekil 4.6. Sur ilçesine ait bölgeleme.....	34
Şekil 4.7. Yenileme projesi örnekleri.	35
Şekil 4.8. Uygulama planı.....	36
Şekil 4.9. Müdahale dalları.	36
Şekil 4.10. Eylem haritası.	37
Şekil 4.11. Mahalle planlaması.....	38
Şekil 4.12. Planlama 1 (Turizm etkinliğinin arttırılmasına yönelik stratejiler).	39
Şekil 4.13. Planlama 2 (Turizm etkinliğinin arttırılmasına yönelik stratejiler).	40
Şekil 4.14. Planlama 3 (Turizm etkinliğinin arttırılmasına yönelik stratejiler).	41
Şekil 4.15. Sosyal ve teknik alt yapının geliştirilmesine yönelik stratejik kararlar. ..	42
Şekil 4.16. Mevcut durum ve kavramsal proje örneği.	43
Şekil 4.17. Kültür varlıklarının korunmasına yönelik stratejik kararlar.	43
Şekil 4.18. Mevcut durum.....	44
Şekil 5.1. Meryem Ana Kilisesi.....	45
Şekil 5.2. Hasan Paşa Han ve Ulu Camii.....	45
Şekil 5.3. Suriçi Bölgesi mahalle sınırları.	46
Şekil 5.4. Suriçi Bölgesi'nin 1939 yılındaki görünüşü.....	48
Şekil 5.5. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi 1/25000 Nazım İmar Planı.	52
Şekil 5.6. 2012 yılında Diyarbakır Belediyesince onaylanan koruma amaçlı imar planı.....	55
Şekil 5.7. Suriçi Bölgesi’ndeki tescilli yapılar.....	56
Şekil 5.8. Suriçi Bölgesi ticaret alanı dağılımı.	57
Şekil 5.9. Suriçi Bölgesi kat yüksekliği dağılımı.....	58
Şekil 5.10. Diyarbakır Suriçi planlama çalışması.....	58
Şekil 5.11. Arazi kullanım haritası.	64
Şekil 5.12. Suriçi mülkiyet haritası.....	66
Şekil 7.1. Kentsel projeye katılımı artırmak için beklentilerinin dağılımının grafiksel dağılımı.	72
Şekil 7.2. Projenin uygulanması sırasında size maddi imkanlar sağlandı mı sorusuna verilen cevapların grafiksel dağılımı.	73
Şekil 7.3. Projenin uygulanması sonrasında memnuniyet ve memnuniyetsizliği gösteren grafiksel dağılımı.....	74
Şekil 7.4. Projenin uygulanması sonrası memnuniyet gerekçesini gösteren grafiksel dağılım.....	75
Şekil 7.5. Projenin uygulanması sonrası hak sahiplerinin memnuniyetsizlik gerekçelerini gösteren grafiksel dağılımı.....	76
Şekil 7.6. Hak sahiplerinin proje sonrası memnuniyetsizlik nedenini gösteren grafiksel dağılımı gösterilmiştir.	77
Şekil 7.7. Kullanıcıların proje sonrası sosyal donatı açısından memnuniyet ve memnuniyetsizlik durumlarını gösteren grafiksel dağılım.	78
Şekil 7.8. Kullanıcıların memnuniyet durumunu gösteren faktörlerin grafiksel dağılımı gösterilmektedir.	79

Şekil 7.9. Kullanıcıların memnuniyetsizlik durumunu gösteren grafiksel dağılımı.	80
Şekil 7.10. Katılımcıların kentsel dönüşüme bakış açısının grafiksel dağılımı.	81

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 5.1. Suriçi Bölgesi mahallelerinin yüzölçümü.....	47
Çizelge 5.2. Suriçi Bölgesi yapı istatistikleri.....	63
Çizelge 5.3. Planlama alanı arazi kullanım tablosu.	64
Çizelge 5.4. Planlama alanı mülkiyet oranları.....	65
Çizelge 7.1. Katılımcıların tanımlayıcı özellikleri.....	69
Çizelge 7.2. Kentsel dönüşüme tabi tutulan konutun tanımlayıcı özellikleri.	70
Çizelge 7.3. Proje yapılmadan önce projeye dair ön bilgi ve proje süresince projenin ilerleme sürecine dair katılımcıların bilgi düzeyi.	71
Çizelge 7.4. Kentsel projeye katılımı artırmak için beklentiler dağılımı.....	72
Çizelge 7.5. Projenin uygulanması sırasında size maddi imkanlar sağlandı mı sorusuna verilen cevapların dağılımı.....	73
Çizelge 7.6. Eviniz ve çevresi, verilen bilgiler doğrultusunda size eksiksiz teslim edildi mi sorusuna verilen cevapların dağılımı.	73
Çizelge 7.7. Kentsel dönüşüm sonrası konut hakkında düşünceler.	74
Çizelge 7.8. Katılımcıların kentsel dönüşüm projesi öncesi bulundukları ev ve çevresine ilişkin problemlerin dağılımı.	76
Çizelge 7.9. Katılımcıların kentsel dönüşüm projesi sonrasında çevresinde oluşan sosyal donatı açısından memnuniyet analiz.	78
Çizelge 7.10. Kentsel Dönüşümün çağrıştırdığı kavramların dağılımı.....	80
Çizelge 7.11. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kentsel dönüşüm projesiyle edindiğiniz evinizden memnuniyet analizi.	81
Çizelge 7.12. Katılımcıların yaş değişkenine göre kentsel dönüşüm projesiyle edindiğiniz evinizden memnuniyet analizi.....	82
Çizelge 7.13. Katılımcıların gelir düzeyi değişkenine göre kentsel dönüşüm projesiyle edindiğiniz evinizden memnuniyet analizi.	82
Çizelge 7.14. Katılımcıların gelir düzeyine göre kentsel dönüşüm projesiyle edindikleri evlerden memnuniyet analizi.	83
Çizelge 7.15. Katılımcıların meslek değişkenine göre kentsel dönüşüm projesiyle edindikleri evlerin memnuniyet analizi.	83
Çizelge 7.16. Katılımcıların oturdukları eski evin bina yaşı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesiyle edindiğiniz evinizden memnuniyet analizi.	84
Çizelge 7.17. Cinsiyet değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun analizi.....	84
Çizelge 7.18. Yaş değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun analizi.	85
Çizelge 7.19. Gelir değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun analizi.	85
Çizelge 7.20. Meslek değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun analizi.....	86
Çizelge 7.21. Evdeki kişi sayısı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun analizi.	87
Çizelge 7.22. Bina yaşı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun analizi.....	87

SİMGELER VE KISALTMALAR

ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
ÇŞB	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
EMO	Elektrik Mühendisleri Odası
HKMO	Harita Kadastro Mühendisleri Odası
İMO	İnşaat Mühendisleri Odası
MMO	Makina Mühendisleri Odası
ŞPO	Şehir Plancıları Odası
TOKİ	Türkiye Toplu Konut İdaresi Başkanlığının
ZMO	Ziraat Mühendisleri Odası

1. GİRİŞ

Kentler tarih boyunca çok fazla dönüşüme ve değişime maruz kalmıştır. Ekonomik düzeyin düşük olması, nüfusun fazla olması ve doğru yer seçimlerinin yapılamaması kentlerin erozyona uğramasına neden olmaktadır. Kentlerdeki alanların farklı unsurlar sonucunda çöküntü yaşaması, konu ile ilgili olan çevreleri meydana gelen bu çöküntülerden kurtarmaya ilişkin araştırmalar yapmaya sevk etmiştir. Bazı alanlar için yeni bir olgu olan kentsel tekrar toparlama yaklaşımı, yozlaşmakta olan ve her an çökmekte olan kentlere uygulanmasının birinci nedeni olarak; kentlerin merkezlerinde yaşadığı ekonomik, sosyal, çevresel ve fiziksel sorunların olduğu bilinmektedir. Konutların bakımsızlaşarak yıkılmaya yüz tutması, banliyölerdeki konut ve giderek artan vergi düzeyi, sanayi gelişimi, belediyelerin hizmet kalitesindeki düşüş ve kentsel dönüşüm planlamalarının günümüzde giderek kent çevresindeki alanları ve merkezini etkisi altına alan oluşum olarak bilinmektedir (Çetin, 2005).

Kentsel dönüşümler çerçevesinde, kentsel yeniden canlandırma gibi yeni bir yaklaşımın olması son derece önemli bir konu olarak görülmektedir. Çünkü alanların en sağlam yerlerinin çevresinde olan mekânlara ve en önemlisi sorunlu olan alanlara farklı bir bakış açısından bakarak inceleme yapılması bu alanlara gelebilecek yeni bir çözüm yolu anlamına geldiği için önemli bir faktör olarak görülmektedir (Çetin, 2005). Kentsel dönüşümün bir kente kazandırdıkları bir penceresinden bakış açısı olarak dönüşüm projeleri ile yaşam standartları artmakta ve yaşam koşulları açısından daha sağlam ve fiziki anlamda daha güvenilir yaşam alanlarına kavuşulabilmektedir.

Yaşam alanlarının yenilenmesi açısından daha modern bir döneme geçilmiş böylece yaşınlan kent sorunlarına örnek olarak kentin alt yapı sorunları giderilmiş, küçük caddeler yerine geniş caddeler gelmekte dolayısıyla kentin trafik yoğunluğu azalarak daha akıcı araç geçişine kavuşulmasına bir adım daha atılmış olmaktadır.

Kentsel dönüşümün bir kente kazandırdıkları penceresinden bir başka bakış açısı ekonomik manada gelirsel olarak düşük olan mahalle ve semtlerin yıkılabilmesi ve yıkılan bu alanların yerine güncel ihtiyaçlara cevap verebilecek yeni mekanalrın oluşturulmasıdır. Dönüşüm projelerinin kazanımları olarak bir başka olumlu makro

form etki olarak gerek proje başlamadan bitim aşamasına kadar hak sahipleri ile ilgili yetkili idare ile iletişim sağlayarak halkın devlet dairelerine güvenilir ve daha sağlıklı iletişim kurulabileceği düşüncesinin oluşmasıdır.

Farklı araştırmacılar tarafından kentsel dönüşüm ile ilgili çeşitli tanımlar yapılmıştır. Linchfield (1992), “Kentsel dönüşüm, alanların bozulma düzeylerinin net bir şekilde ortaya koyma ve meydana çıkan sonuçlarında çözüme kavuşması” şeklinde, Dannison (1993), “Kentsel dönüşümü, kentsel alanlarda meydana gelen çöküntülere neden olan problemlerin koordinasyonlu bir şekilde çözümleyebilmek için izlenecek yol olarak, Roberts (2000), Kentsel dönüşüm, geniş ve bütün bir şekilde eylem ve vizyon olarak, bir semtin, toplumsal, fiziki, ekonomik ve çevresel etkenlerini devamlı olarak olumlu şekilde iyileştirilmesini sağlamak”, olarak literatürde tanımlamışlardır (Linchfield, 1992; Dannison, 1993; Roberts, 2000; Uğur vd., 2016).

Bu tanımlamalar kapsamında kentsel dönüşüm: Bozulma ve çökme meydana gelen kentsel alanlarda bireylerin yaşam haklarının ve bütünlüğünün sağlanması amacı doğrultusunda verimli ve atıl olarak kullanılmayan alan tanımlanmaktadır(URL-1).

Türkiye’deki yapı stoku incelenmeye alındığında;

- Mevcut olan yapıların birçok kısmının uzman kişiler tarafından inşa edilmediği,
- Yapılan yapıların büyük bir kısmının enerji verimliliği bakımında yetersiz olduğu ve yalıtımsız olduğu,
- Kent alanlarının altyapı sistemlerinin yetersiz ve eski bir biçimde olduğu
- Büyük illerde yapılan yapıların oldukça büyük bir bölümünün kaçak ve mevcut olan imar düzenlemelerine göre aykırı bir şekilde olduğu görülmektedir (URL-1).

6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesine İlişkin Kanun’un Amacı; afet tehdidi altında bulunan kentler ile söz konusu yerleşim yerleri dışında bulunan riskli yapıların yer aldığı arazi ve arsalarda, norm, sanat ve fen ve standartlarına uygun güvenli ve sağlıklı yaşam alanları oluşturmak üzere yenileme, tasfiye ve iyileştirmelere dair esas ve usulleri belirlemektir (URL-1). Bu kanunla;

- Hızlı ve pratik müdahaleyi gerçekleştirecek uygulama araç ve yöntemleri öngören,

- Afetlerin meydana getireceği zararlara ilişkin önlem ve tedbirleri kapsayan,
- Yaptırım ve cezai işlemlere ilişkin hükümleri bulunan,
- Ekonomik bakımdan yapısı bulunan,
- Bireyi olumsuz şekilde etkilemeyecek destek ve yardımları sağlanmaktadır.

Afet riski bulunan alanlarda yapılacak kentsel dönüşüm projeleri, daha sağlam ve daha dayanıklı mekansal yapı desenlerine ortaya çıkmakta ve bölge insanın üzerindeki oluşacak olumlu makro form etkileri sayesinde burada yaşayan insanların hayat standartları yükselmektedir.

Türkiye'nin kentsel dönüşüm, kurumsal yapılanma ve yasal düzenlemeler, uygulama alanları, sosyal-ekonomik ve siyasalgelişim açısından aşağıdaki beş dönem şeklinde ele alınmıştır.

1.1 Osmanlı Son Döneminde Kentsel Dönüşüm

Türkiye'nin ilk kentsel dönüşüm çalışmaları Osmanlı'nın son dönemlerinde İstanbul'daki yangından etkilenen bölgelerin düzenlenmesi için yapılan fiziksel imar düzenlemeleri olarak kabul edilmektedir. Buna ek olarak 1854'te Aksaray'da çıkan yangından sonra oluşturulan yangın yeri planı ve 1864'te Hocaapaşa'da yangın sonrasında oluşturulan yangın sahası haritası ilk kentsel dönüşüm çalışmaları olarak değerlendirilebilir (Tekeli, 2010).

Yangınlar dışında insan ve hayvanların geçişlerine uygun olarak hazırlanan dar ve sorunlu ulaşım altyapısının yerine yeni geliştirilen ulaşım araçlarına (araba, tramvay gibi) uygun olarak geliştirilip genişletilmesi de kentsel dönüşüm çalışması kapsamında değerlendirilebilir. Ayrıca savaş sonrası göç etmek zorunda kalanlar için kurulması gereken yeni yerleşim alanları ve yıkılan yerleşim yerlerinin yenilenmesi de bu kapsamda yer almaktadır (Aktüre, 1985; Tekeli, 1985; Özcan, 2006). Kentsel dönüşümde uygulamaların rahat yürütülebilmesi için Ebniye Nizam-nâmeleri (1848), Turuk ve Ebniye Nizam-nâmesi (1864) ve Ebniye Kanunu (1882) gibi yasal düzenlemeler yürürlüğe sokulmuştur.

1.2 Başkentte Kentsel Dönüşüm Ve Sanayi Kentleri Kurulumu (1923-1950)

Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'nin kentsel dönüşüm konusunda en büyük problemi savaş döneminden kalan yerleşim yerlerinin tahribi olmuştur. Yerleşim alanlarının onarımı, yeniden yapılması ve yeni yerleşim yerlerinin kurulması bu bağlamda en temel mesele olarak görülmektedir. Ama bu konuda tek sorun yerleşim alanlarının düzenlemesi değildir. Bir başka problem de, savaş sonrası Türkiye'den göç eden mülk sahiplerinden kaynaklı olarak mülkiyet sorununun çözümlenememesidir. Savaş sırası ve sonrasında çoğunlukla batı Anadolu'da görülen bu probleme çözüm üretmek için 1882 tarihli Ebniye Kanunu'nun bazı maddelerinin değiştirildiği görülmektedir. 642 sayılı yasa olarak bilinen bu düzenlemeyle belli bölgelerde düzenleme yapılması için belediyelere geniş yetkiler tanınmıştır(Tekeli, 2010).

Bu dönemde yerleşim alanlarının tekrar inşa edilmesinin yanı sıra yeni yerleşim alanları kurma konusu kentsel dönüşümün önemli bir diğer parçasıdır. Bu durum, geliştirilmesi planlanan savunma sanayii için temel olarak düşünülebilir. Bunun en önemli nedeni, savunma sanayisinin Anadolu'da yaygınlaştırılması çabasıdır. Doğal güvenli bölge arayışlarına dayanmaktadır (İnan, 1977). Bu düşünce ile 1925'te Kırıkkale'de top ve mühimmat fabrikaları kurulmuş (Atalay, 1983), 1937'de Karabük'te demir çelik fabrikaları kurulmuş (Anonim, 1999)ve çok küçük yerleşim alanları bu gelişmeler ile birlikte ilk sanayi kentleri olarak göze çarpmıştır.

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte gündeme gelen modernleşme olgusu kentsel dönüşüm konusunda da etkilerini göstermiştir. (Tekeli, 1998). Bu olgunun ülkeye yayılması için pilot il olarak Başkent Ankara seçilmiş, diğer illere örnek olma misyonu buraya yüklenmiştir. Ankara'da gerçekleştirilmek istenen yenilikler için yeni bir kurumsal yapılanma geliştirilmiştir (Tekeli, 2010; Altaban, 1998). Yapılanmadaki yenilikler ile birlikte kentsel dönüşüm konusundaki planlama ve uygulama işlerinde yabancı uzmanların da yer alması dikkat çekici bir durumdur. Nitekim 1924-1925 yıllarında C. Lörcher'in, Ankara için yeni imar planları hazırlaması ve 1927 yılında Ankara'da hazırlanması düşünülen yeni imar planları için uluslararası bir yarışma düzenlenmesi ve yarışmayı kazanan Alman mimar Herman Jansen'in Ankara'nın yeni planını hazırlaması önemli gelişmelerdir (Tekeli, 2010).

Ankara'nın imarı süresince gözlemlenen aksaklıklar, Osmanlı döneminden kalma kurumsal yapılanma ve yasal düzenlemelerin kentsel dönüşüm konusundaki eksikliklerin tespiti ve giderilmesi noktasında önem arz etmektedir. 1930'da 1580 sayılı Belediye Kanunu ile 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 1933'te 2290 sayılı Yapı ve Yollar Kanunu ile 2033 sayılı Belediye Bankası Kanunu, 1934'te 2722 sayılı Belediye İstimlâk Kanunu ve 1935'te 2763 sayılı Belediyeler İmar Heyetinin Kuruluşuna Dair Kanun ile Osmanlı'dan kalan yasal zemin değiştirilerek yeni yasal düzenlemeler ve kurumsal yapılanmaya gidilmiştir (Tekeli, 1998). O dönem ortaya çıkan iki kavram, Güzel Kent ve Sağlıklı Kent terimleri çerçevesinde ulaşılmak istenen ideal kent amacı bu yasal düzenlemeler yardımı ile Türkiye'nin yeni şehirleşme karakterinin oluşmasına yardımcı olmuştur.

1.3 Kaçak Yapılarla (Gecekondü) Mücadele (1950-1980)

1950'lerde ülkede kentleşme yeni bir boyut kazanmıştır. Çok partili dönemin başlaması, liberal ekonomi ile büyüme ve sanayideki gelişmeler; sanayi kentleri oluşumuna katkı sağlarken, öte yandan köylerden kentlere göç ve hızlı kentleşmeyi de beraberinde getirmiştir. Nüfusun önlenemez hızla artışına paralel olarak gözlenen konut yetersizliği, kentlere göç edenlerin kendi barınma ihtiyaçlarını şehir sınırlarında kaçak yapılar yaparak gidermelerine neden olmuştur. Devlete ait veya özel arazilere yasa dışı şekilde kendi konutlarını inşa edenlerin sayısı da her geçen gün artmıştır.

2490 sayılı Kanun ile topraklarının belirli bir bölümünü yapacak olanlara ve o zaman topraklarının bir kısmını yapacak olanlara yasa dışı ikamet yapılmasını önlemek amacıyla 1948 tarihli ve 5218 sayılı Ankara Belediyesine Tahsis ve Atama İzni Verilmesi Hakkında Kanun dikkat çekicidir. Kanuna göre, Milli Emlak'a ait arazi transferleri ücretsiz olup, hazine özel malları 10 yıl içinde ödenmesi şartıyla belediyelere devredilmekte ve belediyelere konut taleplerini karşılayabilmek için arsa üretme yetkisi vermektedir (Sayar, 1948). Her ne kadar Kanun, Ankara'daki gelişmelere uygun olarak çıkarılmış olsa da, 12. madde diğer belediyelere de yetki vermektedir. 1950'de Ankara'da inşa edilmesine karar verilen ve düşük gelirli işçilerin ve memurların sakinlerini yapmak amacıyla iki katlı olarak inşa edilmeye başlanan Yenimahalle, bu yasa kapsamında kurulan merkezlerden biri.

Yasa dışı binalara karşı yapılan çalışmalar sonucunda ortaya çıkan bir diğer kanun ise, 1966 yılında yürürlüğe giren ve gecekonduların bölgelerini normal yerleşim alanlarına dönüştürmeyi amaçlayan 775 sayılı Kanun (Resmi Gazete), 1966). 775 sayılı Kanun, gecekonduların bölgeleri için üç başlık olarak kabul edilebilir: rehabilitasyon, tasfiye ve yine gecekonduların yapısının önlenmesi. Bertaraf bölgeleri, rehabilitasyonun mümkün olmadığı veya ekonomik olmadığı, jeolojik yerleşim yerlerinin olumsuz olduğu veya diğer kullanımlar için gerekli olan alanları tanımlar. Bu alanlarda yapılacak temel kentsel dönüşüm işlemi mekansal temizliktir. İslah ve önleme bölgeleri, altyapı tesislerinin ve binaların restorasyonunu öngören rehabilitasyon veya rehabilitasyon müdahalelerine dayanmaktadır. Bu kanun kapsamında 20.000 hektarda 640 gecekonduların önleme alanı tespit edilmiş ve düşük gelirli aileler için 30.672 ev inşa edilmiştir. Ek olarak, 40.000 evin kendi evlerini inşa etmelerine yardımcı olmak için arazi sağlandı. Ayrıca 16.000 hektar arazide 808 ıslah alanı tanımlanmış ve bu alanlara altyapı hizmetleri verilmiş ve 1.325 hektar arazide 202 tahliye alanı gecekondulardan arındırılmıştır (Görgülü, 1993; Eke, 2000).

Özellikle İstanbul'da, gecekonduların bölgelerinde yapılan müdahalelere ek olarak, merkezi yönetim direktifleri ile yürütülen büyük kentsel operasyonlar, dönemin kentsel dönüşüm politikalarına yaklaşımını anlama açısından dikkat çekicidir. Bu uygulamaların temel dayanağı, 6785 İmar Kanunu ve 16.07.1956 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan ve 16.01.1957 tarihinde yürürlüğe giren bu Kanunun 42. maddesidir. İstanbul'da motorlu taşıt taşımacılığına dayanan ve araç trafiğini kolaylaştırmayı amaçlayan bu uygulamalar, şehir içindeki bazı yollara genişletildi. İstanbul kentinin tarihi dokusunun yok edilmesine yönelik eleştirilere maruz kalan bu uygulamaların, Anadolu'nun diğer büyük şehirleri için benzer uygulamaları teşvik ettiği söylenebilir. Nitekim Konya Belediye Başkanı A. Hilmi Nalçacı (1963-1969) ve Kayseri Belediye Başkanı Osman Kavuncu (1950-1957) döneminde geniş bulvarlar oluşturma imar uygulamaları ve çalışmaları bu kapsamda değerlendirilebilir.

Mahallenin fiziki yapısının dönüşümünü etkileyen dönemin bir başka yasal düzenlemesi 1965 tarihli 634 sayılı Mülkiyet Kanunu'dur (OG, 1965). Kat Mülkiyeti Kanunu kentsel dönüşüm çerçevesinde incelendiğinde; Tamamlanmış veya yapım

aşamasında olan evler, dükkânlar, iş yerleri gibi binaların bağımsız olarak kullanılmasına ve bağımsız mülkiyet hakkının oluşturulmasına izin verilmesi dikkat çekicidir. Kat Mülkiyeti Kanunu'nun yürürlüğe girmesi, şehirdeki yoğun lisanslı konutların yıkılmasını sağladı ve onu çok katlı apartmanlara dönüştürdü. Bir parselde çok mülkiyete sahip konut yapılarının oluşturulmasına izin veren kanun, özellikle kentsel merkezlerde küçük ve çok parçalı mülkiyet yapılarının olduğu bölgelerde ve bitişik yapı şeklinde çok katlı binaların yaratılması yerine mevcut kentsel dokunun yıkılmasını teşvik etti. Bu durum, büyük bir konut açığı sorununun dönemin siyasi ve politik çerçevesinde çözülmesine izin verilmesi açısından olumlu bir yaklaşım olarak görülebilir. Ancak, konut açığının ortadan kaldırılmasında sosyal ve teknik altyapıya ihtiyaç duyulmaksızın gerçekleşen bu bina yoğunluğundaki olumsuz etkiler, günümüzde yapılan görüşmelerde çözülmesi gereken önemli ve zor bir sorun olarak görülmektedir.

1.4 Liberal dönem: İmar Afları Dönemi (1980-1999)

1980 yılında askeri müdahale ile kesintiye uğrayan Türk siyasi hayatı, 1983'ten sonra yeniden canlandı ve anavatan partisinin iktidara gelmesi, kentlerin büyük şehirleşme sürecinde şehirlerin sermaye birikimi merkezinin ardından liberal ekonomik politikaların benimsenmesine neden oldu. Bu ilginin kentsel alanlara yansımalarının, yasa dışı inşaat ve gecekondu bölgelerinin rehabilitasyonu ile büyükşehir statüsünde bir kurumsal - idari organizasyon modeli oluşturulması şeklinde olduğu görülmektedir.

Nitekim 1983 yılında başlayan ve 1988 yılına kadar süren gecekondu ve kaçak binaların yasal yerleşim alanlarına dönüştürülmesine yönelik yasal düzenlemeler arayışı, dönemin kentsel dönüşüm perspektifini yansıtmaktadır. İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Usul ve 28085 Sayılı Kanun ve 6785 sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (OG, 1983; Gecekondu Gelişimine İlişkin Mevzuatta Değişiklik ve Binalara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 sayılı Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (RG, 1984, a); 1986 tarihli 3290 sayılı kanun (OG, 1986); 1987 tarihli 3366 sayılı Kanun (OG, 1987) ve 1988'deki 3414 sayılı Kanun (OG, 1988) bu düzenlemeler arasındadır.

Gecekondu alanlarına tapu tapularının verilmesiyle başlayan bu süreç, tüm yasa dışı yapıların dahil edilmesi kapsamının genişletilmesiyle devam etti. 2000'li yılların başlarına kadar kentlerdeki dönüşüm uygulamalarının yasal dayanağını oluşturan bu düzenlemeler, gecekondu bölgelerinin mülk sorunlarını ve gecekondu stokunun apartmanlara dönüştürülmesini amaçlamaktadır. Beklenen dönüşüm başlangıçta şehir merkezlerine yakın topografik olarak daha belirgin alanlarda gecekondu bölgelerini tetikledi. Her ne kadar bu uygulamalar farklı modellerde olsalar da, serbest piyasa koşullarında özel sektör ortaklığı ile gerçekleştirilmiştir (Şenyapılı, 1998). Ankara Portakal Çiçeği Vadisi (1984-1989) ve Dikmen Vadisi (1989-1994) kentsel dönüşüm projeleri bu kapsamda değerlendirilmektedir.

1983 yılında yürürlüğe giren Kamulaştırma Kanunu (RG, 1983, b), imar aflarıyla ilgili düzenlemelere ek olarak, kentsel dönüşüm müdahaleleri için uygulama araçlarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu düzenleme temel olarak, kamulaştırma bedeli için kamu yararı çerçevesinde gerçek, gerçek veya tüzel kişilerin sahip olduğu taşınmazların taşınmasına dayanmaktadır. 1984 tarihli 3030 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu (RG, 1984, b) ve 1985'te yürürlüğe giren 3194 sayılı Kalkınma Kanunu (RG, 1985), kentsel dönüşümü düzenleyen diğer yasal düzenlemeler arasındadır. Bu düzenlemelerin kentsel dönüşüm çerçevesinde gerçekleştirdiği en önemli değişiklik, yerel yönetimlere tahsis edilen kaynakları planlama ve arttırma yetkisinin dağıtılmasıdır. Böylece, yerel yönetimler, kendi iç dinamikleri çerçevesinde belirlenen amaç ve hedefler doğrultusunda kentin mekânsal gelişimi ve dönüşümünde doğrudan karar alma ve yönlendirici bir faktör haline gelmiştir. Bu aynı zamanda yerel siyasi güçlerin kent ve planlama üzerindeki etkilerini kademeli olarak arttırdığı anlamına geliyordu. Bu gelişmeler, serbest piyasa koşullarında kentsel değerdeki artışa bağlı olarak kentleşme beklentilerini getirmiş ve şehirlerdeki binaların yoğunluğunu arttırmıştır.

Kentsel dönüşüm açısından bir başka etkili yasal düzenleme ise 1984 tarihli 2985 sayılı Konut Geliştirme Kanunu'dur (RG, 1984, c). Aynı yıl, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı kuruldu ve 1990 yılında Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ayrı bir birim olarak düzenlendi. Yasa başlangıçta düşük gelirli ailelerin konut ihtiyaçlarını karşılamaya odaklanmış; Yapılan değişikliklerle, bireysel ve toplu konut kredilerinin sağlanması, köy mimarisinin geliştirilmesi, gecekondu alanlarının dönüştürülmesi,

tarihi doku ve yerel mimarinin korunması ve yenilenmesi için projelere kredi verilmesi ve kredilere faiz sübvansiyonlarının sağlanması amaçlanmaktadır. Bu şekilde, yerel yönetimler konut üretim alanına girmeye teşvik edildi ve şehir duvarında yeni konut alanları oluştururken, gecekondu mahalleleri yıkıldı ve yeni sosyal konut alanlarına dönüştürüldü. İstanbul-Halkalı, Ankara-Eryaman, İzmir-Mavişehir uygulamaları bu kapsamda değerlendirilebilir. Bu gelişmelere ek olarak, taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının korunması, sürdürülmesi, onarımı, restorasyonu, işlev değişikliği süreçlerini yürürlüğe koyan ve 1983 yılında yürürlüğe giren Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu (RG, 1983, c) RG, 1983, c), kentsel dönüşüm için yeni bir anlam ve boyut getirmiştir.

1.5 Yasal Düzenleme Çabaları (2000–2012)

Kentsel dönüşüm kavramının 2000'li yıllardan beri yasal düzenlemeler arayışında yerini almaya başlaması, konunun artan önemine işaret ediyor. Hiç şüphe yok ki, bu sürecin gelişmesinin 1999 Marmara depreminden büyük etkileri oldu. İlk olarak 2004 yılında uygulamaya konan ve başka bir isimle değiştirilecek olan Kentsel Dönüşüm ve Kalkınma Kanunu Taslağı bu yönüyle dikkat çekicidir. Kısaca, tasarı, kentin eski dokularını ve yerleşim yerlerini nitelikli kentsel alanlara dönüştürmeyi amaçlarken, tarihi ve kültürel doku koruma ve kullanım dengesi içerisinde yenilenip kullanılıyor. (TBMM, 2005, a). Tasarı, kentsel dönüşüm ve gelişme alanı olarak ilan edilecek alanın en az 10.000 m² olması gerektiğini vurgulamaktadır; Bu alanlarla ilgili plan ve projeleri hızlı bir şekilde uygulamak ve kurumlar arası yetki ve mülkiyet çatışmalarını önlemek için diğer planların durdurulması gerektiğini öngörmektedir. Ancak, dönüşüm alanlarının belirlenmesindeki belirsizliklerin eleştirilmesi, taslağın odağını tarihsel ve kültürel varlıkların yoğunlaştığı kentsel alanlara dönüştürmüştür. Bu bağlamda, 'kentsel dönüşüm ve gelişim alanı Tas'ın tanımı yerine' dönüşüm alanı tanımının yanı sıra, faturanın adının Kanun Eskilerin Korunması ve Kullanımı Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı olarak değiştirildiği görülmektedir. Şehir Dokuları ((TBMM, 2005, b). Dikkat çeken bir diğer konu, dönüşüm alanlarının site alanlarına sınırlandırılmasıdır.

17.05.2005 tarihli İç Komisyon Raporunda; “sit” alanlarının kapsamının daraltılması kabul edildi ve nüfusu 50.000'i aşmış olan belediyelerin, Belediyeler Yasasına uyması için getirildiği görülüyor. 10.000 m²'lik kısıtlamanın yerine en az bir "yapı

taşı" kısıtlaması getirildi. Tüm bu gelişmeler neticesinde, 2004 yılında Kentsel Dönüşüm ve Kalkınma Kanunu Taslağı Kanununu uygulayan yasama çalışmaları; Kanun, Yenilenmiş ve Korunan Tarihsel ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Korunması ve Kullanılması Hakkında Kanun olarak 16.05.2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Yasa, 2005). İl genel meclisinin il özel idareleri ve belediyelerdeki belediye meclisleri içerisinde yer almakta olup, toplu konut idaresinin ortaklaşa veya tek başına uygulanabilmesi için yasal bir dayanak teşkil etmekte olup, 2863 sayılı Kültür ve Tabiatın Korunması Hakkında Kanunun 51'inci maddesi uyarınca Varlıkların, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu da dönüşüm projelerinin onaylanması için oluşturulacaktır.

Bu tartışmalar sırasında, Ankara'nın kuzey gelişim koridorunda yasa dışı yerleşim alanlarının dönüşümünü amaçlayan özel yasal düzenlemelerin araştırılması dikkat çekicidir. Merkezi Yönetim Yönergeleri tarafından tanımlanan ve Kuzey Ankara Girişindeki Kentsel Dönüşüm Projesi Yasası (RG, 2004) çerçevesinde tanımlanan Kuzey Ankara Girişinde Kentsel Dönüşüm Projesi (kamuoyunda) çerçevesinde yürütülecek kentsel dönüşüm sürecini tanımlamaktadır (RG, 2004). Ankara Büyükşehir Belediyesi Toplu Konut İdaresi Ortaklığı. Bu yasa, başkent Ankara'nın kalkınması için özel bir yasa olduğu için farklı bir gelişme olarak kabul edilir.

5393 sayılı Belediyeler Kanunu (RG, 2005, b), belediyelere kentsel dönüşüm konusunda sorumluluk verilmesi açısından önemli bir düzenleme olarak kabul edilmektedir. Bu kanun 2010 yılında değiştirildi; Kentsel dönüşüm ve kalkınma projelerini uygulamak için belediyelere yetki-sorumluluk getirir. Yasaya göre, belediye meclisinin kararı ile belediye; yerleşim alanları, sanayi alanları, ticari alanlar, teknoloji parkları, kamu hizmetleri alanları, rekreasyon alanları ve her türlü sosyal güçlendirme alanları oluşturmak, eski şehir bölgelerini yeniden inşa etmek ve eski haline getirmek, tarihi ve kültürel yapılarını korumak için kentsel dönüşüm şehir veya deprem riskine karşı önlemler almak ve geliştirme projeleri uygulamak. Kanun ayrıca kentsel dönüşüm ve gelişim için en az 5 ve en fazla 500 hektarlık bir arazi sağlar, ancak belediyelerin bu süreci aşamalar halinde kontrol etmelerine izin verir. Ancak, proje alanıyla ilgili birden fazla yer, toplam alanın 5 hektardan az olmaması şartıyla, tek bir dönüşüm alanı olarak tanımlanabilir. Bu yaklaşım, kentsel düzeyde parça parça yaklaşımlarla dönüşümü sağlar. Ancak, kanunda kentsel dönüşüm ve

kalkınma projesi alanı olarak belirlenecek alanlar, imarlı veya imarsız belediye sınırları içindeki tüm alanları veya inşaatı olan veya olmayan bitişik alanları kapsayacaktır; Büyükşehir belediyeleri ve diğer belediyeler tarafından çok büyük alanların "kentsel dönüşüm ve kalkınma proje alanı" olarak tanımlanmasına yol açabilir. Kanun, büyükşehir belediyelerine "kentsel dönüşüm ve kalkınma proje alanını" belirleme yetkisinin yanı sıra planlama, parsel oluşturma, inşaat ruhsatı ve inşaat ruhsatı gibi çok çeşitli yetkiler vermektedir.

Kentsel dönüşüm alanındaki en son yasal gelişme, 16.05.2012 tarihli ve Felaket Riski Altındaki Alanların Dönüşümüne İlişkin 6306 sayılı kanundur (RG, 2012). Kanunun amacı; Afet riski altındaki alanlarda, bilim ve sanatın norm ve standartlarına uygun olarak sağlıklı ve güvenli yaşam ortamları oluşturmak için iyileştirme, tasfiye ve yenilenme ile ilgili usul ve esasların belirlenmesi olarak tanımlanır. Bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu yerler. Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun Uygulama Yönetmeliğinde, Bir alanın riskli bir alan olarak tanımlanması için, alanın büyüklüğü en az 15.000 m² olmalıdır; ancak, başvuru bütünlüğü açısından Bakanlık tarafından gerekli görüldüğü takdirde, parselin veya parselin büyüklüğüne ve 15.000 m² koşul aranmasına bakılmaksızın riskli alan belirlenebilir.

2. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE KENTSEL DÖNÜŞÜM UYGULAMALARI

2.1 Dünyada Kentsel Dönüşüm Uygulamaları

1844 yılında İngiltere’de Sanayi Devrimi sonrası işçi kentleri oluşmuştur. Kentlerde nüfusun artmasıyla yerleşim sorunları, ekonomik ve sosyal sorunlar oluşmuştur. Kentlerde oluşan bu sorunlar büyük çöküntülere yol açmıştır. Bu dönemde sanayileşmeden dolayı kırsaldan kentte yoğun göç olayı olmuştur. Yapılan göçlerin sonucunda nüfus artışı, yetersiz konut sayısı, yetersiz alt yapı düşük kaliteli yaşam alanlarının oluşmasına neden olmuştur. İşçi sınıfı ve dar gelirliilerin barındığı alanlarda sağlık sorunları yaşanmaya başlanmıştır. Üst sınıf ile işçi sınıfı arasında ayrılmış yaşam alanları olmasına rağmen salgın hastalık tehlikesi olmuştur. Sanayi devriminden sonra işçi sınıfının kötü şartlarda yaşamasından dolayı sanayi kentlerinde temiz, sağlıklı, yaşanabilir, gelişmiş kentler oluşturmak için ilk kentsel dönüşüm fikri ortaya çıkmıştır (Karaaslan, 2005).

II. Dünya Savaşından sonra kent planları daha fazla önem kazanmıştır. (Kocamemi, 2006). ABD, Almanya, İngiltere, Fransa’da kent planlamasının önemi artmıştır ve kentsel dönüşüm çalışmaları hız kazanmıştır. ABD’de Güzel Kent Hareketi adı altında kentsel yenileme hareketi başlatılmıştır. Kentsel dönüşüm hareketi kapsamında geniş bulvarlar ve caddeler açılmıştır, belediye ve mahkeme binaları, kütüphane ve müze gibi kamu binaları caddelerin üzerine konumlandırılmıştır. Bu hareket ile kent merkezlerinin yenilenmesi çalışması başlatılmıştır (Akar, 2006). Erken modernite dönemi olarak adlandırılan bu dönem de yapılan çalışmalar kent merkezlerindeki fiziksel tasarımın değişmesinden ileriye gitmemiştir. Yapılan değişikliklerin yoksul kesime sosyal açıdan olumlu bir etkisi olmamıştır. Konut açığına yönelmemiştir.

1950 ve 1960’lı yıllarda savaşın kentsel mekânlardaki yıkıcı izlerini yok etmek ve konut açığının giderilmesi için dönüşümler gerçekleşmiştir (Özdemir, 2010). Bu dönemde savaşın zarar verdiği konut alanları, düşük gelirliilerin barındığı mahalleler yıkılmıştır. Bunların yerine yüksek katlı ofis ve ticaret alanları yapılmıştır. Konut alanları kentlerin dışına taşınmıştır, banliyöler oluşmuştur. Üst sınıfın ihtiyaçlarını

karşlamak için yoksul mahallelerde alışveriş merkezleri, ofis binaları, kültür ve eğlence merkezleri yapılmıştır (Carmon, 1999).

20.yy.'da kentsel dönüşüm sadece üst gelirli kesimin değil, orta sınıfında sosyo-mekânsal olarak ayırtmıştır. Amerika'da kent merkezlerinin etrafında banliyöleşme görülürken, Avrupa'da kent merkezlerinde modernleşme ve yeniden yapılanma hem de banliyöleşme görülmüştür (Kurtuluş, 2006).

1960'lı yıllarda Avrupa'da kentsel yenileme konut ihtiyacına yönelik yapılmıştır. Eski konutların sahiplerinin el değiştirmesi, oturanların kentsel yenileme sürecinde bulunmaması, büyük konut bloklarında yaşamın kabul edilmemesi gibi nedenler tehdit yaratmaya başlamıştır. İngiltere'de 1.2 milyon konut çöküntü alan yenileme kapsamında yıkılmıştır ve 3.2 milyon kişi yerinden edilmiştir (Özdemir, 2010). 1970'li yıllarda kentsel yenileme yıkıp yeniden inşa etme, iyileştirme olarak devam etmektedir (Uyan, 2008).

Kentsel dönüşümün gelişimi bazı araştırmacılar tarafından dört farklı dönemde incelenmiştir. Bunlar şehirlerin yeniden yapımı ve endüstrileşme, şehirlerin savaş sonrası yeniden inşası, sanayi desantralizasyonu ve fiziki müdahale, şehirlerin yeniden yapılandırılmasıdır.

2.1.1 Hiroşima - Danbara (Japonya) kenti kentsel dönüşüm projesi

6 Ağustos 1945'te, dünyanın ilk atom bombası Hiroşima'ya atılmıştır. Bu yıkım, bölgeyi kaçınılmaz bir yeniden yapılanmaya bırakmıştır. Hiroşima kentsel dönüşüm projesi, dünyadaki en güzel ve endüstriyel üretim kentini oluşturmak için uygulandı. Yeşillikleri, nehirleri ve kültürü ile dünya barışına hizmet edecek bir model yerleşim oluşturulması amaçlandı. Danbara projesinin bölgeye yalnızca fiziksel ve çevresel gelişimi değil, aynı zamanda endüstriyel ve kültürel gelişimi de sağlaması planlanıyor. Bölgenin yeniden yaşama ve çalışma için cazip hale getirilmesi amaçlanmaktadır. Proje 1973 yılında onaylanmış, 1983 yılında başlamış ve 1995 yılında tamamlanması hedeflenmiştir. Binaların %62'si bugüne kadar incelenmiştir. Proje kamu, özel sektör ve yöre halkı ile işbirliği içinde gerçekleştirilmiştir. Dönüşüm alanındaki 461 bina özel sektör tarafından inşa edilmiştir. Ayrıca proje kapsamında 4.761 metre ana yol ve 10.457 metre ikincil yol inşaatı

gerçekleştirilmiştir. Halkın kurduğu kuruluşlar da projeye katılmış olup planların karar alma sürecinde 21 kuruluş kurulmuş ve 12 tanesi aktif rol oynamıştır. Kamu kuruluşlarının arazi aşamalarına katılımı, özellikle yoksul yerleşim bölgelerinde yapılan çalışmalara estetik katmıştır (Özden, 2008).

2.1.2 Postdam (Almanya) meydanı kentsel dönüşüm projesi

Avrupa'nın ünlü meydanlarından biri, Almanya'nın Berlin kentindeki Postdam Meydanı, savaş sırasında tahrip edilmiş ve savaşın sonunda doğu ve batı Almanya sınırındaki ikiye bölünmüştür. Postdam Meydanı, İkinci Dünya Savaşı'ndan önce önemini hatırlayarak kayıp değerini yeniden kazanmak için kentsel dönüşüm çalışmalarına konu olmuştur (Demirsoy, 2006). Duvarın yıkılmasıyla, Berlin'in kalbindeki sonsuz, düz ve ürkütücü Postdam meydanı, dönüşüm projesinde özel sektörde yer almak için Daimler Benz ve Sony gibi büyük şirketlere satılmıştır. Postdam Meydanı ve çok amaçlı kullanıma sahip, gün içinde yaşayan, alışveriş birimleri, kültürel yapılar, küçük işyerleri, yerleşim alanları ve ofis alanlarından oluşan bir büyükşehir merkezi için kentsel tasarım yarışması başlatıldı (Demirsoy, 2006). Kamusal alan olan proje alanı, özel sektör tarafından yönetilen liderlik biçimindeki örgütsel model ile özel sektöre devredilmiştir. Proje alanında bir yer seçmiş olan dünyaca ünlü şirketler projenin finansmanını oluşturmuştur. Postdam Square kentsel dönüşüm projesinde 3500 kişilik bir sinema salonu, mağazalar, restoranlar, kafeler, tiyatrolar ve ekonomik etkinlikler sağlayan oteller bulunuyor. Ayrıca, yerleşim alanları gibi üst ve orta sınıflara hitap edecek çok işlevli kentsel alanların yaratılması sağlanmıştır.

2.2 Avrupa Birliği Sürdürülebilir Kentsel Dönüşüm Modelleri

Urban I, Urban II ve Urbact programları Avrupa Birliği ülkelerinin sürdürülebilir kentsel gelişimini sağlamak ve krizdeki kentlerin ekonomik ve sosyal yönden yeniden canlanmasını sağlamak için yapılmıştır. Kentsel dönüşüm projelerinin gerçekleşmesi için Sure, HerO, Nodus, MILE, OPACT, MY Generation gibi modeller kullanılmıştır. Bu çalışma kapsamında HerO modeli üzerinde durulmuştur.

2.2.1 Avrupa kentsel dönüşüm HerO modeli

HerO modelinin amacı kentlerin tarihi ve kültürel mirasını korumak ve geleceğe yönelik sürdürülebilir sosyo- ekonomik kalkınmayı sağlayarak, kentlerin çekiciliğini ve rekabet gücünü arttırmaktır.

Tarihi kimliğe sahip olan kentlerde kenti korumaya yönelik yaklaşımlar genellikle ekonomik gerilemeye neden olmaktadır. Tarihi miras yaşatılamadığı için kültürel değerler yok olmaktadır.

HerO modelinin ise amacı tarihi kentlerde koruma odaklı olarak ekonomik faaliyetleri arttırmak, sosyal uyumluluk ve çekiciliği de göz önünde tutarak kente değer katmaktır.

HerO kentsel dönüşüm çalışmalarında dört temel hedef vardır;

- Kültürel mirasa çok önem verirler. Finansal kaynakları sağlamak için yerel ve bölgesel otoriteler destek verir.
- Katılım kitlesinin geniş tabanlı olması kentsel dönüşümün uzun vadeli ve sürdürülebilir olmasını sağlamaktadır.
- İlgili kurumların belediye ile koordineli olması sektörel veya kurumsal kamu birimlerinin önceliklerin aşılmasında ve çabaların doğru şekilde konumlandırılmasında etkili olacaktır. Dönüşüme katılan tüm kurumlar organize olmalı ve koordinasyona uygun prosedürlerle yapılandırılmalıdır.
- Katılımcı kullanıcıların beklentileri dikkate alınmalıdır bu yaklaşım sürdürülebilir özelliğini ortaya çıkarır. Zaman içinde değişen ihtiyaçlara değişiklikler yapmaya ve yeni projeler uygulamaya izin verecek bir yapı ortaya konulacaktır (Regensburg, 2011).

2.3 Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları

Türkiye’de kentsel dönüşüm kavramı, özellikle 1999’da Marmara depreminden sonra, fiziki çevrenin yeterli nitelikte bir planlama aracı olarak ortaya çıkıp çıkmadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca, hızlı ve kontrol edilemez göç, çarpık inşaat ve korunamayan kültürel değerlerin kaybı gibi faktörler kentsel dönüşüm projelerine duyulan ihtiyacı da beraberinde getirmiştir. Türkiye’de kentsel dönüşüm kavramını

değerlendirmek için Türkiye'de kentleşmenin ortaya çıkışını ve nüfus artış hızını inceleme hakkı yer alacaktır.

Türkiye'de sanayileşme ile kentleşme sürecini hızlandıran göç, kontrolsüz bir şekilde kentlerin büyümesini de beraberinde getirmiştir. Şehirlerimizde deki kontrolsüz gelişimin sonuçlarından biri, hızlı kentleşmeye cevap verecek kadar konut stoğunun yetersizliğinden dolayı gecekondu bölgeleridir. 1990'lardan sonra hem genel nüfus artış hızındaki hem de kentsel nüfus artış hızındaki yavaşlamaya rağmen, şehirlerimizin sorunları devam etmektedir.

Türkiye'nin nüfusu 1945'ten bugüne sürekli artmıştır. Bu nüfus kaçınılmaz olarak şehirleşme oranını arttırmaktadır. Bu nüfus artışında kentlere büyük bir göç var. Nüfus artış hızı, kentsel nüfus artış hızından daha düşüktür. Aralarındaki farkındalığın giderek arttığı görülüyor. Bu rakamlar ana kentleşme kaynağının şehirlere iç göç olduğunu doğrulamaktadır (Hurma 2003).

Kentleşmiş nüfusun kentsel ve kamu hizmeti ihtiyaçlarının karşılanmasında faaliyetler ve aksamalar ortaya çıkmaktadır. Kontrolsüz şehirlerin genişletilmesinin kentsel çevre ve ekonomi üzerinde de ciddi etkileri bulunmaktadır. Kontrolsüz gelişme nedeniyle, konut, su, kanalizasyon ve kamu hizmetleri son derece pahalı hale geliyor. Şehrin kontrolsüz genişlemesinin bu etkilerinin kentteki şiddet, suç ve mafya eğilimlerini artırdığı bir gerçektir (Bayhan 1997).

1955-1980 yılları arasında, kırsal alanlardan kentsel alanlara göç nedeniyle nüfus artmıştır. Bu hızlı büyümeye hazır olmadığı için sağlıklı kentleşme başlamıştır. Planlanmamış olarak planlanan altyapı eksikliği ve gecekondu bölgeleri bir sorun haline geldi. Sanayinin gelişmesiyle birlikte tarım sektörü gerilemeye başladı. Tarımda emek talebi, mekanizasyon nedeniyle azalmış ve emeğin şehre göç etmesine neden olmuştur. Ankara, İstanbul ve İzmir gibi şehirlere yoğun göçler yapılmıştır. Nüfus artışına hazır olmayan kentte konut sorunu ortaya çıkmıştır. Konut sorununun göçmenlerin kendileri tarafından çözümleri gecekondu mahallelerine başlamıştır (Şişman ve Kibaroglu, 2009).

1980'den sonra ulusal ve uluslararası sermayeli konut projeleri gerçekleştirildi. Şehrin kültürel, tarihi ve doğal zenginlikleri yıkıldı. Kamu kaynakları yetersiz

kullanıldı. Toplumda kutuplaşmayı artıran kentsel alanların oluşumuna yol açmıştır (Sekmen, 2007). Türkiye altyapısından yoksundur ve düzenli kentsel gelişim ile uyumlu değildir, ekonomik olarak zayıf ve sosyal olarak depresif bir alanı mevcuttur. Bu alanlarda kentsel dönüşüm ve yenilenme gerekmektedir.

1980 yılında, Türkiye'de kent merkezlerinin gecekondu bölgesinde ve kentsel dönüşüm kavramını başlattı. İmar ve imar planları ve kentsel dönüşüm projeleri belediyelerde yer almaya başlamıştır. 1984 yılında 2981 sayılı İmar Kanunu ve İmar Kanunu hükümlerine aykırı olarak yapılan işlemlere rağmen bazı işlemlerin uygulanması 6785 gecekondu bölgeleri için imar planlarının iyileştirilmesi mümkün olmuş, fiziksel dönüşüm gerçekleşmemiştir (Sekmen, 2007).

1950-1980 yılları arasında sınai gelişme döneminde ekonomik bir büyüme yaşandı. Kırsal kesimden kentsel alanlara yoğun göç yaşandı. Gecekondu konut yetersiz konut sayısından dolayı başladı. Düşük gelirli insanlar, gecekonduarda sağlıksız koşullarda yaşıyorlardı.

Sanayi sonrası gelişme ve entegrasyon döneminde kentler küreselleşme ve liberal liberal ekonomiden etkilenmiştir. Şehirde lisanslı ve ruhsatsız binalar yapılmış ve yerleşim alanları merkezden dağılmaya başlamıştır. Konut, sanayi, merkez ve kıyı alanlarında kentsel dönüşüm çalışmaları devam etmiştir. Kentsel alanlarda yaşam kalitesi azalırken, pekiştirme ve canlandırma gerçekleştirildi. Soylulaştırma çalışmaları tarihsel değere sahip yerlerde yapılmıştır (Ataöv ve Osmay, 2007).

2000'li yıllar, özel sektörle birlikte ilk dönüşüm yılıydı. Endüstri şehir dışına taşındı. Şehrin etrafında lüks evler yapıldı. Ademi merkezîyet, ulaşım aksları, çevre yollarının yapımı ve ulaşım olanakları sağlandı. Siteler şehir dışına inşa edildi. Bu yerleşim yerlerinin yakınında alışveriş merkezleri, sinemalar, tiyatrolar ve spor tesisleri inşa edildi. Tarihsel dokularda depresyon bölgeleri ortaya çıkmıştır. Kent merkezlerinde nüfus azalmaya başladı. Bu alanlarda dönüşüm ve yenileme çalışmaları başlamıştır. Soylulaştırma ve koruma çalışmaları hızlandı. Bazı evlerde apartman binalarını iyileştirmeye yönelik çalışmalar yapılmıştır (Erzene, 2013).

Yerel yönetimler, dönüşüm projelerinde kentsel alan geliştirmek yerine, konut üretimine ve rant yaratma vurgusuna vurgu yaptı. Bu dönemde yüksek ölçekli,

entegral olmaktan ve parçalanmaktan uzak kentsel projeler, kentin gelişimini yönlendirmede etkili oldu. Yerel otoriteler tarafından tarihi kent merkezlerine ve gecekondu bölgelerine yönelik başlatılan kentsel dönüşüm projeleri kentte geri dönüşü olmayan önemli sosyal ve mekansal sorunlara yol açmaktadır (Kayasü ve Uzun 2009).

Çarpık kentleşmeyi ve çağdaş kent planlama ilkeleri ve planlama ilkelerine uygun olarak yarattığı sorunları yeniden inşa etmek için kentsel dönüşüm projeleri gündeme getirildi.

Kentsel gelişim sosyal ekonomik ve mekânsal bir yeniden yapılanmadır ve kentte sağlıklı ve yaşanabilir yıkım yapmak için sorunlu alanlardır, imar, yeniden yapılanma, yeniden canlandırma, rehabilitasyon veya yeniden yapılanma projeleri üretmek ve uygulamaktır. Kısacası, kentsel dönüşüm, bir kentin dokusunu bozan sorunların ortadan kaldırılması anlamına geliyor. Gecekondu dönüşümü / kentsel dönüşüm projelerinde, "gerekli tüm kentsel ve sosyal ekipman hizmetlerini getirerek olası tüm doğal afet risklerini göz önünde bulundurarak yasa dışı olarak inşa edilmiş alanların ve ekonomik yaşamlarını yeniden yapılanma standartlarına uygun olarak tamamlamış olan alanların yeniden yapılandırılması" amaçlanmaktadır (Boyras ve Hoş, 2014).

Kentsel dönüşüm, kentli yoksulların yerinden edilmesinin ve yerinden edilmesinin bir uygulaması olmamalıdır; bu kaynak aktarımı, arazi bozulma alanlarının ve gayri resmi yerleşim alanlarının ortadan kaldırılmasına, düşük gelir gruplarının mekanlarına, kentsel dönüşüm yoluyla ve arazilerinin pahalı projelere açılmasına dayalı olmamalıdır (Harvey 2008).

Türkiye'deki kentsel dönüşüm süreci, İstanbul kentinde kentsel dönüşüm projesini incelemeye çalışılan çalışmada değerlendirilecektir.

Kentsel yenileme projeleri, günümüzdeki şehir planlama ilkelerine uygun olarak bu şehirlerdeki düzensiz oluşumların ve sorunların yeniden yapılandırılmasında güncel bir konu haline gelmiştir.

Kentsel dönüşüm, kentsel kalkınmayı sosyal, ekonomik ve mekansal olarak yeniden ele almak ve projeler üretmek ve bu bölgeleri sağlıklı ve sağlıklı hale getirerek

yeniden inşa etmek, yenilemek, iyileştirmek veya yeniden yapılandırmak için projeler üretmek ve uygulamaktır. Kısacası, kentsel dönüşüm, bir şehir biçimine zarar veren sorunları çözmek anlamına gelir. Gecekondu tadilatı / şehir reformu projeleri, doğal afetlerin tüm olasılıkları ve dolayısıyla kamu iyileştirme standartları için gerekli belediye ve sosyal kıyafetleri sunarak yasa dışı konut alanlarını ve ekonomik olmayan alanları yeniden düzenlemeyi amaçlamaktadır (Boyraz ve Pleasant, 2014).

Kentsel dönüşüm, yoksulların kentte elden çıkarılmasının uygulaması olmamalıdır. Bu kaynak aktarımı düşük gelirli grupların çöküşü ve kayıt dışı alanların ortadan kaldırılması ile desteklenmemeli ve bu alanlar kentsel dönüşüm açısından pahalı projeler için açılmamalıdır.

İstanbul'da tarihi yerler (Sulukule, Tarlabasi, Fener, Balat, Ayvansaray, Tokludedede Türk Mahallesi vb.) Ve gecekondu alanları (Küçükçekmece, Ayazma vb.) Kentsel dönüşümle boşaltılıyor. Bu işlem yerel makamlar ve TOKİ tarafından yürütülmektedir (Boyraz ve Hoş, 2014).

2.3.1 Aydın'da yapılan uygulamalar

Kentsel Dönüşüm Master Planı: 1995 yılında hazırlanan Aydın Kentsel Dönüşüm Master Planı, aynı yıl yürürlüğe girmiş ve uygulanmıştır. Kentsel Dönüşüm Master Planı kapsamında: 1 Kentsel Atık Bertaraf Bölgesi, 5 Kentsel Rejenerasyon Bölgesi, 8 Kentsel Rekreasyon Bölgesi ve 23 Kentsel Tarama Bölgesi bulunmaktadır. Kentsel Dönüşüm kapsamında yürütülen faaliyetler niteliklerine, müdahale derecesine ve uygulama derecelerine göre şöyle sınıflandırılabilir (Aksu, 2002).

Kentsel Tasfiye Uygulamaları ve Bölgeleri: Kentsel tasfiye bölgeleri tamamen yıkılmış ve yeni binaların inşa edilmeyeceği bölgelerdir, yani yerleşim kalıcı olarak tasfiye edilecektir. Bu bölgeler imar planlarında, kamu tesisleri, yeşil alanlar, spor ve rekreasyon alanları, yol ve park alanları ve inşaatın çeşitli özelliklerinin bulunduğu alanlardır. Bu alanlar genellikle gecekondu yerleşimi tarafından işgal edilir. Kentsel Yenileme Uygulamaları ve Bölgeleri: Kentsel yenileme bölgeleri, mevcut yapıyı tamamen yıkarak yeni bir kentsel yerleşim (kentsel çevre) inşa edileceği alanlardır. Bu alanlar ekonomik ve estetik hayatlarını tamamlayan, gecekondu evleri, çarpık

binalar, teknik ve sosyal donatı alanları ciddi şekilde eksik, altyapıya sahip değil veya sağlıklı, ulaşım ve trafik açısından sorunlu alanlardır (Koçak ve Tolanlar, 2011).

2.3.2 Elazığ'da kentsel dönüşüm

Nüfusun artmasına paralel olarak, kentin yerleşim alanları güney ve doğu yönünde genişlemiş ve eski köy yerleşimleri ile birlikte belirginleşmeye başlamıştır. Bu eklemlenme sırasında gecekondü bölgeleri oluşturulmuştur. Elazığ Belediyesi'nden elde edilen verilere göre, kentin güneydoğusunda yer alan ve 2007 yılında kentsel dönüşüm kapsamında yer alan 38 hektarlık bir alanı kapsayan Kızılay (Kesrik) Mahallesi bu süreçte oluşturulmuştur.

2007 yılında Elazığ'daki depremde birçok ev zarar görmüş ve bu hasarlı konut sakinleri mahalleden göç etmiştir. Elazığ'da hem kentsel hem de il bazında kentsel dönüşüm adı altında hazırlanan kentsel dönüşüm projelerinin asıl amacı, felaketlerden maksimize edilebilecek alanlarda konut stokunun iyileştirilmesidir (Polat, 2015).

Elazığ Belediyesi tarafından 2007 yılında hazırlanan Kızılay (Kesrik) Mahallesi tadilat projesi yalnızca 28.11.2011 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na sunulabildi. Ancak, bölge Türkiye Toplu Konut İdaresi Başkanlığının (TOKİ) sürece dahil edilmemesi, bölgenin deprem riski yüksek olması ve kat yoğunluğunun belediye tarafından düşük tutulması nedeniyle, özel sermaye açısından çekici değildir. Kanun kapsamında, Elazığ Belediyesi, Elazığ İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü ve TOKİ'nin ilgili bakanlıkta koordinasyonunun Elazığ il ölçeğinde Salıbaşı, Karşıyaka, Hicret, Aksaray, Zafran ve Esentepe mahallelerinde kentsel dönüşüm için planlanması planlanmaktadır ve ilgili yasa kapsamında tasfiye zorunludur (Polat, 2015).

TOKİ tarafından 21 adet konut projesi başlatılmış ve bu uygulama kapsamında 6.714 evin inşaatı planlanmıştır. 2012 yılı itibarıyla inşa edilmesi planlanan evlerin 3,078'i tamamlanmıştır. Ancak 636 konut ve 32 derslik ilköğretim okulu, 834 konut (Memur-Sen), Elazığ-Zafran 2. Etap 696 konut ve 32 sınıf, 1054 konut (Memur-Sen) ve Elazığ Sürsür 1 Aşama 164, 2. Etap 232 konut ve Karakoçan Mahallesi 20 konut

ve ticaret merkezi inşaatı tamamlanmıştır (Sayılarla Elazığ, 2012). Böylece TOKİ'nin öncülüğünde yeni açılan alanlarda kooperatiflerin girişimleri ve özel sermaye yatırımları ile yeni bir yerleşim alanı oluşturulmuştur. Ayrıca, TOKİ bu alanlarda sadece konut yatırımları yapmamıştır; altyapı, peyzaj ve sosyal donatı alanları (okullar, camiler, alışveriş merkezleri vb.) tamamladı (Polat, 2015).

2.3.3 Kentsel dönüşüm uygulamalarında TOKİ

TOKİ, kentsel dönüşüm uygulamalarında ve konut piyasasında en belirleyici aktörlerden biri haline geldi ve büyük ölçekli konut üretiminin ana hakemi oldu. Dahası, egemen normatif söylem Türkiye genelinde tekrarlandı ve yayıldı. TOKİ, birincil görevin aksine, yoğun yerleşim alanlarının hızlı metalaşma sürecine katkıda bulundu. TOKİ'nin sosyal konut adı altında sunduğu emlak ürünlerinin alıcıları aslında bu evlere ihtiyacı olan insanlar değildir (Perouse, 2013).

Kentsel dönüşümü mümkün kılan TOKİ'nin yapısal dönüşümü belli bir ortamda gerçekleşmiştir. Buna göre, uygulanabilir tek politika haline gelen ideolojisi olan şehirlerarasındaki acımasız küresel rekabet çerçevesinde yeni şehir pazarlama stratejileri geliştirilmeye başlandı. Kentsel politika ve sermayenin yeniden yapılandırılmasına paralel olarak, 2001 yılından beri arsa ve konut fiyatlarındaki artış inşaat sektörü oyuncularını için çok teşvik edici olmuştur. Böylece, konut sektöründe yoğun bir yatırım akışı yaşandı. Tekstil ve turizm gibi çeşitli sektörlerde konut sektörüne geçişler tespit edildi. İhmal edilen merkezi ilçeler yeniden değerlendirildi ve yatırımcılar onlara farklı bir şekilde bakmaya başladı. TOKİ, eski şehir alanlarını yeniden değerlendirme / pazara sokma sürecinde önemli görevler üstlendi (Perouse, 2013).

3. TÜRKİYE’DE YAPILAN KENTSEL DÖNÜŞÜM ÇALIŞMALARININ SAĞLADIĞI KATKILAR

Harita-tapu-kadastro sektörü, ülke kalkınma planlarının uygulanabilmesini hedefleyen, mülkiyet hakkına hitap eden bilgilerin teknolojinin sunmuş olduğu imkanlar çerçevesinde bilgi sistemlerinin oluşturulmasını sağlayan ve mühendislik-mimarlık projelerinin uygulama altlıklarını oluşturarak her daim canlılığını koruyan bir sektördür.

Bu sektörün çalışma alanlarından birisi olan kentsel dönüşüm uygulamaları, devletin özellikle 1999 yılından sonraki planlamalarda gündeme öncelikli olarak almış olduğu insana yönelik en önemli altyapı projesidir. Bu proje sayesinde, özellikle mülkiyet bilgisinde ve kadastro altlıklarında bulunan hatalar giderilerek kentsel dönüşüm uygulama bölgelerinde yapılan imar uygulamaları ile bir nevi yenileme (kadastro) çalışması yapılarak ikincil bir iş yapılmasının önüne geçilmiş; maddi açıdan ülke ekonomisine de kazanımlar sağlanmış olacaktır.

Bilindiği üzere kadastro çalışmalarına 1912 yılında başlanmış, günümüze kadar farklı sistem ve yöntemlerde üretilmiş mülkiyet tabanlı bilgi ve belgeler yıllar geçtikçe teknolojide ve toplumsal beklentilerde meydana gelen değişiklikler ile hukuksal nedenlerden dolayı sağlıklı olarak kullanılamaz hale gelmiştir. Harita-tapu-kadastro sektörü açısından çok önemli olan bu bilgiler, mühendislik ve mimarlık projelerinin temelini oluşturmaktadır. Bu bilgilerin kullanışlı olması, yürütülen projelerin daha kısa zamanda tamamlanması ve hukuksal sorunların ortadan kalkmasını sağlamaktadır. Bu nedenledir ki, kentsel dönüşüm çalışmalarının altyapısı oluşturan bu bilgi ve belgelerin doğru ve güvenilir olması, sektör için oldukça önemlidir.

Toplumsal beklentilere bütüncül olarak cevap vermesi gereken bir proje olan kentsel dönüşüm çalışmalarının harita-tapu-kadastro sektörüne katkılarını şöyle özetleyebiliriz: Kadastro bilgi ve belgelerinin güncellenmesini sağlar. Eski ve güncelliğini kaybetmiş kadastro altlıkları bu sayede yenilenir. Eksik ve hatalı tapu bilgilerinin düzeltilerek yenilenmesi sağlanır. Tapu bilgilerinde karşılaşılan

sıkıntılarının giderilmesi sağlanmış olur. Malik bilgileri güncellenir. Günümüze kadar geçen süre içerisinde bu taşınmazlarda birçok değişiklik olmuştur. Ayrıca 1945 yılında bu paftanın günümüzde kullanılan koordinat sisteminden ve ölçü yöntemlerinden farklı olarak üretilmesi nedeniyle pafta-zemin uyumsuzlukları da oluşabilmektedir. Kentsel dönüşüm çalışması ile bu uyumsuzluklar giderilmiş olacak; vasıf ve mülkiyet bilgileri dışındaki teknik hatalar uygulama içerisinde yok edilecektir. Örneğin 3402 sayılı Kadastro Kanununun 41'inci maddesine istinaden sınırlandırma, ölçü, çizim ve hesaplama kaynaklı hataların giderilmesi sonucunda vatandaşlar arasında husumet çıkabiliyordu. Pafta-zemin uyumsuzluğu sonucu yıllarca arazilerini tapu sınırlarından farklı olarak kullanan vatandaşlar bu düzeltmeler sırasında veya sonrasında bu durumun farkına varıyorlar ve problemler yaşıyorlardı. Kentsel dönüşüm uygulaması ile tapu bilgileri üzerinde işlem yapılmakta olup, bu pafta-zemin uyumsuzluğu vatandaşa yansıtılmadan düzeltilmektedir. Bu sayede herhangi bir husumetin oluşması riski ortadan kaldırılıp, toplumsal barışa katkı da sağlanacaktır.

Karton, muşamba, kağıt gibi altlıklar üzerine yapılan kadastral çizimler, kentsel dönüşüm uygulaması sonrasında yenilerek günümüz standartlarına uygun (pvc, polyester gibi) pafta altlıkları üzerine aktarılmış olacak; koordinat sistemlerindeki farklılık giderilerek lokal ve ED-50 datumunda üretilen koordinat değerlerinin ITRF koordinat sistemine dönüştürülme imkanı sağlanacaktır. Herhangi bir koordinat sistemine bağlı olmayan grafik kadastro paftaları ile fotogrametrik yöntemde üretilip sayısal olmayan kadastro paftalarının bu sayede sayısallaştırması ve zemin alımları yapılarak ITRF koordinat sisteminde tanımlanması ve sağlıklı pafta altlıklarına aktarılması sağlanacaktır. Böylece, tapu ve kadastro verilerindeki güncellik ve yenileme işlemi de kendiliğinden sağlanmış olacaktır.

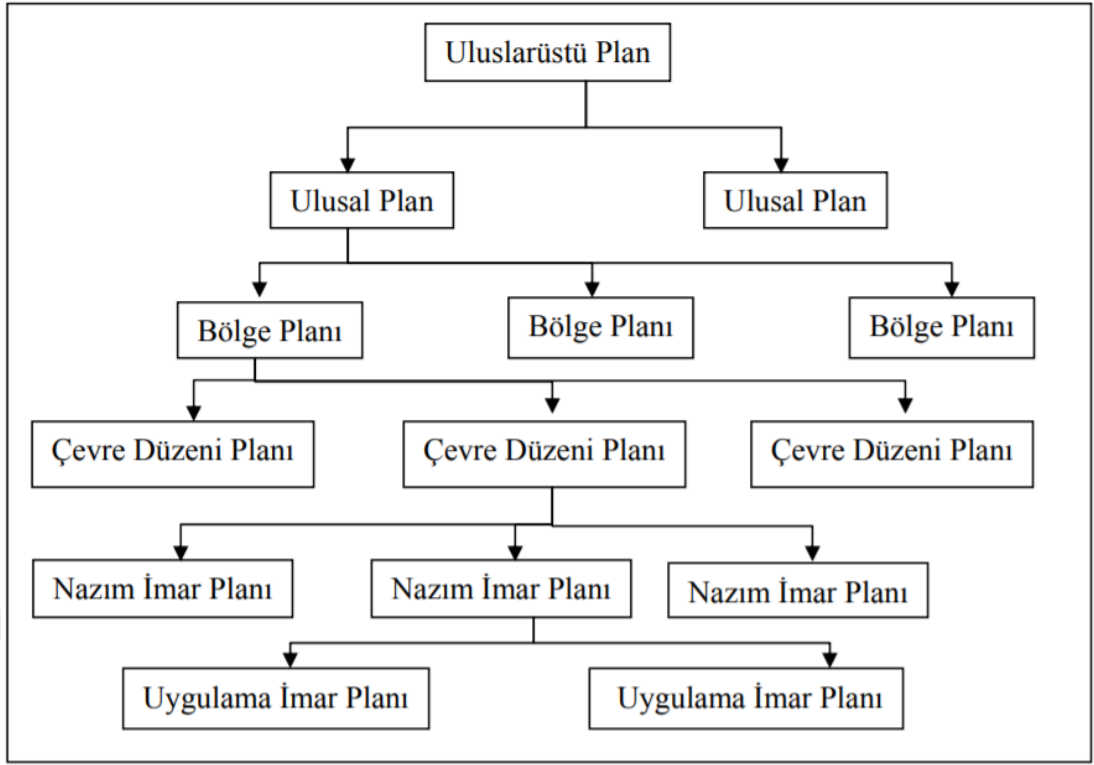
Geometrisi bozuk ve çoğu yapılaşma amaçlı kullanımdan uzak kadastro parselleri, kentsel dönüşüm kapsamında yapılacak nitelikli imar planı ve uygulamaları sayesinde yapılaşmaya hazır imar parseli halini alacaktır.

Kentsel dönüşüm uygulaması yapılan bölge ile mevcut durum arasındaki fiziki farklılık görülmektedir. Örneğin; Ankara ili Altındağ ilçesinde, 1950 yılından sonra köylerden kentlere olan göçün doğal sonucu olarak meydana gelen yoğun gecekondulaşmanın bulunduğu yerde 1957 yılında yapılaşmaya ilişkin kat rejimi

planları doğrultusunda imar planları yapılmıştır. Ancak bu imar çalışmalarının hisse çözümüne yönelik olmaması sonucunda oluşan imar parsellerinde çok hisselik oluşmuş, hisselerde birden fazla parsellere bölünmüştür. Ayrıca bu alanların büyük bir kısmının kamu (maliye hazinesi) mülkiyetinde olması sebebiyle imar planına uymayan gecekondü şeklinde yapılar oluşmaya devam etmiştir. Altındağ ilçesinde yapılan kentsel dönüşüm çalışmalarından sonra mülkiyetteki çok hisseli tapu sorunu ortadan kalkmıştır.

Mülkiyet konusunda yaşanan veya tapu kayıtlarında hatalı olan bilgiler kentsel dönüşüm uygulamaları esnasında düzeltilerek mülkiyet sorunu ortadan kalkmış olacaktır. Tapu ve kadastro arşivindeki eksiklik ve güncellik sorunları telafi edilmiş olacaktır.

Günümüzde disiplinler sürekli bir ilişki içerisinde ve bir alandaki gelişme aynı anda birçok sektörde uygulanabilir. Bazı ulusal ve bölgesel sorunların çözümü birçok disiplinin işbirliğini gerektirmektedir. Kartografinin kendisi olumlu bir bilim olmasına rağmen, disiplinler arası konumu nedeniyle sosyal bilimlerle iç içe geçmiş olduğu söylenebilir. Ek olarak, çağdaş gelişmelere paralel olarak haritacılık ve harita kavramı klasik tanımının ötesine genişlemiş, ilgi alanını genişletmiş ve kendi alanına bazı sosyal olgular eklemiştir Şekil 3.1’de mevcut durumun tespiti için Türkiye’de planlama dizgesinin yapısı gösterilmiştir.

Şekil 3.1. Türkiye’de planlama dizgesinin yapısı.

Şekil 3.1’de gösterilen planlama sisteminde, bölgesel planın hazırlanması için gerekli olan güncel harita ve fiziksel boyutun önemli olduğu alt seviye planları haritacılığın klasik tanımı: üretim bu fonksiyonun kapsamı dahilindedir. Planların öngörülmesi, çöp verilerinin güncel, doğru ve eksiksiz olmasına bağlı olarak değişebilir. Hazırlanan bir kentsel planın araziye uygulanması bu aşamada, asıl amaç, planlayıcı tarafından hazırlanan verilerin toprağa uygulanmasıdır ve haritacı, gelecekte amaç için oluşturulacak fiziksel ve sosyal yapının oluşumuna öncülük eder.

Bu durumda, haritacı yalnızca koordinat değerleri ile ilgilenen nesnel bir insan değil, aynı zamanda mülkiyete doğrudan müdahale eden, kira değerinin yaratılmasına ve dağıtımına yardımcı olan bir fonksiyondur. Kentsel planlama üzerine haritalandırılarak yürütülen çalışmaların har harmanı bu çalışmanın hacmini ve amacını aşacağından, burada daha fazla ayrıntı verilmeyecektir.

4. DİYARBAKIR İLİ SUR İLÇESİ KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJESİ

Diyarbakır ilinde bulunan sur ilçesi bölge sınırları içerisinde olan 187 Ha alan 6306 sayılı kanunun (Afet Riski Altında Olan Bölgelerin Dönüştürülmesine İlişkin Kanun) 2'inci maddesi gereğince Bakanlar Kurulu'nun 22.10.2012 yılında riskli bölge olarak kararlaştırmış ve bu kararı 04.11.2012 tarihinde de 28457 sayılı Resmi Gazetede ilan etmiştir (URL-2).

Kentsel Dönüşümde Şekil 4.1'de uygulama alanında riskli alan sınırı belirlenmiş ve alanın 187 Ha olduğu görülmüştür. Böylece afet riski taşıyan alan ile birlikte makro form etkiler çatısı altında bölge insanını mağdur etmeden gerekli önlemler, yardımlar yapılarak güven vermeyen ve mühendislik manasında sağlıklı mekanlardan temizlenerek daha sağlam, güvenilir aynı zamanda kentleşme sorunlarının daha az yaşanabileceği ki bununla birlikte hem bölge halkına hem de ulusal manada yaşam standartları yüksek, geleceğe daha emin adımlarla yürüyebilecek mülkiyet yapısına kavuşabilecektir.

Şekil 4.1. Sur ilçesi haritası.

Kentsel dönüşüm kentin gelişiminde makro form etki bakımından hem fiziksel manada yapılara hem de mekanlarda yaşayan vatandaşlara olumlu olarak yansımış ve uygulama ile ilçede gözle görülür bir değişim gerçekleşmiştir. Bu değişim Şekil 4.2 ve Şekil 4.3'te belirgin bir şekilde fark edilmektedir.

Şekil 4.2. Sur ilçesinin kentsel dönüşüm öncesi durumu.

Şekil 4.3. Sur ilçesinin kentsel dönüşüm projesi sonrası durumu.

Bu dönüşümün gerçekleşmesi adına Sur ilçesi için hazırlanan master plan Şekil 4.4'te verilmiştir.

4.1 Projenin Amacı ve Hedefleri

Diyarbakır'ın sur ilçesinde bulunan ve üzerindeki yapılaşmadan kaynaklı riskli alan olarak ilan edilen bu bölgeyi, sağlıksız yapılaşmadan kurtarma çalışmaları yapılarak, kültürel ve tarihi değerlerimizin tekrardan kazandırıldığı, turizm faaliyetlerinin desteklenmesini sağlayan, altyapı çalışmalarının tamamlandığı, ihtiyaç duyulan sağlıklı, sosyal ve güvenli alanlar biçiminde oluşturulmasına ilişkin uygulamalarda devamlılığının sağlanması, ortaya çıkan problemlerin en aza indirilebilmesi ve en kısa zamanda hayata kazandırılması amacıyla izlenecek yöntemlerin planlamalarının hazırlanması ile gerçekleştirildiği aşamada yapılması gerekli olan işlemlerin ve işlerin tanımlanmasıdır (URL-2).

4.2 Projenin Tanımı ve Kapsamı

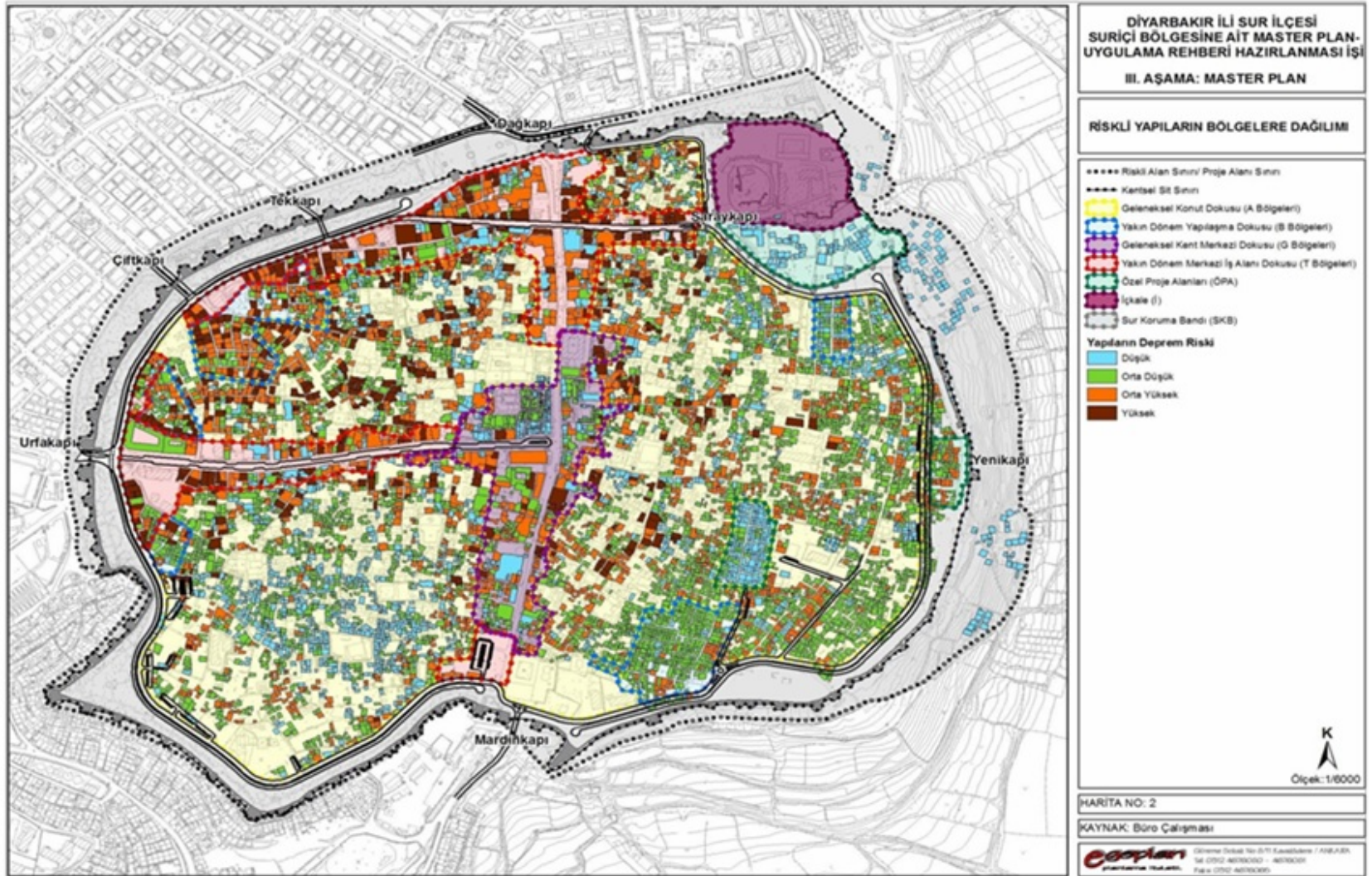
Bu tez çalışmasına konu olarak belirlenen Diyarbakır ilinin merkezinde bulunan ve ilin ilk yaşam alanlarından olan, Diyarbakır kent surları ile çevrili Suriçi bölgesi seçilmiştir. Surların doğu bölgesi riskli alan olarak seçilmiş, Dicle Vadisi'ne doğru inen dik sayılan yamaçlarda bulunan kaçak yapıların inşa edildiği bölümlerde dahil edilmiştir (URL-2).

Suriçi'ndeki yapıların mevcut analizinde yapı stoku, aynı zamanda bölgenin kentsel sit özelliği taşıyor olması ve bu doğrultuda koruma amacıyla imar planları ile geliştirilmiş kanunların da var olması gerçeğiyle, yapım yılları, hukuksal durumları, kültürel değerleri ve yapım niteliklerini göz önünde bulundurarak sınıflandırma yapılmıştır. Bu çerçevede bölge içerisinde 5 farklı yapı çeşidi belirlenmiştir. Belirlenen bu yapı grupları şu şekildedir:

- Uzman yardımı almamış ve ruhsatsız olan yapılar
- Uzman desteği alınarak yapılmış olan yapılar
- Kültürel değerleri olan yapılar
- Onaylı sivil mimarlık olarak yapılan yapılar
- Onaylanmamış geleneksel olan yapılar (URL-1).

Şekil 4.5'te Diyarbakır ili Sur ilçesine ait riskli yapıların dağılımını gösteren bir master plan verilmiştir. Uygulama alanında Kentsel Dönüşüm öncesi mevcut mülkiyet yapısı ve desenini gösteren durum analizi gösterilmiştir.

Şekil 4.5. Sur ilçesinde riskli yapıların dağılımı.

A Bölgesi (Geleneksel Olan Konut Dokusu): geleneksel avlusu bulunan yapıların fazla olduğu, dokunun geliştirilmesi ve korunması olanaklı olan bölgeler.

B Bölgesi (Yakın Dönemde Yapılan Yapılaşma Dokusu): birleşik biçimde olan, yakın dönem olarak konut gelişmesi yaşanan ve taşıdığı bu nitelikleri korunarak bir sonraki nesile aktarılacak olan bölgeler.

G Bölgesi (Geleneksel Kent Merkezi Olan Doku): Diyarbakır'ın en geleneksel olan yeri iş alanı bölgesidir.

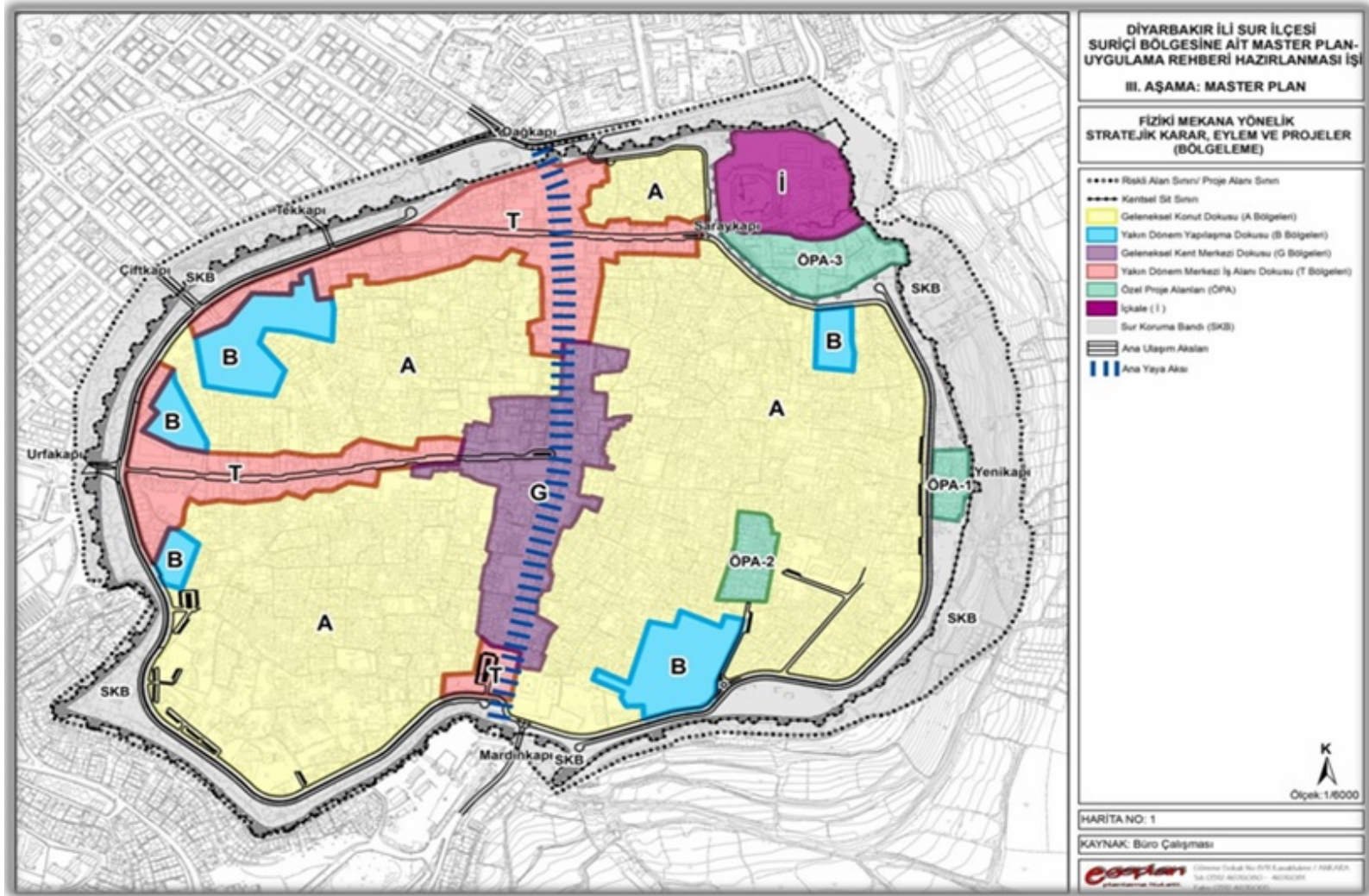
T Bölgesi (Yakın Dönem Olan Merkezi İş Alanı Dokusu): birleşik düzende olan ticaret gelişmelerinin fazlalaştığı, merkezi iş alanlarının genişlediği bölgeler.

ÖPA-I (Yeni kapı Özel Proje Alanı): Gevurmeydanı

Özel Proje Alanı (ÖPA-II), İçkale Özel Proje Alanı (ÖPA-III)

İ İçkale (URL-1).

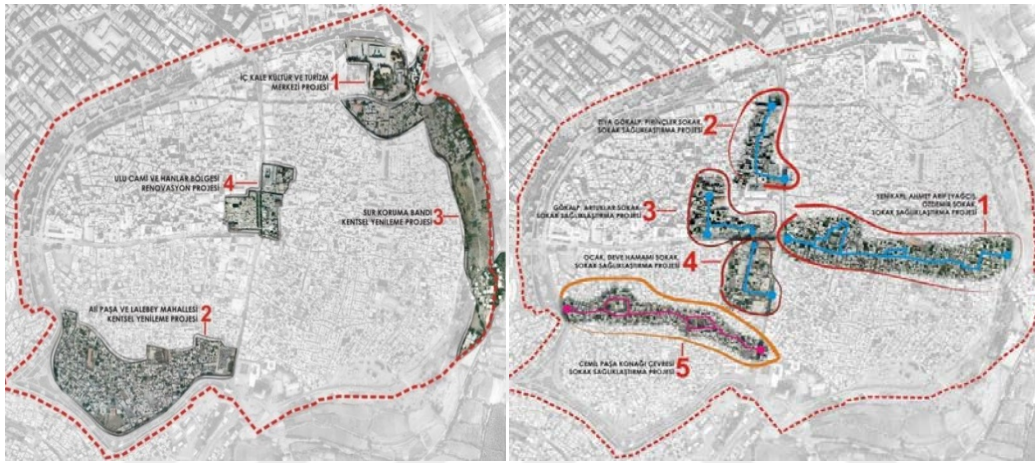
Şekil 4.6'da Diyarbakır ili Sur ilçesi için yapılan bölgeleme işlemi gösterilmektedir.

Şekil 4.6. Sur ilçesine ait bölgeleme.

4.3 Yenileme Projeleri

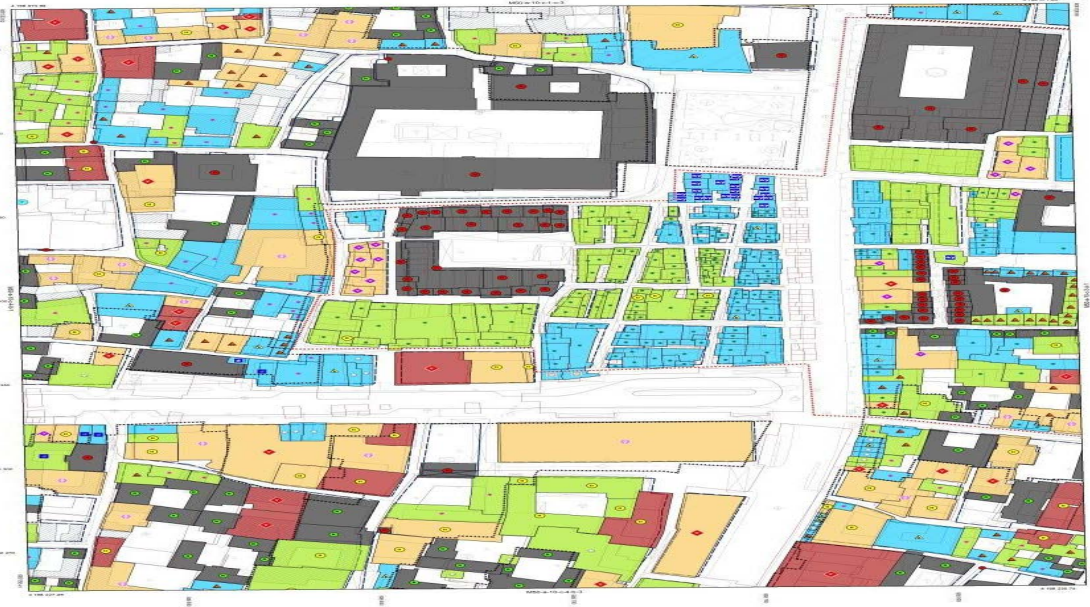
Korumaya ilişkin tekil çalışmaların ve risk taşıyan yapıların dönüştürülmesine yönelik çalışmaların sağlıklılaştırma ve yenileme planlamaları ile desteklenmesi gerekmektedir. Suriçi bölgesinde çeşitli aşamalarda bitmemiş dört değişik yenileme projesi ve ayrı güzergahta başlanmış projelendirme çalışması devam eden sokak iyileştirme planları bulunmaktadır (URL-1). Bu planlar Şekil 4.7’de açık bir şekilde görülmektedir.

Şekil 4.7. Yenileme projesi örnekleri.

4.4 Uygulama Biçimleri

Bu çerçevede bölgede bütüncül bir yenilenmenin gerçekleştirilmesi amacı güden ve alan içerisinde günümüze kadar doğru uygulamalar biçiminde veya kısıtlı kapsamda gerçekleştirilen uygulamalar şeklinde yapılan uygulama örnekleri gördüğümüz koruma, canlandırma, yenileme ve sağlıklılaştırma uygulamaları aynı anda ve yaygın bir şekilde hayat geçirilmesi hedeflenmiştir (URL-1). Hayata geçirilmek istenen uygulama planı Şekil 4.8’de verilmiştir.

Şekil 4.8. Uygulama planı.

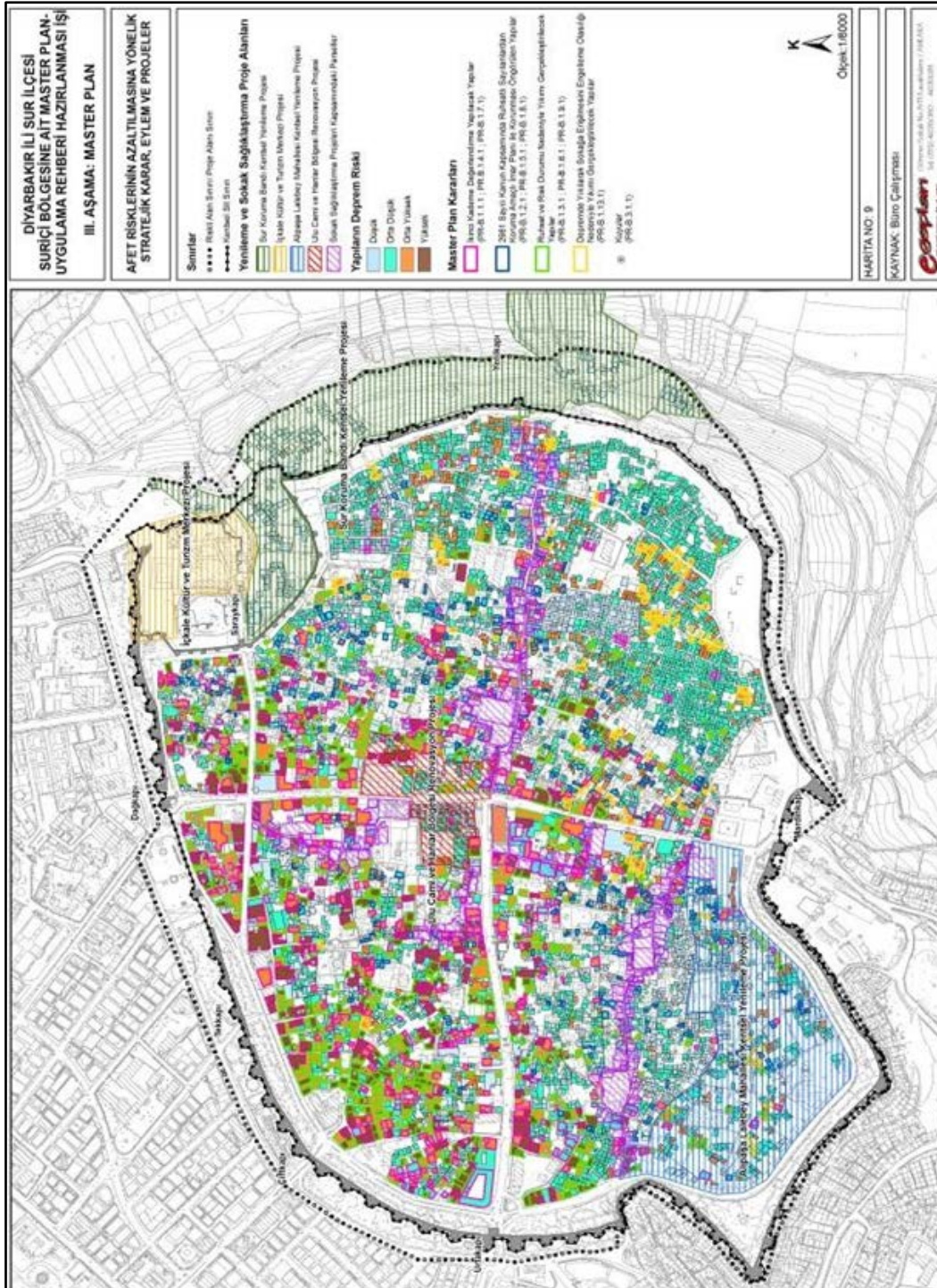
4.5 Müdahale Biçimleri

Şekil 4.9’da görüldüğü gibi müdahale 5 bölümden oluşur. Yapının fiziksel durumuna göre müdahale yöntemi seçilir. Bu yöntemler kendi arasında bir hiyerarşik yapıya sahiptirler.

Şekil 4.9. Müdahale dalları.

Diyarbakır ili Sur ilçesi Suriçi bölgesine ait III. Aşama master planı örneği 4.10'da gösterilmektedir.

Şekil 4.10. Eylem haritası.

4.7 Mevcut Durum

Şekil 4.11’de yani mevcut durumda görülen ve uygulama rehberinde 4252 numara ile açıklanan yapı; deprem riski yüksek konut kullanımına sahip 5 katlı, mühendislik hizmeti almaksızın yapılmış, ruhsatlı olmayan bir yapıdır. Koruma amaçlı imar planı kararlarına dayanan kavramsal fikir projesinde geleneksel avlulu konut alanı içinde kalmakta olan yapı, yıkıldıktan sonra kavramsal Fikir Projesi’nde görüldüğü gibi parsel içinde önerilen yeni yapı formuna uygun biçimde, avlulu düzende, en çok iki katlı olarak inşa edilebilecektir.

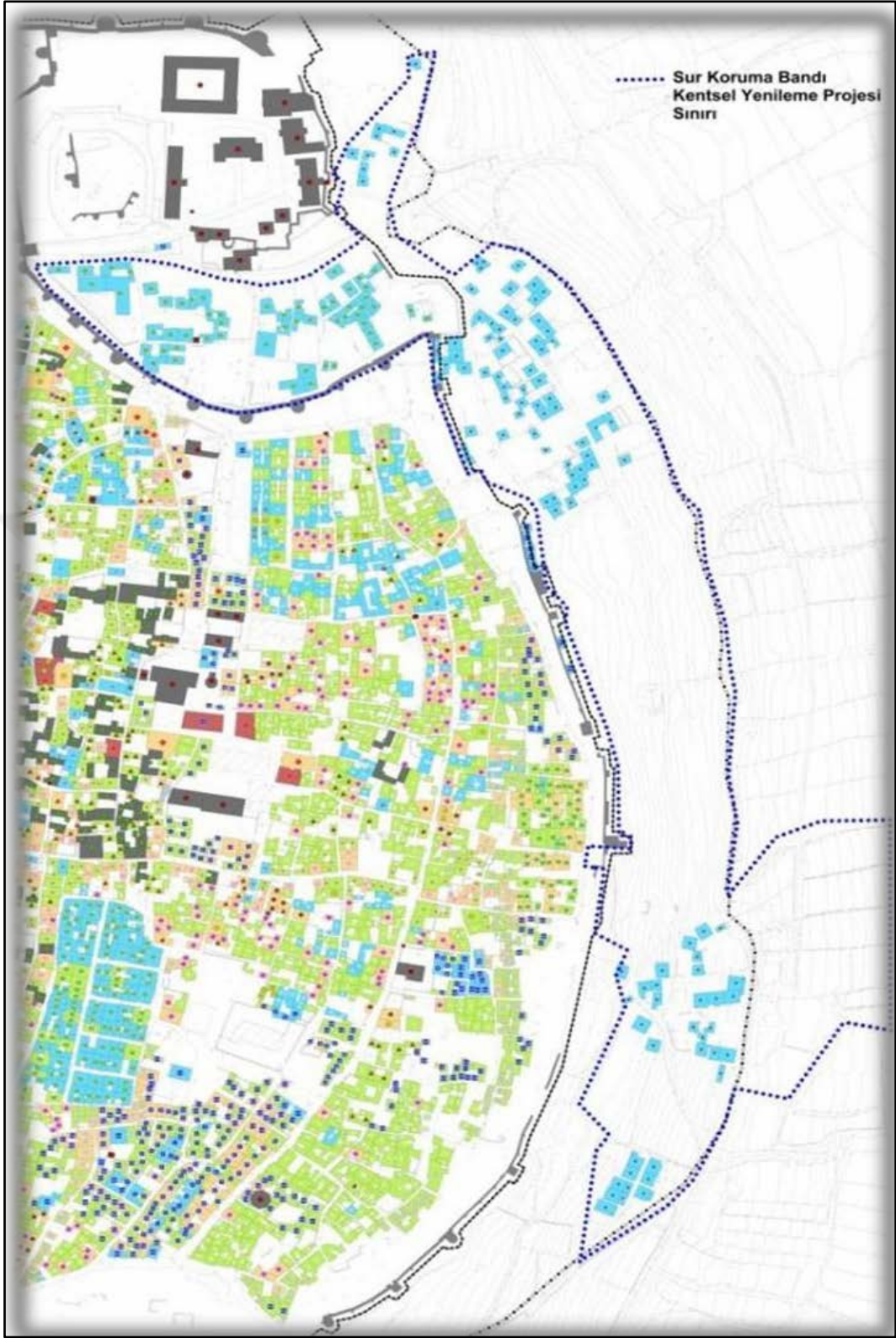

Şekil 4.11. Mahalle planlaması.

Diyarbakır ili Sur ilçesine ait hem ekonomiye can verme hem de bacasız sanayi olarak bilinen turizm faaliyetlerinin daha canlı kılmayı amaçlayan stratejik plan Şekil 4.12’de görülmektedir.

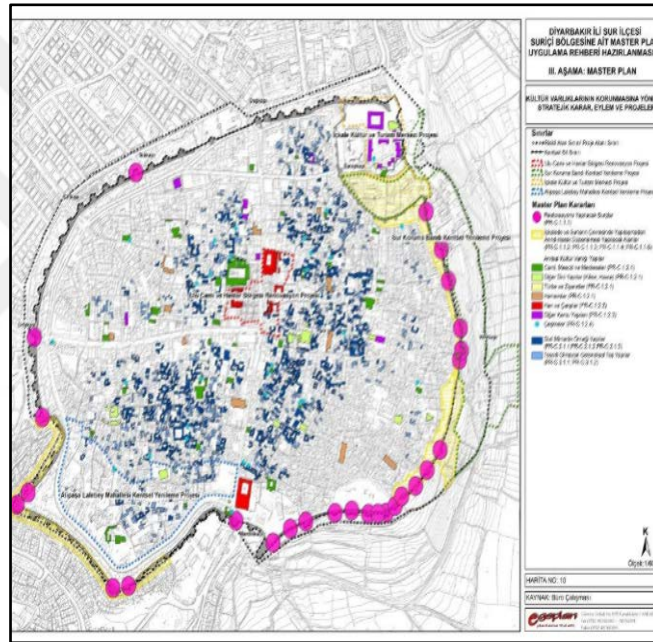
Şekil 4.13. Planlama 2 (Turizm etkinliğinin arttırılmasına yönelik stratejiler).

Şekil 4.14. Planlama 3 (Turizm etkinliğinin arttırılmasına yönelik stratejiler).

Şekil 4.16. Mevcut durum ve kavramsal proje örneği.

Şekil 4.17. Kültür varlıklarının korunmasına yönelik stratejik kararlar.

Uygulama Rehberi'nde 8359, 8358 ve 8356 numaralı ile tanımlanan yapılar; kültürel niteliğe sahip dini tesis kapsamında mevcut durumda olan tescilli onaylanmış ve bundan dolayı kültürel varlığının zedelenmesini önlemek amacıyla korunması öngörülmüştür. Bu yapılara güçlendirme projeleri uygulanılmasına karar verilmiş ve dini tesis olarak mevcut varlığının devamına karar verilmiştir (Yılmaz, 2016).

4.8 Kavramsal Fikir Projesi

Mevcut durumda görülen yapılar; deprem riski orta, yüksek konut kullanımına sahip, 2 ve 3 katlı, mühendislik hizmeti akmaksızın yapılmış, ruhsatlı olmayan yapılardır. Deprem riski açısından orta yüksek riskli söz konusu yapılar deprem sırasında yıkıldığında cephe aldıkları yolu kapatarak bu noktadan sonra yolun diğer kısımlarına erişimi engelleyecek şekilde kümelenmiş durumda konumlanmaktadır. 2513 numaralı yapı ise Koruma Amaçlı İmar Planının ulaşım kararlarına dayanarak yıkılması gereken yapılardandır. Şekil 4.18’de mevcut duruma ilişkin görsel verilmiştir.

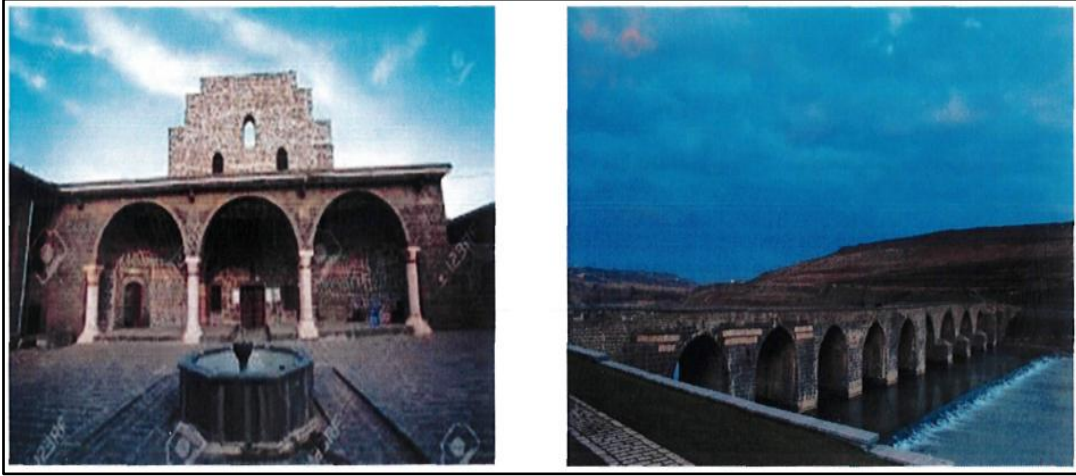
Şekil 4.18. Mevcut durum.

5. SURIÇİ KENTSEL DÖNÜŞÜM UYGULAMASI

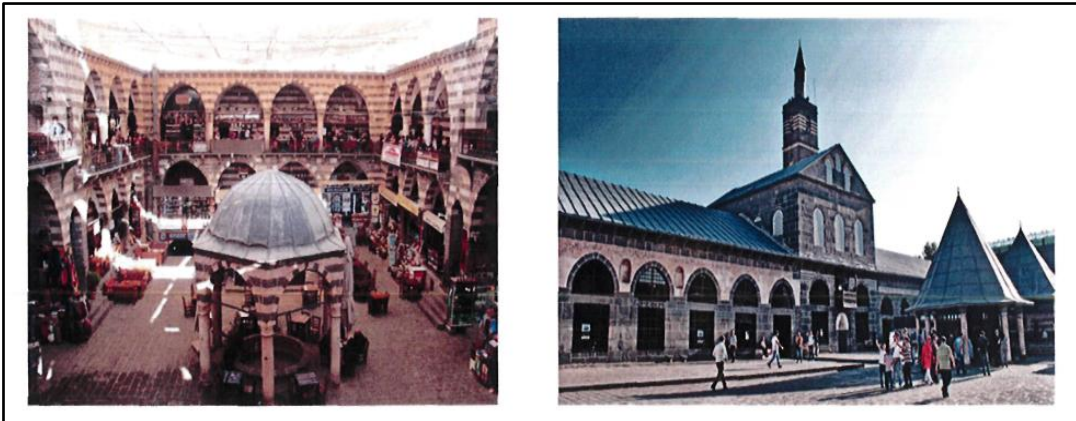
5.1 Suriçi Bölgesi'nin Genel Özellikleri

Suriçi Bölgesi, birçok medeniyetin izlerini taşıyan zengin tarihi ve kültürel birikimi ile yerleşim alanı ve farklı medeniyetlerin ve medeniyetlerin merkezi olmuştur. Bu nedenle birçok tarihi eser içeren kültürel bir mirasa sahiptir.

Başlıca olanlar; Bakire Meryem Kilisesi, On Gözlü Köprü, Kanıt ve Hasanpaşa Han, Kervansaray, Medreseler, Hz. Süleyman Camii ve 27 arkadaşı, Nebi Camii, Dört Köşeli ve Dört Bacaklı Minare ve Ulu Cami, görülmeye değer eserler arasında. Kentsel alanın toplam alanı 158 hektardır. Alan 15 mahalleden oluşsa da, nüfus 71000'dir. Aşağıda Şekil 5.1 ve Şekil 5.2'de Suriçi bölgesindeki önemli yapılar gösterilmiştir.

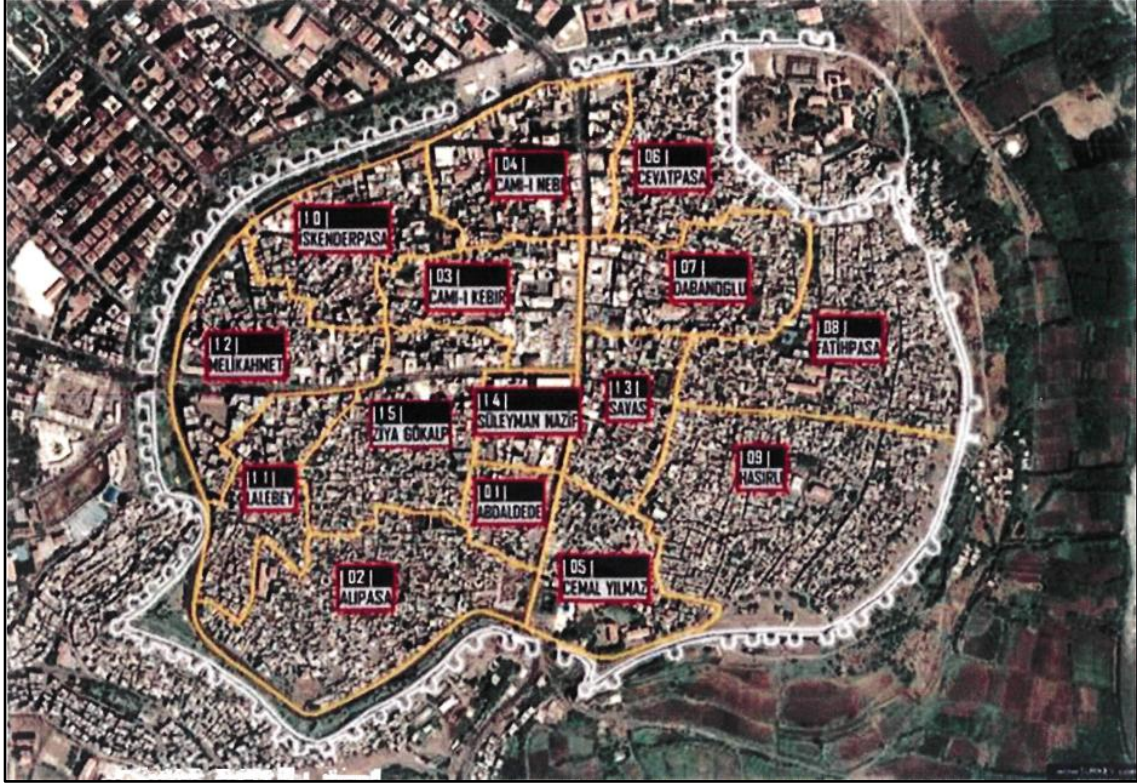

Şekil 5.1. Meryem Ana Kilisesi ve On Gözlü Köprü.

Şekil 5.2. Hasan Paşa Han ve Ulu Camii.

Suriçi Bölgesi'nde fiziksel parçalanma ve bozulma, kat ilavesi, çok katlı binaların yıkılması, bazı anıtsal yapılar ve sokak dokusu ve çok sınırlı geleneksel ev tipi kalmıştır. Günümüzde kent, tarihi kentlerden ziyade ticari önemini ve canlılığını koruyan, tarihi kent merkezlerinde gözlemlenen fiziki, sosyal ve ekonomik sorunlarla karşı karşıya kalan çökmekte bir alandır. Şekil 5.3'de Suriçi bölgesi mahalle sınırları gösterilmektedir.

Şekil 5.3. Suriçi Bölgesi mahalle sınırları.

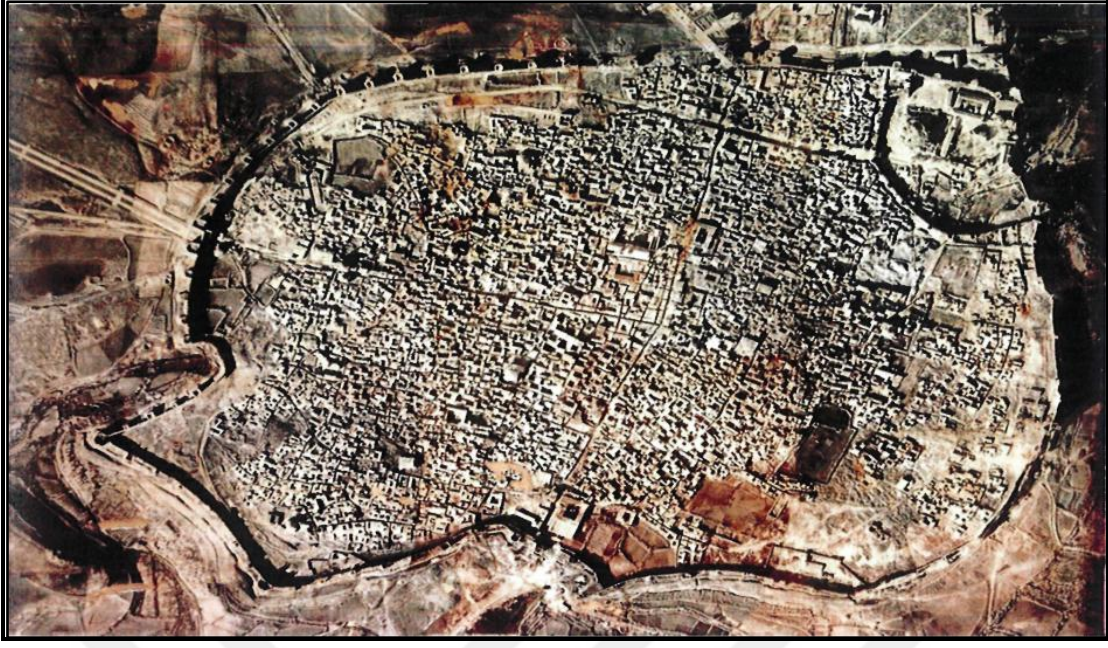
Suriçi bölgesindeki mahalleleri incelediğimizde Alipaşa ve Lalebey mahalleleri en sıkıntılı bölgeler arasındadır. Çizelge 5.1'de Suriçi Bölgesi mahalleleri yüzölçümü verilmiştir.

Çizelge 5.1. Suriçi Bölgesi mahallelerinin yüzölçümü.

Mahalle	Yüzölçümü (ha)
Alipaşa	24.66
Fatihpaşa	25.95
Hasırlı	25.67
Lalebey	10.33
Cemal Yılmaz	11.35
Melikahmet	9.52
Iskenderpaşa	11.62
Ziya Gökalp	8.63
Behrampaşa	2.68
Dabanoğlu	5.96
İnönü (Caminebi)	11.97
Savaş	7.03
Süleyman Nazif	3.25
Camiikebir	7.07
Cevatpaşa	16.30
Toplam	181.99

5.2 Suriçi Bölgesi'nin Tarihi Gelişimi Ve Planlama Süreci

Diyarbakır'da surların dışına açılan ilk hareketler, 1869-1875 yıllarında vali olan Kurt İsmail Paşa'nın ordusuna ait kışlaların inşaatıyla başladı. Bu yıllarda Suriçi yerleşiminin taşması askeri amaçlıydı ve tek yapı ölçeğinin ötesine geçemedi. Fakat yıllar sonra şehir dışı dış şehir kavramı "Diyarbakır gündemine şehircilik düzeyinde girebildi. Kentteki nüfus yoğunluğu arttıkça, yeniden inşa edilen kent dışı şehir yerleşimlerindeki gelişmeler “Ofis Bölgesi” nin gelişimi Önceki imar durumlarında, bu bölgede inşa edilen iki katlı bir ev bugün olduğu gibi yoğun şekilde apartmanlaşmaya gönderilmiştir (Anonim. 2006b. Diyarbakır Şehri 1/25000 Master Plan Raporu). Şekil 5.4’de Suriçi Bölgesi'nin 1939 yılındaki görünüşü verilmiştir.

Şekil 5.4. Suriçi Bölgesi'nin 1939 yılındaki görünüşü.

Suriçi'ndeki ilk imar operasyonu, 1916 yılında İzzet Paşa'nın adını taşıyan cadde açılışı ile gerçekleşti. İkinci imar operasyonu, Dağkapı'nın ve Elazığ Caddesi'ne açılan kalenin bir kısmının yıkılmasıdır. İnönü Caddesi'nin Dağkapı ile Urfa Kapısı arasında açılmasıyla ticaret bu eksenlerde yayılmaya başladı (Çatalbaş, 2011).

1932 yılında şehre yeni ve modern bir görünüm oluşturma çabası hakim oldu. 1932'deki imar planı, Ankara'nın yeni imar ve modernizasyon çabalarının etkisiyle hazırlandı. Bu nedenle, 1932 kalkınma planında yeni modern binaların inşasını destekleyen kararlar vardır. İzzet Paşa Caddesi'ndeki iç kaleye açılan 4 otel, 30 dükkan ve 15 ev inşaatı 1932 planıyla sağlandı ve bu caddenin her iki tarafının şehir duvarındaki yeni binaların merkezi oldu. Resim 1939'da İzzet Paşa Caddesi'ndeki binaları göstermektedir.

Cumhuriyet dönemi başlarında, şehirdeki modernleşme sonucunda yollar genişletilmiş ve kapılar açılmıştır. 1930'da, surlar dışında uzanan yolları açmak ve şehirdeki hava akımlarını önlemek için duvarlar kısmen yıkıldı (Kejanlı, 2009).

Doğu kapısı (Yeni kapı) Suriçi Bölgesi'nin kuzeydoğusunda kalan İç Kale her devirde yönetim merkezi olmuş ve Romalılar tarafından şimdiki şehir surlarının yapılması ile özel bir önem kazanmıştır.

Güney Kapısı: Mardin Kapısı'nın doğusundaki iki kulenin yıkılmasıyla, Batı Kapısı: Urfa Kapısı yakınında iki kapının açılması,

Kuzey Kapısı: (Elazığ) Dağkapı'nın batısındaki kulelerin yıkımıyla,

1950'lere kadar 1-2 katlı avlu konutları, 1-2 katlı hanlar ve modern kamu binaları vardı. 1951 yılında kentin kadastro haritası hazırlandıktan ve parsel sınırlarının belirlenmesinden sonra, 1950'lerden sonra kentin imar ve planlanan alanları olan merkezi iş alanlarında ve çevresinde nüfus artışı ve yoğunlaşması ortaya çıkmıştır. 1954'te, 6217 sayılı Kanun, kat mülkiyeti mülkiyetine izin vermiştir, bireysel mülkiyete ait 1-2 katlı geleneksel evler, yıkılmış ve çok katlı konut birimleri ve işyerleri ile değiştirilmiştir.

1950-1980 döneminin modernleşme yaklaşımı, kentsel koruma sorununu gündeme getirdi. Kent surlarının dışındaki nüfus ve yapı yoğunluğunun artması, kentteki sosyal kalitedeki infiltrasyon ve değişimin bir sonucu olarak, kent surlarının dışındaki şehir surlarına yapışan yasa dışı binalar, şehir içindeki avlulara yerleşti. Şehir surları ve kenti içten ve dıştan kuşatmak; Planlama kavramını değiştirerek korumaya yönelik bir planlama yaklaşımının oluşumuna yol açmıştır. Suriçi'nde merkeze yakın evlerin ticarete dönüştürülmesi baskısı ve 1-2 katlı geleneksel bir avlu evinden 4-5 katlı bir daireye dönüşüm süreci koruma kavramını getirmiştir (Çatalbaş, 2011).

5.2.1 Suriçi bölgesi planlama süreci

- Diyarbakır'ın ilk bilinen planı 1937'de yapıldı.
- 1959'da İller Bankası tarafından Şehir Master Planı hazırlandı ve 1962'de Şehir Uygulama Planları hazırlandı ve yürürlüğe girdi.
- 1965-1967'de 1/1000 ölçekli iç ve dış duvar uygulama imar planları hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir.
- 1983 yılında Şehir Plancısı Zühtü Can tarafından başlatılan planlama çalışmaları 1985 yılında tamamlanmıştır.
- 1994 yılında aynı yazar planları revize etti.
- 1988 yılında Diyarbakır Suriçi korumalı bir alan ilan edildi.
- 1990 yılında 1/1000 ölçekli Koruma Geliştirme Planı, Diyarbakır Kültür ve Tabiat

Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 09.11.1990 tarihli ve 609 sayılı kararı ile yürürlüğe girmiştir (Kejanlı, 2009).

5.2.1.1 1985 yılı uygulama imar planı kararları

1985 yılında uygulama geliştirme planı yapılmış, ancak bu plan, şehir merkezindeki yeni plan kararlarını, şehir merkezindeki GEEAYK tarafından uzun süre yayılmış korunan bir alan olarak ilan edilmesi beklentisini içermemiştir. Bu dönemler, göç alan bölgelerden biri olan şehir surları içindeki nüfus artışına bağlı olarak kent korumasının da sağlanamadığı dönemlerdir.

1985 yılında;

- Suriçi ilçesinde imar planı hazırlanmamakta ve bölge planlanmamış bırakılmakta ve korunan alan ilan edilmesi beklenmektedir.
- 1965 yılında kısmen onaylanan 1: 1000 ölçekli kalkınma planının uygulanması,
- Kontrolsüz kaçak yapılaşma.

Bu dönemlerde, konut dokusu bazı anıtsal binaların, sokak dokusunun ve çok az sayıda geleneksel evin bulunduğu çöküntü alanı haline geldi. Benzer şekilde, ticari işlevlere sahip duvarlara yaslanmış kulübeler, duvarların etrafını sarmaya başladı. Öte yandan, Suriçi'nin ticari bölgeleri, canlılıklarını ve önemlerini koruyarak şehirdeki tek merkez olarak çalışmaya devam etti. Ayrıca, yeni şehir alanı sur duvarı dışında gelişmeye devam ediyor. 1985 yılında, şehir surları dışında gelişen kentsel alanın planlanmasını sağlamak için, 1/1000 ölçekli inşaat kararı olmayan şehir surlarının içini ve dışını kapsayan uygulama geliştirme planları hazırlanmıştır. Bu planlamanın asıl amacı duvarların dışındaki yapıları kontrol etmektir. Bu planda hiçbir karar alınmaması, 1965 imar planına göre uygulanmaya devam etmek için yeni yapılar getirmiştir. 1985 imar planında görülen ve duvarlar arasında dolaşan yollar, 1984 yılında hazırlanan usta plan ile uygulanmıştır (Çatalbaş 2011).

1988 yılında;

- Diyarbakır Suriçi Kentsel Koruma Bölgesi ilan edildi.
- Geçici inşaat koşulları kabul edildi. Walled Şehri'nin tahrip edilmesini önlemek için, no.

Diyarbakır ilinin en ünlü tarihi eserlerinin bulunduğu Suriçi Bölgesi'ni eski kent dokusunu korumak ve bu tarihe kadar uygulanan sağlıksız kentleşme ve inşaatı önlemek amacıyla Suriçi bölgesi (iç kale dahil) Sit Diyarbakır Kentsel Koruma Alanı olarak ilan edildi.

1989'da;

- Kültürel ve Doğal Varlıkların Korunması Diyarbakır Bölge Konseyi kuruldu. 1990 yılında; Diyarbakır Koruma Geliştirme Planı onaylandı

1990'ın temel fenomenlerinden biri olan Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Zorunlu göç adı verilen nüfus hareketinin oluşumu ve şehirlerdeki nüfus artışından dolayı yoğunlaşma baskısıdır. Diyarbakır'daki şehir merkezlerinin çoğunda olduğu gibi, Türkiye de bu durumdan etkilenen sektörlerden biri ve göç şehir merkezlerini tercih ediyor. Bununla birlikte, yeterli altyapısı olmayan Suriçi Kentsel Koruma Alanı'na yerleşen bu kişilerin yarattığı yoğunlaşma baskısının yol açtığı yıkım önemli olmuştur.

5.2.1.2 Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi 1/25000 ölçekli nazım imar planı

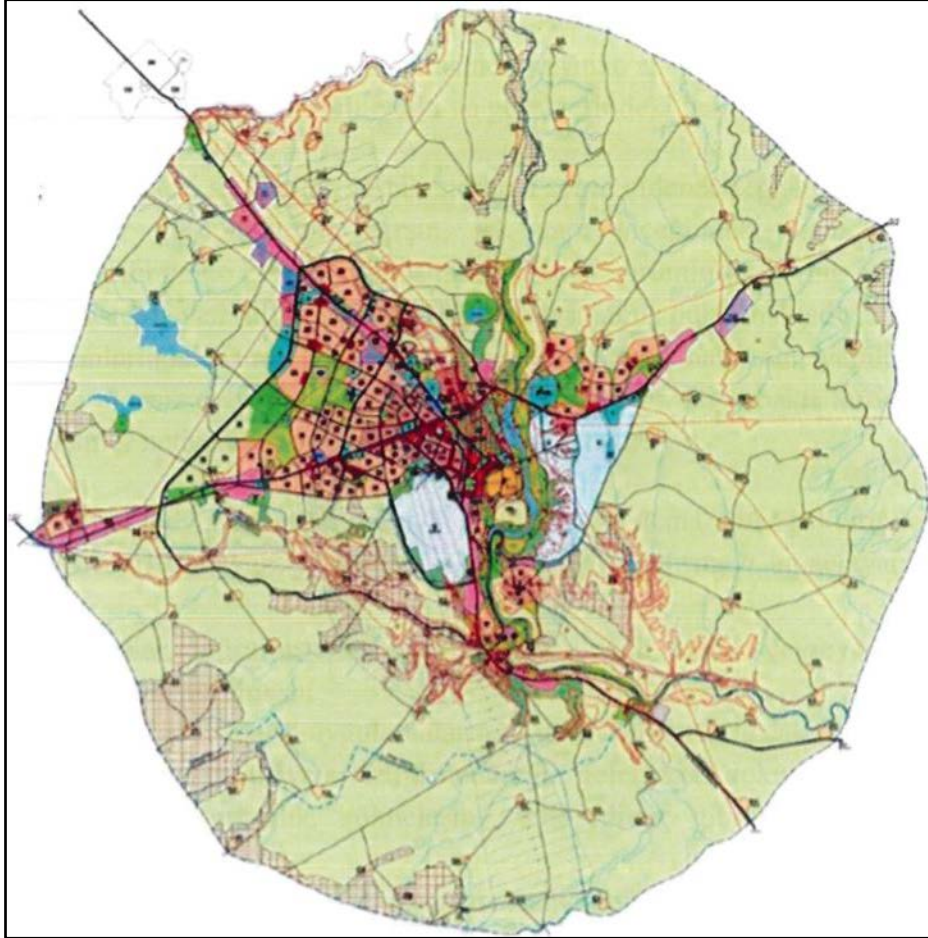
Kentsel hizmet vermek, mekansal büyümeyi kontrol etmek ve Diyarbakır'da plan disiplini sağlamak için 2004 yılında yeni bir Master Plan başlatılmış ve 2006 yılında 1/25.000 ölçekli Master Plan onaylanmıştır. Önerilen planın en önemli hedeflerinden biri dengeli kentsel gelişim koridorları oluşturmak ve kentsel dinamikleri teşvik edecek yeni kararlar almaktır.

Diyarbakır'ın planları ve kararları doğrultusunda, sağlıklı kent gelişimini sağlamak ve yaşam kalitesini iyileştirmek için mekansal planlama girişimleri devam etmektedir.

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi 1/25000 Master Planı ile Suriçi Bölgesi'ndeki nüfus artışının, mevcut planın imar haklarının kullanılmasıyla kısmen yerleşmiş bölgelerde karşılanması ve nüfus kapasitesinin kentsel dönüşüm projeleri kapsamında yerleşmiş alanlar. Öte yandan, yerleşim yerlerinden merkezi iş alanlarına dönüşüm kapsamında öngörülen fonksiyonel değişiklikler, tasfiye gerektiren kentsel dönüşüm projeleri ve atıksuların korunması ve yeniden canlandırılması kapsamında, yerleşim yerlerinde nüfusun

azalması beklenmektedir. Böylece, yerleşim yerlerinin bazı bölgelerinde nüfus artışının, bazı bölgelerde nüfus düşüşünün gerçekleşeceği varsayılmıştır. Ancak artan nüfusun konut ihtiyacının yeni kalkınma alanlarında karşılanacağı öngörülmektedir. 1/25000 Master Planı'nda, Suriçi Bölgesi gibi bazı bölgelerde nüfus yoğunluğu yüksektir ve plan, nüfus yoğunluğunu arttırmadan eşitsizlikleri ortadan kaldırmak için yeni yoğunluk düzenlemeleri getirmeyi amaçlamaktadır.

Diyarbakır'ın geleneksel ticaret merkezi Suriçi'ndedir. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin 1/25000 Master Planı ile bu bölgenin kültürel, turizm ve ticarete uzmanlaşması ve merkezi, koruma, canlandırma ve işlevselleştirme projeleriyle sürdürmesi beklenmektedir. Şekil 5.5'de Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi 1/25000 nazım imar planı gösterilmektedir.

Şekil 5.5. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi 1/25000 Nazım İmar Planı.

5.3 Kentsel Sit Alanlarında Koruma Amaçlı İmar Planı Uygulamaları

Kentsel Sitelerin Korunması, Kültürel ve Tabiat Varlıklarının Korunması Hakkında Kanun'un tanımına göre: bu açıdan doku bütünlüğü. Örneğin Diyarbakır Suriçi Kentsel Koruma Alanı, Avanos Kentsel Koruma Alanı. Taşınmaz kültürel varlıkları korumak için kullanılan araçlardan biri de Koruma için Kalkınma Planlarıdır. Koruma İmar Planlarının Yasal Temeli, 2863 sayılı Kültürel ve Doğal Mirasın Korunması Kanunu'na dayanmaktadır. Yürürlükteki yasaya göre, korumanın amacı korunması gereken taşınır ve taşınmaz kültürel ve doğal varlıkların tanımlarını tanımlamak, yapılacak faaliyet ve faaliyetleri düzenlemek ve kuruluşun kuruluş ve görevlerini belirlemek. Bu konuda temel kararları alacak organizasyon. Ancak koruma amaçlı imar planlarının esas olarak bir imar planı olduğu unutulmamalıdır. Koruma planları, kentsel korunan alanların sorunlarını çözmeye odaklanmış olarak görülmektedir.

Kentsel korunan bölgelerde görülen bazı problemler şöyle sıralanabilir:

- Kayıt problemi
- Kira, kentleşme baskısı
- Koruma planlarının uygulanmasındaki başarısızlıklar
- Kültür ve Koruma Kurullarının yetki ve görevlerindeki belirsizlik uzman eksikliğidir.

Türkiye'de bir kez tescilli şehirler gittikçe daha fazla değişime uğramış olsa da, genel olarak korunmuş gibi görünseler de, tek bir bina ölçeğinde elde edilen sonuçlar tam tersini göstermektedir. Tarihi çevrenin korunmasına ilişkin sorumluluk yerine getirilemez ve halk yeterli bir koruma bilinci seviyesine ulaşmamıştır (Kahya ve Sağsöz, 2004). Kentlerin hızlı ve plansız gelişimi, Kentsel Koruma Alanlarında Koruma Planları üzerine yapılan çalışmalarda önemli bir yer tutmaktadır. Diyarbakır'ın Suriçi Bölgesi'nde yapılan gözlemler sonucunda aşağıdaki sonuçlara varıldı:

- İm zoningumsuz adı altında geleneksel yapıya uygun olmayan planlar yapmak ve bunları tamamen imha etmek ve ortadan kaldırmak için planlar yapmak;
- Bu planlar doğrultusunda, spekülasyon amacıyla çevre ile uyumlu olmayan yeni yapılar oluşturulması,

- Eski plan başvurularının saha kararıyla durdurulması, ancak koruma için yapılan planlama faaliyetlerinin yetersiz olması nedeniyle, geleneksel dokularda ve tarihi kent merkezlerinde ihmal, vazgeçme ve vazgeçme gibi olumsuzluklar devam ediyor,
- Artan yapı ve nüfus yoğunluğu nedeniyle ulaşım ve otopark sorunları,
- Geleneksel dokuların mülk sahipleri tarafından terkedilmesinden kaynaklanan olumsuz sosyal dönüşüm, gecekondular ve sosyal çöküş,
- Ülkemizdeki hızlı nüfus artışı ve kentleşme, kırdan kente göç, kentlerin plansız büyümesi, kentin korunması gereken konut yapısını olumsuz etkilemektedir,
- Şehir merkezindeki tarihi kent merkezi ve geleneksel kent dokusu, kentin hızlı büyümesi, yoğunluğunun artması ve çok katlı binalar olarak yıkılması ve inşası sonucu tahrip olmuştur (Çatalbaş 2011).

5.3.1 Diyarbakır Suriçi Bölgesi koruma amaçlı imar planı

Kentsel Koruma Alanı ilan edilen Suriçi Koruma Planı, 1990 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi tarafından yapılmış ve 1992 yılında Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Konseyi tarafından onaylanmıştır. Plana baktığımızda, Koruma Geliştirme Planı, geleneksel bir planlama aracı olarak hazırlanmış ve sosyo-ekonomik gelişme boyutlarını içermeyen, sorunları çözmek için yetersiz kalmıştır. Bu yetersizlik, koruma planının güncellenmesini ve bunun sosyo-ekonomik gelişme boyutları da dahil olmak üzere kent için kültürel miras yönetiminde kentsel gelişim ve ekonomik canlanma unsurlarıyla bütünleşmesini gerektirmektedir (Çatalbaş 2011).

Diyarbakır'ın kültürel mirasının korunmasında önemli olan Koruma Geliştirme Planı şunları amaçlamaktadır:

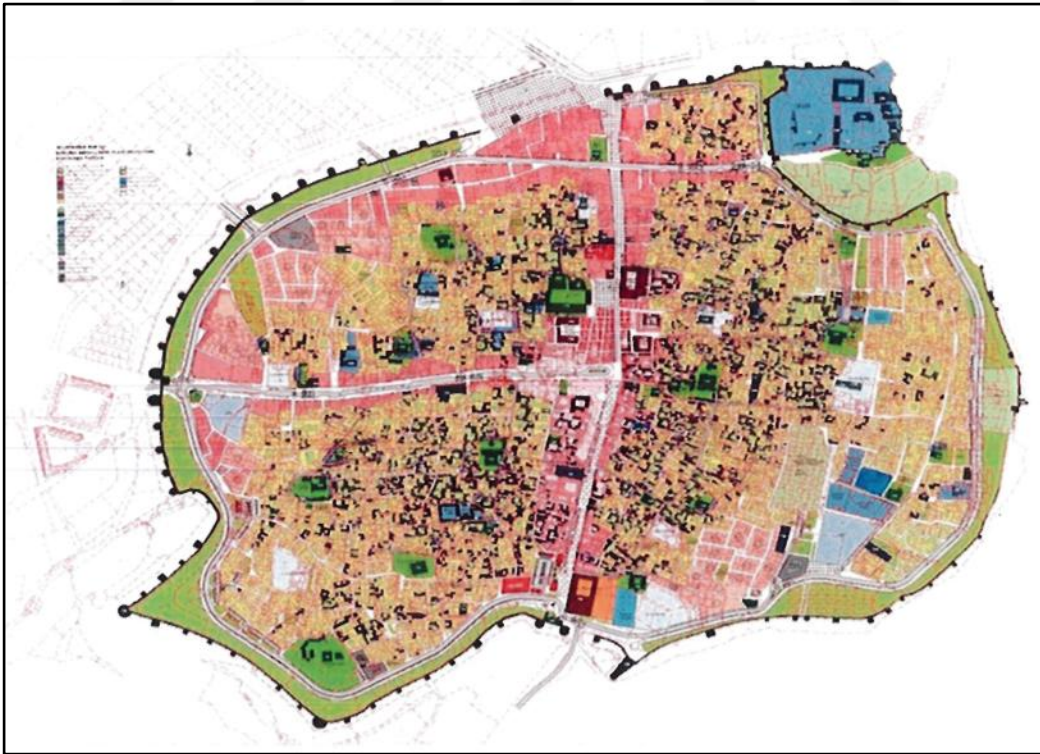
- Kültürel ve doğal varlıkların korunması için alınacak önlemler uzun vadeli ve sürdürülebilir olacaktır.
- Korunan alanda yaşayan insanların sosyal ve ekonomik yapıları ile faaliyet gösteren işyerleri iyileştirilecektir.
- Koruma planı istihdam yaratacak kararları içerecektir. Koruma, “rehabilitasyon” ve “yenileme” projelerini de içerecektir. Yalnızca koruma değil aynı zamanda ulaşım, açık alan sistemi, yaya sirkülasyonu ve altyapı ile ilgili ilkelere de değinecek.

5.3.1.1 1990 yılı koruma amaçlı imar planı kararları

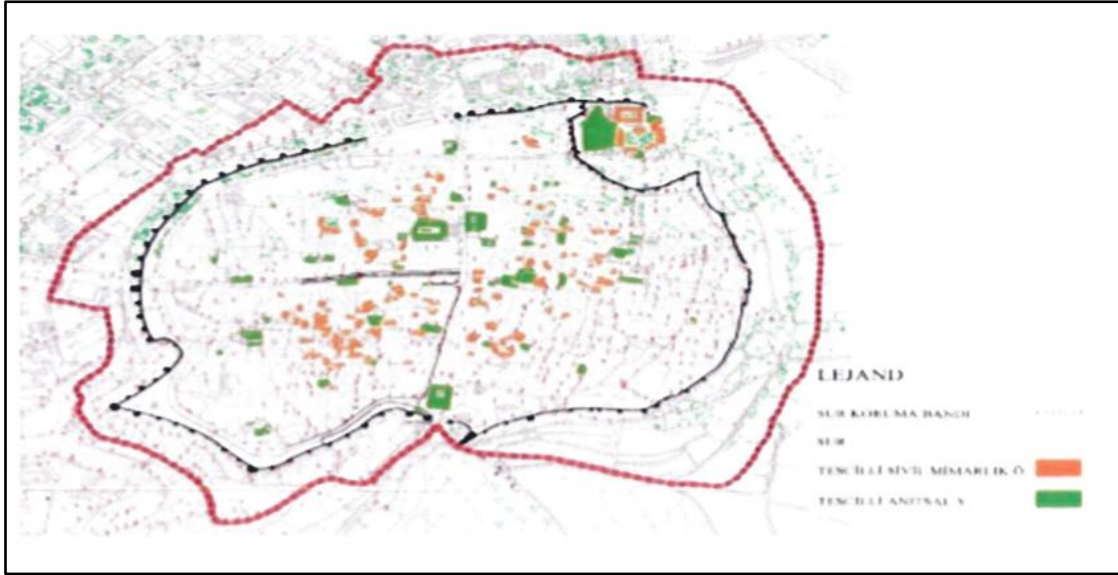
Birçok tarihi yapı içeren Diyarbakır 1/1000 ölçekli Koruma Şehir Planı, kentin korunmasının yasal zeminini oluşturmuştur. Diyarbakır Suriçi kentsel sit alanı için alınan kararlarda; Suriçi'nin kentsel korunan alanında tescili için teklif edilen 161 anıtsal ve sivil yapının 72'si bu şekilde kaydedilmiştir. Günümüzde kullanılan kayıt listelerine göre, anıtsal yapıların sayısı 97'ye, toplam kayıtlı yapıların sayısı 267'ye ulaşmıştır (Kejanlı, 2009).

Diyarbakır Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından Suriçi Bölgesi'nin kentsel alan sınırlarının belirlenmesi sürecinde alınan kararlara göre; 29.09.1988 tarihli 38 adet Kentsel Koruma sınırının tespiti yapılırken, diğer yandan şehir duvarlarının kentsel sınırları dışındaki “Korunan Alan” sınırları da belirlenmiştir.

13.04.2001 tarih ve 2549 sayılı karar ile de 1988 tarihli karar ile belirlenmiş olan sur koruma alanlarının sınırları yeniden belirlenmiştir. Şekil 5.6'de 2012 yılında Diyarbakır Belediyesince onaylanan koruma amaçlı imar planı Şekil 5.7'da ise Suriçi Bölgesi'ndeki tescilli yapılar gösterilmiştir.

Şekil 5.6. 2012 yılında Diyarbakır Belediyesince onaylanan koruma amaçlı imar planı.

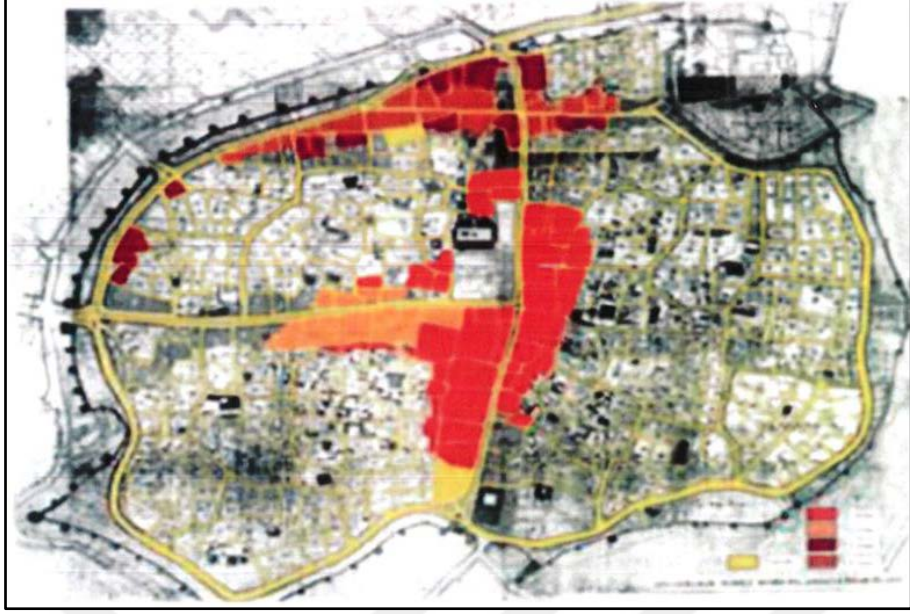

Şekil 5.7. Suriçi Bölgesi'ndeki tescilli yapılar.

Diyarbakır Şehir Surları Kentsel Koruma Bölgesi Koruma Geliştirme Planında verilen kararlarda;

- Mevcut ticaret alanlarındaki yoğunluğu artırmak için plan kararları alınmış,
- Geleneksel dokunun baskın olmadığı sağlıklı konut alanlarındaki yoğunluğun artırılması için planlar yapıldı,
- Şehir içi nüfusu artırmak için bir politika geliştirilmemiştir.

Şekil 5.8'de Suriçi Bölgesi'ndeki ticaret alanı dağılımını gösterilmiştir.

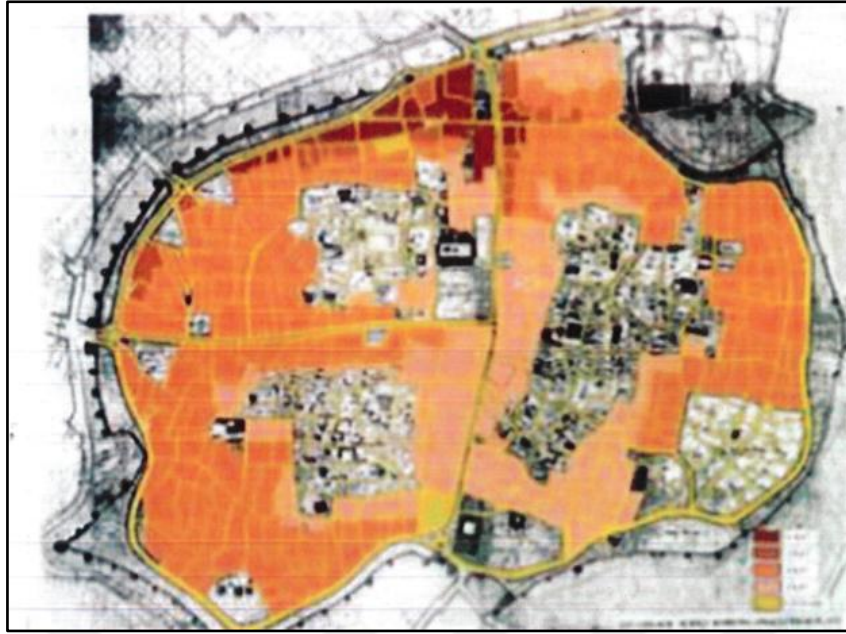

Şekil 5.8. Suriçi Bölgesi ticaret alanı dağılımı.

Diyarbakır Kentsel Koruma Planlaması'nda eleştirilen bazı meseleler var. Bunlar;

- Sadece korunan alanın (Suriçi) sınırlarını kapsayan ve ilgili mevzuata uygun ve fiziksel düzenlemeye uygun bir plan yaklaşımı olması,
- Tarihi dokuyu korumak ve yasa dışı inşaatı engellemek, ancak onu uygulamak değil,
- Şehir merkezini şehir duvarlarından çıkarmak için etkili uygulama araçlarının geliştirilmemesi,
- Suriçi'ndeki temel talep, yasa dışı inşaatı dikey ve yatay olarak beslemeye devam etmek ve ticareti ana eksenlerden sokaklara yaymak.

Şekil 5.9'da Suriçi Bölgesi'ndeki kat yüksekliği dağılımı, Şekil 5.10'de ise Suriçi ilçesindeki planlama durumu gösterilmiştir.

Şekil 5.9. Suriçi Bölgesi kat yüksekliği dağılımı.

Şekil 5.10. Diyarbakır Suriçi planlama çalışması.

5.3.1.2 Diyarbakır Suriçi Bölgesi koruma amaçlı imar planı revizyonu

2010 yılında, Diyarbakır Suriçi Bölgesinde Kentsel Sitenin Korunması İçin Kalkınma Planının Revizyonu, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi, Sur Belediyesi ve Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi uzmanları tarafından gerçekleştirildi.

Koruma Geliştirme Planının Revizyonunun Genel Amacı; Urban Site Alam'ın kültürel varlıklarının ve mevcut kültürel varlıklarının korunmasını, hayatta kalmasını ve en az zararlar gelecek nesillere aktarılmasını sağlayacak ve bunun için uygun olmayanları değiştirecek plan kararlarının geliştirilmesidir.

Kentsel sit alanı olarak toplam alan 158 hektardır. Alan toplam 15 mahalleden oluşuyor ancak nüfus 71000 kişi ve 2010 verilerine göre; bölgedeki tescilli anıtsal yapıların sayısı 147 iken, kayıtlı yapıların mimari yapı sayısı 439'dur.

5.3.2 Diyarbakır Suriçi Bölgesi hakkında genel değerlendirmeler

Diyarbakır Suriçi dokusunun 2000'li yıllara gelindiğinde kaçak yapılaşmalar ile karakteristiğinin tümüyle değişmesi sonucunda;

- Yapı parsellerindeki bölünmeler veya birleşmeler
- Geleneksel yapıların yok olması
- Eklerle özgün niteliklerinin bozulması
- Kat adetlerinin ve yapı yoğunluklarının artması
- Planlarda yol, meydan, yeşil alan olarak öngörülen alanlarda kaçak yapılaşmalar söz konusu olmaktadır.
- 1937 Diyarbakır şehrinin ilk planlama çalışması yapılmıştır.
- 1951 Kentin kadastral haritası hazırlanarak parsel sınırlarının belirlenmesi gerçekleştirilmiştir.

1959 İller Bankası tarafından 1/5000 ölçekli Suriçi Nazım İmar Planı yapılmıştır.

- 1962 İller Bankası tarafından 1/1000 ölçekli Suriçi Uygulama İmar Planları hazırlanmış ve yürürlüğe girmiştir.
- 1965 İller Bankası tarafından 1/1000 ölçekli Sur dışında kalan alanları kapsayan imar planı hazırlanmıştır.
- 1984 Diyarbakır 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı hazırlanmış ve Suriçi bu plana göre uygulama görmeye başlamıştır.
- 1985 Diyarbakır 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı hazırlanmıştır.

- 1988 Diyarbakır Suriçi'nin sit alanı ilan edilmesiyle yasa gereği hazırlanan 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planı,09.11.1990 tarih ve 609 sayılı Diyarbakır Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu kararı ile yürürlüğe girmiştir.
- 1989 Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Diyarbakır Bölge Kurulu kurulmuştur.
- 1994 1985 yılında yapılan planların revizyonu yapılmıştır.

Diyarbakır Suriçi Bölgesi'nin irdelenmesi ile şu sonuçlara ulaşılmaktadır;

- Koruma amaçlı imar planından önce kentte yapılmış planların getirdiği yanlış kararlar nedeniyle kentsel dokuların bir bölümünün kaybedildiği,
- Bölgenin sürekli göç alan bir konumda olması nedeniyle, sosyo-ekonomik çevrenin sürekli değişim göstermesinin ve kaçak yapılaşmanın önlenememesinin kentsel dokunun tahribinde etkili olduğu,
- Yerel yönetimlerin kaçak yapılaşmaları önleme konusundaki duyarsızlığının kentsel doku tahribinde etkili olduğu,
- Modernleşme adına yapılan uygulamaların kentsel doku tahribinde etkili olduğu,
- Koruma amaçlı imar planında verilen hatalı kararlardan kaynaklanan kentsel doku tahribinin söz konusu olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Diyarbakır'da kentsel korumanın önünde önemli engeller bulunmaktadır. Bunlar;

- Kentsel nüfusun göç nedeniyle sürekli değişmesi sonucu sosyo-kültürel kopma
- Ekonomik düzeyin gerilemesi
- Yerel yönetimlerin bölgedeki yapılaşmaları kontrol edememesi
- Dönüşüm baskısının her dönem yüksek olmasına karşın Diyarbakır Suriçi Bölgesi'nin kentsel ölçekte korunması kavramının yeni yerleşmeye başlaması,
- Bölgesinin birinci derece merkezi olması nedeniyle hızlı artan nüfus ve değişen sosyo-kültürel çevre,
- 1980-2000 yılları arasında yaşanan terörün siyasal ve toplumsal sonuçları,
- Suriçi'nin gelişiminin büyük ölçüde günlük yerel politikalar ile yönlendirilmesi,
- Türkiye'de anıtsal ve sivil yapıların korunması konusundaki yasal altyapının uzun süreçte elde edilmesi,

- Kentsel sit ve koruma amaçlı imar planının ancak 1990'larda yürürlüğe girmesi,
- Türkiye'deki planlama tekniklerinin yetersizliği ve kısıtlı mevzuat,
- Planların ürettiği yanlış kararlar,

Kentlerin yönetiminden ve korunmasından sorumlu tüm kurumların uygulama hataları olarak sıralanabilir (Çatalbaş, 2011).

5.4 Diyarbakır Suriçi bölgesi Kamulaştırma Kararına Tepkiler

21 Mart 2016'da Bakanlar Kurulu kararı ile riskli alan sınırları içerisinde bulunduğu öne sürülen Sur ilçesinin 15 mahallesinde 368 adadaki 6 bin 300 parsel, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından acele kamulaştırma kararı ile kamulaştırılmıştır.

O tarihten sonra giriş yasağının devam ettiği Cemal Yılmaz, Hasırlı, Fatihpaşa ve Savaş Mahallesi'nde kamulaştırılan binlerce ev yıkılmıştır.

Sur'un çatışmaların yaşanmadığı diğer yakası da aynı karardan etkilenmiştir. Kentsel dönüşüm kararı ile bir bölümü daha önceki yıllarda yıkılan Alipaşa ve Lalabey mahallelerindeki evlerin kalan kısmı da bu karar gerekçe gösterilerek boşaltılıp yıkılıyor. Her iki mahallede 1012 hak sahibinin evi yıkılacak.

Zaman zaman yapılan "Sur baştan aşağı yenilenecek" açıklamaları dışında bölgenin geleceği ile ilgili en somut açıklamayı, 1 Nisan'da referandum mitingi için Diyarbakır'a gelen Cumhurbaşkanı Recep Tayip Erdoğan "Toplam iki bin Diyarbakır evi yapıp turizmin hizmetine sunacağız" diyerek devletin bölgeye bakış açısını ifade etmiştir.

Devletin bu olumlu bakış açısına rağmen bazı düşünürler evlerin Diyarbakır mimarisine uymadığı görüşünde: "Mimari bir dokudan bahsediyoruz, Diyarbakır'da kalıcı yapılar inşa ediyorlar ama bizi bu sürece dahil etmiyorlar. Sur'da ne yapmayı planlıyorlar, bilmiyoruz. STK ve meslek örgütlerinin Sur'a girmesine izin vermiyorlar. Biz de basına servis edilen fotoğraflardan ne olup bittiğini okumaya çalışıyoruz.

Sur'da 40'a yakın betonarme Diyarbakır evi yapılıyor. Fakat yapılan bu evler, Diyarbakır'ın kültürüne, mimarisine uymuyor. Hatta çok aykırı teknik detaylar var. Kentte

bulunan meslek örgütleri, halkın ve aydınların tepkisi üzerine inşaat devam eden yapılarda bazı değişikliklere gidildiği söyleniyor, kullanılan kesme bazalt taşları sökmüşler.

Sur'un yeniden yapımı ile ilgili 2012 yılında Büyükşehir Belediyesi tarafından çıkartılan Koruma Amaçlı İmar Planının (KAİP) revize edildiğini anlatan bazı düşünürler, şu bilgileri aktarıyor: "Koruma Amaçlı İmar Planı (KAİP) karakol önermiyordu, ama altı karakol inşa edildi. İki okul ve bir sağlık ocağının yerine karakol yapıyorlar. Elimizdeki en somut bilgi altı karakolun yapılacağı. Sur'u sokak dokusuna aykırı 15 metre genişliğinde sokaklar yapılmış. Oysa KAİP'te sokak dokusunun korunması öneriliyordu. Aynı şekilde Koruma Amaçlı İmar Planı'nda Sur ilçesinde yüksek duvar yapılması önerilmiyordu ama karakol yetmezmiş gibi karakolların etrafına sekiz metre yüksekliğinde duvar örüyorlar. Bu duvarlar kimi yerlerde surlardan bile yüksek olacak. Yani Sur içinde sur yapıyorlar". Ayrıca birçok meslek kuruluşu 'acele kamulaştırma' kararına tepki koymuştur.

5.5 Alan Çalışması: Diyarbakır Tarihi Suriçi Bölgesi Kentsel Dönüşüm Projesi

Çalışmanın bu kısmında planlama alanına ilişkin, anket uygulanması Ve anket uygulamasından elde edilen veriler ışığında Diyarbakır tarihi Suriçi Bölgesi Kentsel Dönüşüm Projesi'nin mekânsal ve sosyo-ekonomik etkileri hakkında bilgi erilecektir.

5.5.1 Planlama alanının mevcut durumu

Planlama alanında yapılan incelemelerde alandaki nüfusa ve yapı durumuna ait bazı bilgilere ulaşılmıştır. Çizelge 5.2'de Suriçi Bölgesi yapı istatistikleri verilmiştir.

Çizelge 5.2. Suriçi Bölgesi yapı istatistikleri.

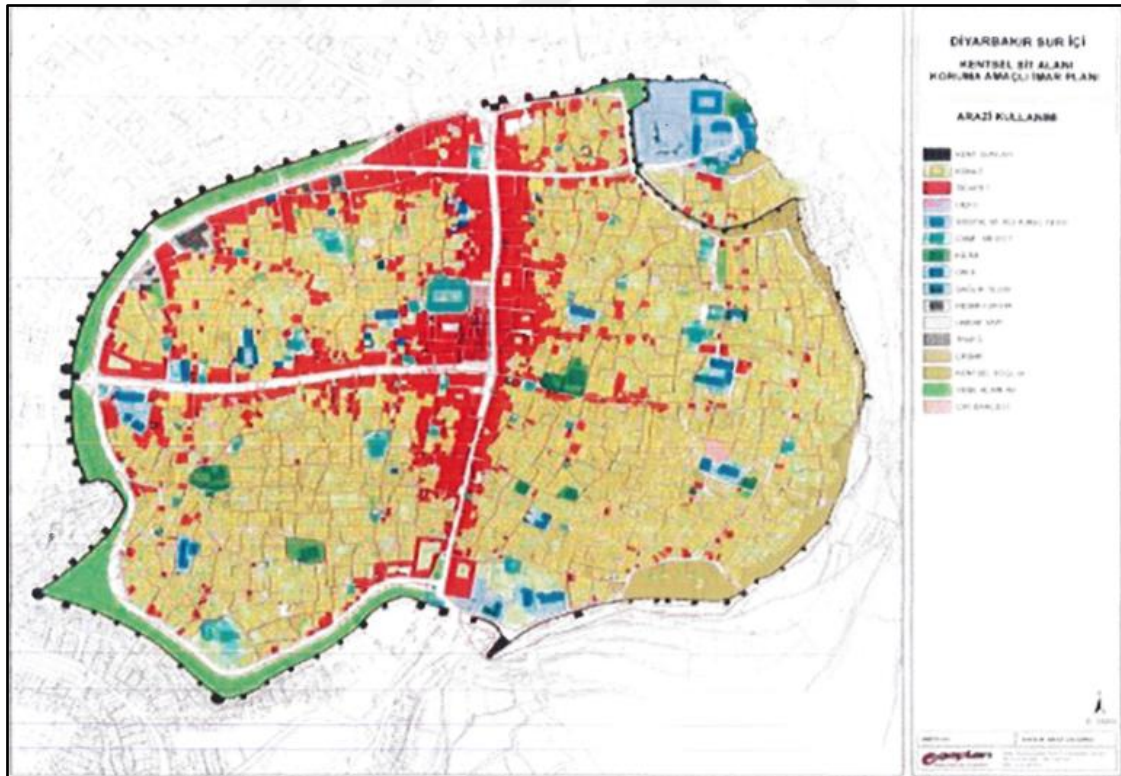
Mahalle Adı	Nüfus	Konut Sayısı	İşyeri Sayısı	Kamu Yapısı
Süleyman Nazif	704	250	751	3
Abdal dede	1.190	281	161	1
Cami Kebir	1.782	431	889	7
Cemal Yılmaz	2.578	503	117	6
Savaş	3.382	792	461	6
Cevat Paşa	4.089	1.146	261	5
Ziya Gökalp	4.517	1.006	551	7
Dabanoğlu	4.640	1.110	406	2
Lalebey	4.709	1.071	40	4
Ali Paşa	5.637	1.192	240	12
Fatihpaşa	7.725	1.707	61	9
İskenderpaşa	8.238	1.945	115	15
Melikahmet	8.253	1.956	315	9
Hasırlı	8.794	1.682	46	6

Kentte mevcut bulunan binaların %80'i konut amaçlı ve %11'i ise ticari amaçlı kullanıldığı görülmektedir. Konut ve konut dışı karışık biçiminde tanımlanan binaların konut dışındaki kullanımının da genel olarak ticaret kullanımı olduğu düşünülürse, kentteki binaların % 96'sının konut ve ticaret kullanımında olduğu anlaşılmaktadır.

Suriçi Planlama Alanı'nda işyeri olarak çoğunlukla küçük çaplı işletme ve ticarethaneler yer almaktadır. Görüşülen işyerlerinin nitelikleri sırasıyla, gıda satıcısı (%16), elektrikli-ev eşyası satıcısı (%15), küçük imalathane (%15), süs ve kültürel eşya satıcısı (%10), sağlık ve vücut bakımı (%10), yeme içme (%8), keyif mekânı (%8), tekstil (%6), küçük büro (%5) ve otoparktır (%3). Planlama alanı sınırları içinde yapılan incelemeler sonucunda arazi kullanım tablosu şu şekildedir (Çatalbaş 2011). Çizelge 5.3'de Planlama alanı arazi kullanım tablosu ve Şekil 5.11'de arazi kullanım haritası verilmiştir.

Çizelge 5.3. Planlama alanı arazi kullanım tablosu.

	M2	Oran(%)
Konut	72,25	47,55
Resmi Kurumlar	1,03	0,68
Hanlar	1,14	0,75
Kilise	1,43	0,94
Ticaret	19,51	12,84
Kentsel Yeşil Alanlar	6,06	3,99
Türebeler	0,04	0,03
Harap Yapılar	0,12	0,08
Sosyal Kültürel Tesisler	0,38	0,25
Medreseler	0,50	0,33
Hamamlar	0,64	0,42
Sağlık Tesisleri	0,75	0,49
Boş Parsel (Sur Parselleri)	2,27	1,49
Cami ve Mescitler	3,56	2,34
Eğitim Tesisleri	3,62	2,38
Tescilli Yapılar	9,64	6,34
Yollar	29,03	19,10
TOPLAM	151,96	100,00

Şekil 5.11. Arazi kullanım haritası.

Suriçi’ni oluşturan mahalleler arasında en yüksek konut sayısı İskenderpaşa, Melikahmet, Fatihpaşa ve en az işgal edilenler Süleymannazif, Abdaldede ve Camikebir’dir. Gazi Caddesi, Melikahmet ve Yenikapı Caddesi, en yoğun ticari faaliyetlerin farklı tipte işletmeler, dükkanlar ve işletmelerle gerçekleştiği caddelerdir. Planlama alanı sınırları içerisinde 7590 parselin doluluk oranları incelendiğinde parsellerin çoğunlukla doldurulduğu ve boş parsellerin 676 olduğu görülmektedir. Bölge geleneksel bir şehir merkezi olduğu için, bölge genelinde sadece 676 boş parsel bulunmaktadır. Bu parsellerin çoğunluğu yıkılmış ve tahrip olmuş yapılara ait parsellerdir. Bölgedeki mülk durumuna baktığımızda, çoğu özel mülkiyete aittir (Çatalbaş 2011). Çizelge 5.4’de Planlama alanı mülkiyet oranları verilmiştir.

Çizelge 5.4. Planlama alanı mülkiyet oranları.

Mülkiyet	Oran (%)
Özel Mülkiyet	%80
Maliye Hazinesi	%6
Vakıf	%4
Belediye vd. (Sur Koruma Bandı)	%10

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan anketlerden elde edilen bilgilere göre hane halkının konut tipi incelenmiştir. Elde edilen verilere göre, ankete katılan hanelerin yarısı (%51) ihmal edilmiş müstakil evlerde yaşamaktadır. Bu konutlar, 1950'lerden son yıllara kadar Suriçi’ndeki düzensiz inşaatların sonucudur. Bu düşük standart yapıları "gecekondu" olarak tanımlamak yanlış değildir.

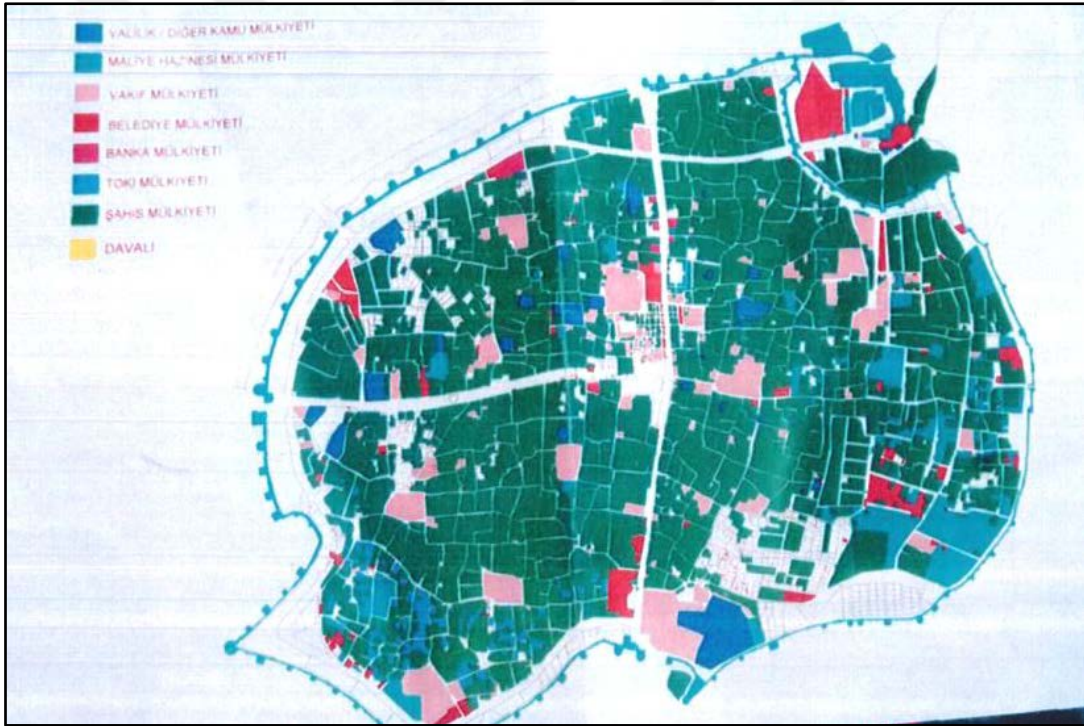
Hanelerin %19’u müstakil müstakil ve %18’i dairede yaşıyor. Hem bakımlı müstakil hem de daireler (çoğu tarihi evler yerine inşa edilmiştir) daha bakımlı konutlar olarak kabul edilebilir. Ancak gözlemlerimize göre, bu iki grubu bakımlı evler olarak bir dereceye kadar ihmal edilmiş evler ile karşılaştırıldığında orta dereceli ev görünümlü evler olarak kabul etmek gerekir.

5.5.2 Suriçi bölgesi mülkiyet durumu

Kiracılık ve mülkiyet oranına bakarsak; Tablo, hanelerin yaşadığı evin mülkiyet durumunu göstermektedir. Sonuçlara göre, genel olarak, Planlama Alanında yaşayan hanelerin %58’i evin sahibi iken, %31’i kiracıdır. Hanelerin %11’i bedelini ödemedi evlerinde

yaşadıklarını açıkladı. Bu evlerin bazıları işgal edilmiş, bazıları ise akraba ve akrabalara aittir, ancak kiralanmamıştır. Ayrıca konutta yaşayan hanelerin %1'i vardır.

Geleneksel Diyarbakır evleri avluya açılmaktadır. Suriçi bölgesindeki evlerin çoğu hasarlı ve yeniden inşa edilmiş olsa da, aynı anlayış hasarlı dokularda da devam etmektedir. Bu nedenle, özellikle kırsal alanlardan şehre gelen büyük aileler bu çok odalı evlerde kalmaktadır. Bazen akrabalar hanenin bir parçası olarak yanlarında kalır. Bu büyük haneler banyoları ve tuvaletleri paylaşıyor ve hatta bazen birlikte yemek yiyorlar. Bazı durumlarda, yeme ve içme etkinlikleri ayrı olmasına rağmen, kendilerini aynı hanenin bir parçası olarak tanımlarlar. Bu nedenle, küçük nükleer ailelerin kalabalık bazı haneleri kendilerini ayrı masalardan yedikleri aynı hanenin üyeleri olarak görebilirler (Çatalbaş 2011). Şekil 5.12'te Suriçi ilçesine ait mülkiyet haritası verilmiştir.

Şekil 5.12. Suriçi mülkiyet haritası.

6. DİYARBAKIR/SURİÇİ KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJESİ ANKET ÇALIŞMASI

6.1 Çalışmanın Amacı

Diyarbakır Suriçi kentsel dönüşüm projesi kapsamında hak sahipleri kentsel dönüşüm projesi hakkında bilgi düzeyleri belirlemek, proje öncesi ve proje sonrası yaşanan sorunları belirlemek, edinilen evin sosyal donatılarının hakkında memnuniyet ve mağduriyetleri belirlemektir.

6.2 Çalışmanın Sınırlılıkları

Çalışma Diyarbakır Suriçi bölgesinde, 01.06.2019-30.06.2019 tarihleri arasında 240 hak sahibi ile sınırlıdır.

6.3 Çalışmanın Hipotezi

H0: Kentsel dönüşüm kapsamında edinilen evlerden hak sahipleri memnun kalmamışlardır.

H1: Kentsel dönüşüm kapsamında edinilen evlerden hak sahipleri memnun kalmışlardır.

6.4 Veri Toplama Araçları

Çalışma Diyarbakır Suriçi bölgesinde TOKİ'nin kentsel dönüşüm kapsamında hak sahiplerinin Anket soruları verdikleri cevapların değerlendirilmesiyle elde edilen bilgilerle oluşturulmuştur. Ankette 20 soru (biri açık uçlu) sorulmuştur. 1-5 arası sorular ankete katılan Kentsel dönüşüm projesiyle ev sahibi olmuş katılımcıların demografik özelliklerinde oluşmuştur. 6'ncı soru eski evlerinin bina yaşı ile ilgilidir. 7-10 arası sorular kentsel dönüşüm projesi hakkındaki düşüncelerden oluşmaktadır. 11'inci Soru kentsel dönüşüm sonrası edinilen evden memnuniyetleri veya mağduriyetleri ve sebepleri sorulmaktadır. 13 ve 14'inci sorular kentsel dönüşüm hakkındaki bilgi sahibi olma ve bilgi edinme hakları ile ilgilidir. 16'ncı soru kentsel projenin gelişimi için düşünceleri sorulmaktadır. 17'inci ve 18'inci soru kentsel proje kapsamında maddi desteğin alınıp/alınmadığı alındıysa türü hakkında sorudan oluşmaktadır. 19'uncu Soruda kentsel dönüşüm kapsamında edinilen evin çevresel ve sosyal donatıları hakkında

memnuniyet/mağduriyet ve sebepleri sorulmaktadır. 20'inci soru kentsel dönüşüm sonrası katılımcıların kentsel dönüşümün kendilerinde neler çağrıştırdığı anlatılması istenmiştir.

Anket soruları, basılı ve internet kaynaklar, tezlerden derlenerek oluşturulmuştur. Yüz yüze yapılan ön görüşmelerde anlaşılmayan sorular açıklanarak cevaplaması istenmiştir. (EK-1)

6.5 Evren ve Örneklem

Çalışma, Diyarbakır ilinin birçok ilçesinde kentsel dönüşüm kapsamında çalışmalar evren olarak görebiliriz. Örneklemi ise Suriçi bölgesi kentsel dönüşümüne kapsamında hak sahiplerinin (n:1400) 240 kişiye uygulanmıştır. Bu oran hak sahiplerinin %17 denk gelmiş ve çalışmanın evrenini oluşturmuştur.

6.6 İstatistiksel Veri Analizi

Verilerin analizinde SPSS-22 istatistik programı kullanılmıştır. Çalışmada rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak %95 güven aralığında yapılmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri belirleme frekans ve yüzde değerlendirilmiştir. Katılımcıların memnuniyet ve mağduriyet ifadeleri sayı ve yüzde olarak incelenmiştir. Demografik özelliklerle memnuniyet ve mağduriyet ifadeleri arasındaki ilişkilerin incelenmesinde ise χ^2 testi yapılmıştır. Çalışmada $p<0,05^f$ 'den değerleri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

7. BULGULAR

Çizelge 7.1’de Katılımcıların tanımlayıcı özellikleri verilmiştir.

Çizelge 7.1. Katılımcıların tanımlayıcı özellikleri.

		Sayı (n)	Yüzde (%)
1. Cinsiyet	Kadın	78	27,5
	Erkek	206	72,5
	Toplam	284	100,0
2. Yaşı	20-25	72	25,4
	26-30	54	19,0
	31-35	42	14,8
	36-40	34	12,0
	41- ve üstü	82	28,9
	Toplam	284	100,0
3. Hane halkının aylık toplam geliri nedir?	1.001 TL-1.500 TL	8	2,8
	1.501 TL-2.000 TL	14	4,9
	2.001 TL-2.500 TL	24	8,5
	2.501 TL-3.000 TL	58	20,4
	3.001 TL-3.500 TL	98	34,5
	3500 TL üstü	82	28,9
	Toplam	284	100,0
4. Ne işle uğraşıyorsunuz?	İşsizim	54	19,0
	Özel bir şirkette çalışıyorum	64	22,5
	Kendi işimi yapıyorum	40	14,1
	İşçiyim	62	21,8
	Memurum	18	6,3
	Emekliyim	22	7,7
	Ev hanımıyım	24	8,5
	Toplam	284	100,0
5. Şu anda oturduğunuz evde kaç kişi yaşıyorsunuz?	2-4	46	16,2
	5-6	154	54,2
	7+	84	29,6
	Toplam	284	100,0
6. Eski evinizin bina yaşı	1-10 yaş	18	6,3
	11-20 yaş	112	39,4
	21-30 yaş	122	43,0
	30-40 yaş	32	11,3
	Toplam	284	100,0

Araştırmamıza katılan 284 katılımcının 78 (%27,5)’i kadın, 206 (%72,5)’si erkektir. Bu katılımcıların 72 (%25,4)’ü 20-25 yaş aralığında, 54 (%19,0)’ü 26-30 yaş grubunda, 42 (%14,8)’si 31-35 yaş grubunda, 34 (%12,0)’ü 36-40 yaş grubunda, 82 (%28,9)’si 41 ve üstü yaş grubuna ait katılımcılardan oluşmaktadır. Katılımcıları gelir düzeyi ise; 8 (%2,8)’i 1000-1500 TL, 14 (%4,9) 1500-2000 TL, 24 (%8,5)’i 2001-2500 TL, 58 (%20,4)’ü 2501-3000TL, 98 (%34,5)’i 3001-3500 TL, 82 (%28,9)’ü 3500 TL üzeri aylık gelir düzeyine sahiptir. Katılımcıların 54 (%19,0)’u işsiz, 64 (%22,5)’i özel bir şirkette çalıştığı, 40

(%14,1)'i kendi işinde çalıştığını, 62 (%21,8)'si işçi olarak çalıştığı, 18 (%6,3)'i memur olarak çalıştığını, 22 (%7,7)'si emekli olduğunu, 24 (%8,5)'ü ev hanımı olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların evinde bulunan kişi sayısına bakıldığında ise, 46 (%16,2)'si 2-4 kişi, 154 (%54,2)'ü 5-6 kişi 84 (%29,6)'ü 7 den fazla kişinin ikamet ettiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların eski oturdukları evin bina yaşına göre 18 (%6,3)'i 1-10 yıllık, 112 (%39,4)'si 11-20 yıllık, 122 (%39,4)'si 11-20 yıllık, 122 (%43)'si 21-30 yıllık, 32 (%11,3)'si 30-40 yıllık konutlarda oturduklarını belirtmişlerdir. Aşağıda Çizelge 7.2 ile Kentsel dönüşüme tabi tutulan konutların özellikleri verilmiştir.

Çizelge 7.2. Kentsel dönüşüme tabi tutulan konutun tanımlayıcı özellikleri.

7. Bu mahallede oturma nedeniniz nedir?	Yaşam koşulları	50	17,6
	Ekonomik ve ailevi gibi zorunluluklar	56	19,7
	Bildiğim bir çevre	64	22,5
	Hemşerilik	8	2,8
	Akrabalarım burada	68	23,9
	Diğer	38	13,4
	Toplam	284	100,0
8. Buraya taşınmadan önce nerede ikamet ediyordunuz?	Yine bu mahallede	210	73,9
	Başka Mahallede	60	21,1
	Başka İlçede	14	4,9
	Toplam	284	100,0
9. Dönüşüm sonrasında edindiğiniz evinizi ileride ne yapmayı düşünüyorsunuz?	Çocuklarıma vereceğim	108	38,0
	Kiraya vereceğim	10	3,5
	Satacağım	22	7,7
	Oturmaya devam edeceğim	144	50,7
	Toplam	284	100,0
10. Dönüşüm projesinden yararlanarak ekonomik açıdan kazançlı çıktığınızı düşünüyor musunuz?	Evet	246	86,6
	Hayır	38	13,4
	Toplam	284	100,0

Katılımcıların yeni konutlarda oturma nedenleri arasında 50 (%17,6)'si yaşam koşullarından dolayı (ulaşım, çalışma yerine yakın, sosyal hayat, vs.), 56 (%19,7)'si ekonomik veya ailevi nedenlerden dolayı, 64 (%22,5)'ü bildiğim çevre koşullarından dolayı, 8 (%2,8)'i hemşerilik ilişkilerinden dolayı, 68 (%23,9)'i akraba yakın oluşu, 38 (%13,4)'i diğer nedenlerden dolayı oturduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların yeni evlerine taşınmadan önce nerede oturdukları sorusuna 210 (%73,9)'i yine aynı mahallede oturduklarını, 60 (%21,1)'i başka mahallede, 14 (%4,9)'ü başka ilçede ikamet ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar kentsel dönüşüm olsa bile mahalle alışkanlıklarının olduğu ve bunu önemsedikleri görülmüştür. Kentsel dönüşüm sonra edindikleri evi Katılımcıların 108

(%38)'i çocuklarına vereceğini, 10 (%3,5)'u kiraya vereceğini, 22 (%7,7)'si satacağını, 144 (%50,7)'si kendisinin oturacağını belirtmişlerdir. Kentsel dönüşüm sonrası katılımcıların 246 (%13,4)'sı karlı çıktıklarını, 38 (%13,4)'i karlı çıkmadıklarını düşünmektedirler. Çizelge 7.3'de proje yapılmadan önce projeye dair ön bilgi ve proje süresince projenin ilerleme sürecine dair katılımcıların bilgi düzeyine ait çizelge verilmiştir.

Çizelge 7.3. Proje yapılmadan önce projeye dair ön bilgi ve proje süresince projenin ilerleme sürecine dair katılımcıların bilgi düzeyi.

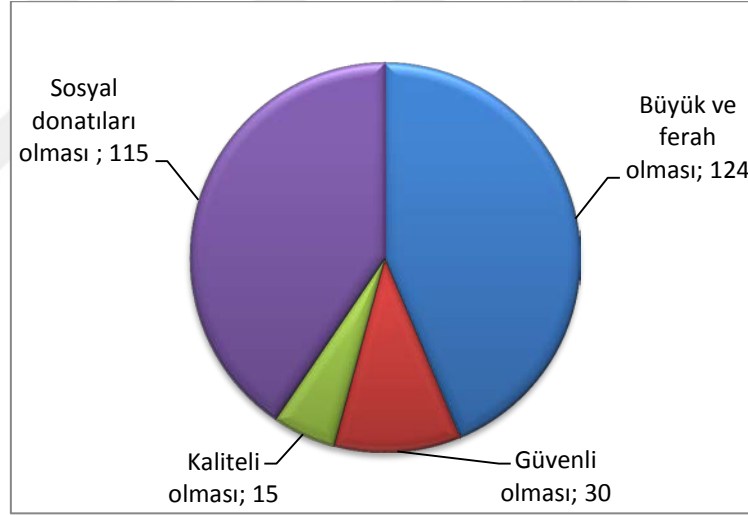
		Sayı (n)	Yüzde (%)
13.Proje yapılmadan önce projeye dair ön bilgi ve proje süresince projenin ilerleme sürecine dair bilgi verildi mi?	Evet	84	29,6
	Hayır	200	70,4
	Toplam	284	100,0
13.1Evet	Projenin temsilcileriyle yapılan görüşmeler	10	3,5
	Bilgilendirici halk toplantıları	18	6,3
	Bilgilendirici ilanlar, broşürler vs.	32	11,3
	Danışma ve bilgi verme büroları-masaları	28	9,9
	Anketler	2	,7
	Toplam	90	31,7
	Toplam	284	100,0
14_Projeyle dair size verilen bilgi yeterli düzeyde miydi?	Evet	160	56,3
	Hayır	90	31,7
	Fikrim yok	34	12,0
	Toplam	284	100,0
15.Proje süresince siz veya sizin adınıza yetkili kıldığınız kişiler (muhtar, cemiyyet yetkilisi vb.) tarafından sunulan öneriler dinlenerek proje uygulamasına dahil edildi mi?	Evet öneri sundum; ama projeye dahil edilmedi.	36	12,7
	Evet öneri sundum, dahil edildi	118	41,5
	Öneri sunmadım	4	1,4
	Önerimi sunacak yetkili mercii yoktu	126	44,4
	Toplam	284	100,0

Kentsel dönüşüm projesi başlangıcında ve devam sürecinde katılımcıların bilgi alma ve iletişim kurma imkanı sağlandığı sorusuna 84 (%29,6)'ü evet 200 (%70,4)'ü hayır cevabını vermiştir. Bilgi alma veya iletişim kuran katılımcıların 10 (%3,5)'u proje temsilcisinde bilgi aldığını, 18 (%6,3)'i bilgilendirici halk toplantılarından, 32 (%11,3)'ü bilgilendirici ilan ve broşürlerden, 28 (%9,9)'i dönüşüm yapan firmanın danışman ve bilgi veren bürolarından bilgi aldıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlara göre kentsel dönüşümü sağlayan firmanın kat sahiplerine yeterli ve gerekli bilgileri vermelerinde eksiklikleri olduğu veya

iletişim kanallarından sorunlar yaşandığı sonucu çıkarılabilir. Katılımcıların kentsel dönüşüm projesine dair yeterli bilgiye sahip misinin sorusuna 160 (%56,3)'ı evet, 90 (%31,7)'ı hayır, 34 (%12)'ü fikrinin olmadığını belirtmişlerdir. Projenin başlangıç veya devam aşamasında katılımcıların dönüşüm projesini yapan firmaya proje ile ilgili öneri sundunuz mu sorusuna 36 (%12,7)'sı öneri sunduğunu kabul edilmediğini, 118 (%41,5)'i öneri sunduğunu ve kabul edildiğini, 126 (%44,4)'sı öneri sunacak bir yetkiliye ulaşamadığı belirtmiştir. Bu sonuçlardan görüleceği üzere kat maliklerinin yetkili bir merciye ulaşamaması kentsel dönüşüm projesinin en büyük problemi olarak görülmüştür.

Çizelge 7.4. Kentsel projeye katılımı artırmak için beklentiler dağılımı.

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Büyük ve ferah olması	124	43,6
Güvenli olması	30	10,6
Kaliteli olması	15	5,3
Sosyal donatıları olması	115	40,5
Toplam	284	100,0

Şekil 7.1. Kentsel projeye katılımı artırmak için beklentilerinin dağılımının grafiksel dağılımı.

Kentsel dönüşüm projelerinin artırılmasına yönelik katılımcıların beklentilerine bakıldığında 124 (%43,6)'u evin büyük olmasını, 115 (%40,5)'i sosyal donatılarının olması, 30 (%10,6)'u güvenli olması, 15 (%5,3)'i kaliteli olmasının kentsel dönüşüm projelerinde katılım artacağını belirtmişlerdir.

Çizelge 7.5’de projenin uygulanması sırasında size maddi imkanlar sağlandı mı sorusuna verilen cevaplar gösterilmiştir.

Çizelge 7.5. Projenin uygulanması sırasında size maddi imkanlar sağlandı mı sorusuna verilen cevapların dağılımı.

		Sayı (n)	Yüzde (%)
17. Projenin uygulanması sırasında size maddi imkanlar (kira yardımı, gıda yardımı, lojman vb.) sağlandı mı?	Evet	172	60,6
	Hayır	112	39,4
	Toplam	284	100,0

Kentsel dönüşüm projelerinde kat maliklerini bu süreçte mali destek almasına ilişkin katılımcıların 172 (%60,5) mali destek aldığını, 112 (%39,4)’ü mali destek almadıkları belirtmişler. Çizelge 7.6’da proje bittikten sonra eviniz ve çevresi, verilen bilgiler doğrultusunda size eksiksiz teslim edildi mi sorusuna verilen cevapların dağılımını göstermektedir.

Çizelge 7.6. Eviniz ve çevresi, verilen bilgiler doğrultusunda size eksiksiz teslim edildi mi sorusuna verilen cevapların dağılımı.

		Sayı (n)	Yüzde (%)
18. Eviniz ve çevresi, verilen bilgiler doğrultusunda size eksiksiz teslim edildi mi?	Evet	246	86,6
	Hayır	38	13,4
	Toplam	284	100,0

Kentsel dönüşüm projesi kapsamında kat maliklerinin teslim edilen konutlardan 246 (%86,6)’sı konutunun eksiksiz teslim edildiği, 38 (%13,4)’i katılımcı ise konutunun eksik teslim edildiğini belirtmiştir. Şekil 7.2’de projenin uygulanması sırasında size maddi imkanlar sağlandı mı sorusuna verilen cevapların grafiksel dağılımı gösterilmektedir.

Şekil 7.2. Projenin uygulanması sırasında size maddi imkanlar sağlandı mı sorusuna verilen cevapların grafiksel dağılımı.

Çizelge 7.7’de kentsel dönüşüm sonrası konutlar hakkındaki sorulara verilen cevapların yüzdelik dilimleri gösterilmektedir.

Çizelge 7.7. Kentsel dönüşüm sonrası konut hakkında düşünceler.

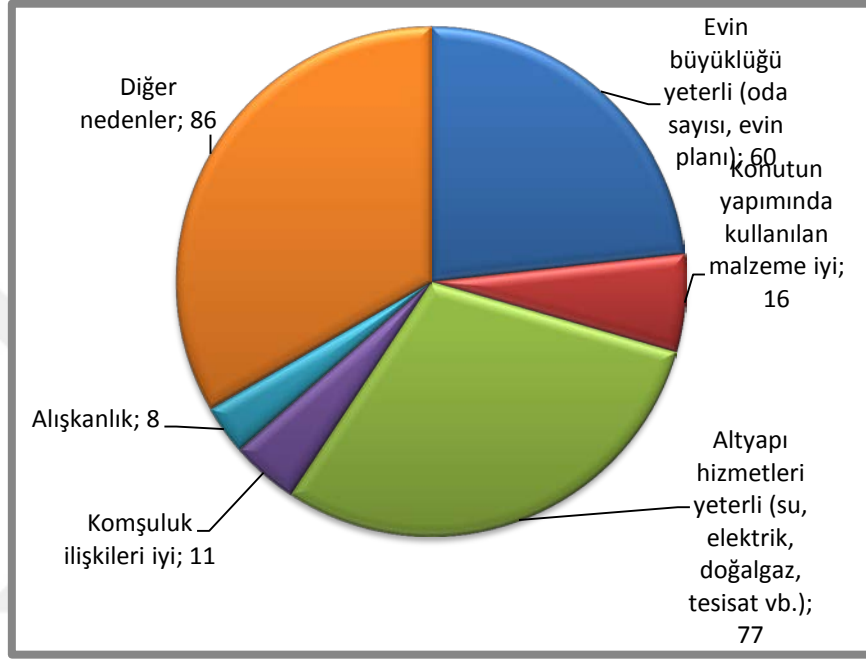
		Sayı (n)	Yüzde (%)
11.Kentsel dönüşüm projesiyle edindiğiniz evinizden memnun kaldınız mı?	Memnunum	258	90,8
	Memnun değilim	26	9,2
	Toplam	284	100,0
11_1_Memnuniyetinizin nedenleri nelerdir?	Evin büyüklüğü yeterli (oda sayısı, evin planı)	60	20,4
	Konutun yapımında kullanılan malzeme iyi	16	5,6
	Altyapı hizmetleri yeterli (su, elektrik, doğalgaz, tesisat vb.)	77	26,8
	Komşuluk ilişkileri iyi	11	3,5
	Alışkanlık	8	2,8
	Diğer nedenler	86	29,6
	Toplam	258	88,7
11_2_Memnuniyetsizliğinizin nedenleri nelerdir?	Evin büyüklüğü yeterli değil (oda sayısı, evin planı)	14	6,3
	Konutun yapımında kullanılan malzeme kalitesi iyi değil	7	2,8
	Altyapı hizmetleri yeterli değil (su, elektrik, doğalgaz, tesisat vb.)	2	,7
	Diğer	3	1,4
	Toplam	26	11,3

Kentsel dönüşüm sonrası hak sahibi olan katılımcıların 258 (%90,8)’si konutlarından memnun olduklarını 26 (%9,2)’sı memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Şekil 7.3’ de projenin uygulanması sonrasında memnuniyet ve memnuniyetsizliği gösteren grafiksel dağılım gösterilmektedir.

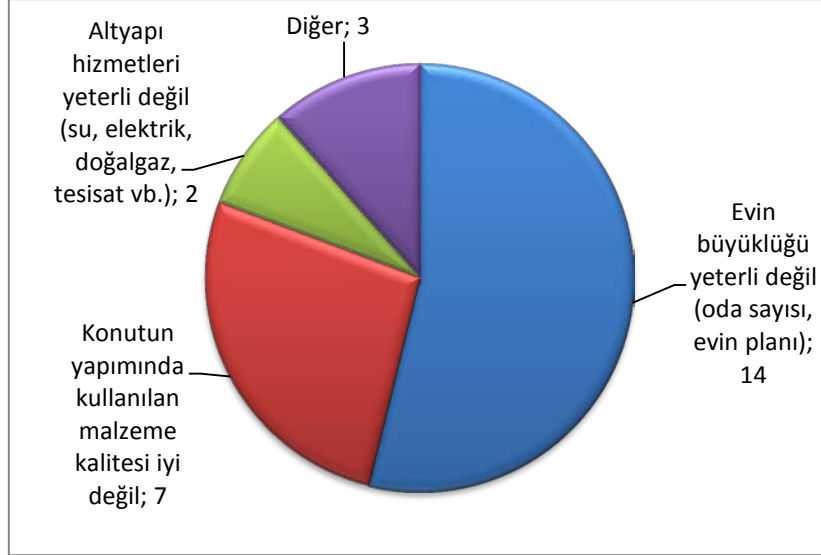
Şekil 7.3. Projenin uygulanması sonrasında memnuniyet ve memnuniyetsizliği gösteren grafiksel dağılımı.

Konut sahiplerinin memnuniyetlerine bakıldığında ise 60 (%20,4)'ü yeterince büyük olduğu, 16 (%5,6)'sı kullanılan malzemenin iyi olduğu, 77 (%26,8)'si alt yapı hizmetlerinin yeterli olduğu 11 (%3,5)'i komşuluk ilişkilerinin iyi olduğu, 8 (%2,8)'i alışkanlıklarından dolayı memnun olduğu, 86 (%29,6)'sı diğer birçok sebeplerden dolayı konutlarında memnun olduklarını belirtmişlerdir. Şekil 7.4'de projenin uygulanması sonrasında hak sahiplerinin memnuniyet gerekçelerini gösteren grafiksel dağılım verilmiştir.

Şekil 7.4. Projenin uygulanması sonrası memnuniyet gerekçesini gösteren grafiksel dağılım.

Memnun olmayan konut sahiplerine bakıldığında ise, 14 (%6,3) kişi evin yeterince büyük olmaması 14 (%2,8) kişi ise iyi malzeme kullanılmaması gibi nedenlerin olduğu görülmüştür. Şekil 7.5'de projenin uygulanması sonrası hak sahiplerinin memnuniyetsizlik gerekçelerini gösteren grafiksel dağılımı verilmiştir.

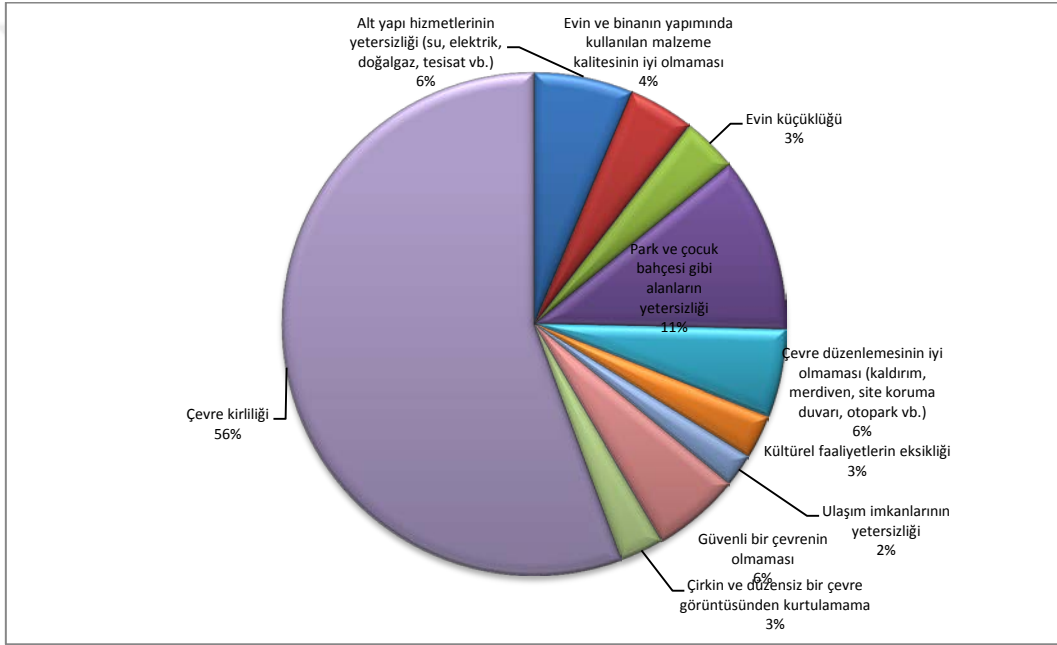
Şekil 7.5. Projenin uygulanması sonrası hak sahiplerinin memnuniyetsizlik gereçlerini gösteren grafiksel dağılımı.

Çizelge 7.8’de katılımcıların kentsel dönüşüm projesi öncesi bulundukları ev ve çevresine ilişkin problemlerin dağılımı gösterilmiştir.

Çizelge 7.8. Katılımcıların kentsel dönüşüm projesi öncesi bulundukları ev ve çevresine ilişkin problemlerin dağılımı.

		Sayı (n)	Yüzde (%)
19. Yaşadığınız eve ve içinde bulunduğunuz çevresine ilişkin en önemli problem nedir?	Alt yapı hizmetlerinin yetersizliği (su, elektrik, doğalgaz, tesisat vb.)	18	6,3
	Evin ve binanın yapımında kullanılan malzeme kalitesinin iyi olmaması	12	4,2
	Evin küçüklüğü	10	3,5
	Park ve çocuk bahçesi gibi alanların yetersizliği	32	11,3
	Çevre düzenlemesinin iyi olmaması (kaldırım, merdiven, site koruma duvarı, otopark vb.)	16	5,6
	Kültürel faaliyetlerin eksikliği	8	2,8
	Ulaşım imkanlarının yetersizliği	6	2,1
	Güvenli bir çevrenin olmaması	16	5,6
	Çirkin ve düzensiz bir çevre görüntüsünden kurtulamama	8	2,8
	Çevre kirliliği	158	55,6
	Toplam	284	100,0

Katılımcıların kentsel dönüşüm projesi öncesi bulundukları ev ve çevresine ilişkin problemlerin analizinde katılımcılar 18 (%6,3)'i altyapı hizmetlerinin yetersizliği (su, elektrik, doğalgaz, tesisat vb.), 12 (%4,2)'si evin ve binanın yapımında kullanılan malzeme kalitesinin iyi olmaması, 10 (%3,5)'i evin küçüklüğü, 32 (%11,3)'si park ve çocuk bahçesi gibi alanların yetersizliği, 16 (%5,6)'sı çevre düzenlemesinin iyi olmaması (kaldırım, merdiven, site koruma duvarı, otopark vb.), 8 (%2,8)'i kültürel faaliyetlerin eksikliği, 6 (%2,1) ulaşım imkanlarının yetersizliği, 16 (%5,6)'si güvenli bir çevrenin olmaması, 8 (%2,8)'i çirkin ve düzensiz bir çevre görüntüsünden kurtulamama, 158 (%55,6) çevre kirliliği olarak belirtmişlerdir. Şekil 7.6'da hak sahiplerinin proje sonrası memnuniyetsizlik nedenini gösteren grafiksel dağılımı gösterilmiştir.

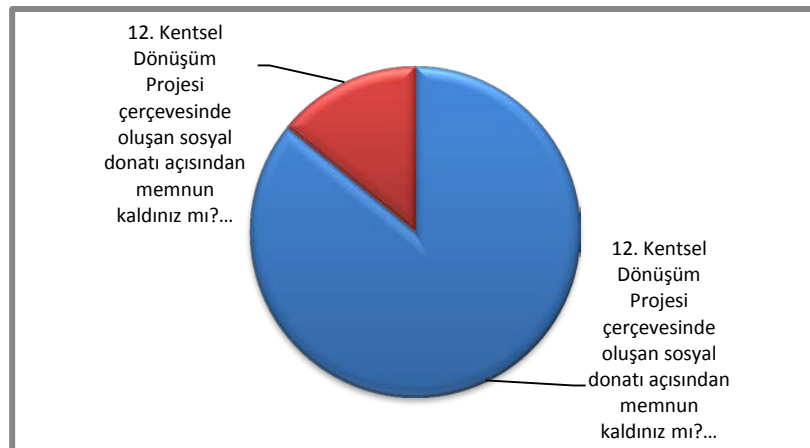
Şekil 7.6. Hak sahiplerinin proje sonrası memnuniyetsizlik nedenini gösteren grafiksel dağılımı gösterilmiştir.

Çizelge 7.9'da katılımcıların proje sonrası sosyal donatı alanlarından memnun oranını gösteren grafiksel dağılımı gösterilmiştir.

Çizelge 7.9. Katılımcıların kentsel dönüşüm projesi sonrasında çevresinde oluşan sosyal donatı açısından memnuniyet analiz.

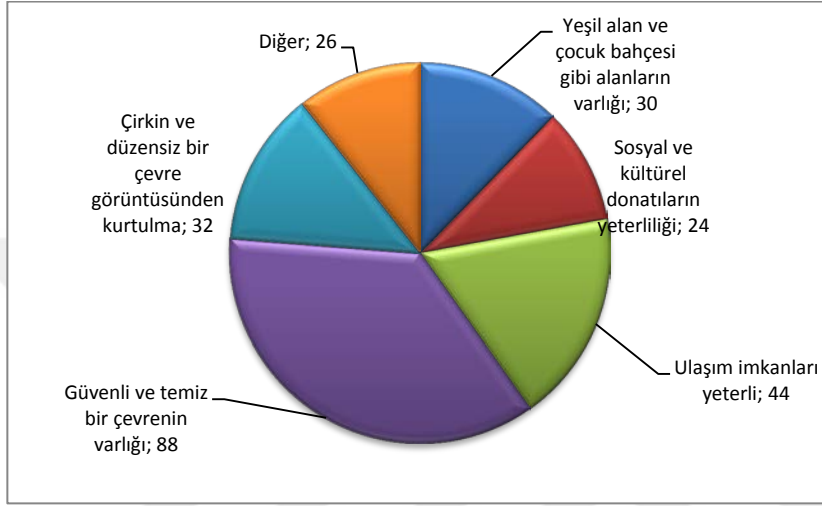
		Sayı (n)	Yüzde (%)
12.Kentsel Dönüşüm Projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun kaldınız mı?	Memnunum	244	85,9
	Memnun değilim	40	14,1
	Toplam	284	100,0
Memnuniyetinizin nedenleri nelerdir?	Yeşil alan ve çocuk bahçesi gibi alanların varlığı	30	10,6
	Sosyal ve kültürel donatıların yeterliliği	24	8,5
	Ulaşım imkanları yeterli	44	15,5
	Güvenli ve temiz bir çevrenin varlığı	88	30,3
	Çirkin ve düzensiz bir çevre görüntüsünden kurtulma	32	11,3
	Diğer	26	9,2
	Toplam	244	85,2
Memnuniyetsizliğinizin nedenleri nelerdir?	Yeşil alan ve çocuk bahçesi gibi alanların yetersizliği	16	4,9
	Sosyal ve kültürel donatıların yetersizliği	12	3,5
	Ulaşım imkanları yeterli	6	2,1
	Güvenli ve temiz bir çevrenin yetersizliği	4	1,4
	Ulaşım imkanlarının yetersizliği	2	,7
	Toplam	40	12,7

Katılımcıların Kentsel Dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan konutların sosyal donatı açısından memnuniyeti analizinde katılımcıların 242 (%85,9)’si memnun kaldığını belirtirken, 40 (%14,1)’ı konutların sosyal donatı açısından eksik veya yetersiz olduklarını ve memnun olmadıklarını belirtmiştir. Şekil 7.7’de Kullanıcıların proje sonrası sosyal donatı açısından memnuniyet ve memnuniyetsizlik durumunu gösteren grafiksel dağılımı verilmiştir.

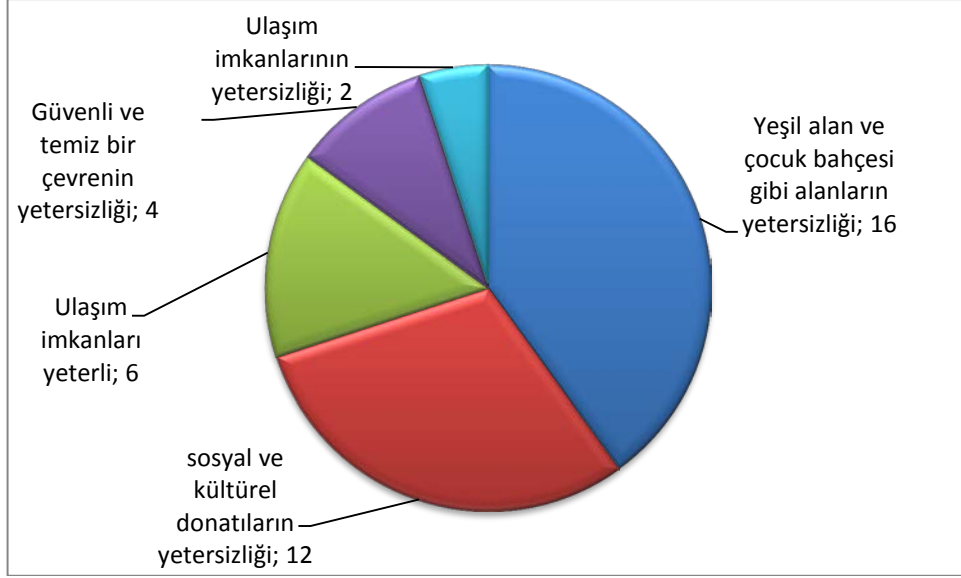
Şekil 7.7. Kullanıcıların proje sonrası sosyal donatı açısından memnuniyet ve memnuniyetsizlik durumlarını gösteren grafiksel dağılım.

Memnuniyet nedenleri incelendiğinde 88 (%30,3) güvenli ve temiz bir çevrenin varlığı, 30 (%10,6) yeşil alan ve çocuk bahçesi gibi alanların varlığı, 24 (%8,5) sosyal ve kültürel donatıların yeterliliği, 44 (%15,5) ulaşım imkanları yeterliliği, 32 (%11,3) çirkin ve düzensiz bir çevre görüntüsünden kurtulma, 26 (%9,2) diğer nedenlerden dolayı memnun kaldıklarını belirtmişlerdir. Şekil 7.8’de kullanıcıların memnuniyet durumunu gösteren faktörlerin grafiksel dağılımı gösterilmektedir.

Şekil 7.8. Kullanıcıların memnuniyet durumunu gösteren faktörlerin grafiksel dağılımı gösterilmektedir.

Memnuniyetsizliğin nedenleri incelendiğinde 4 (%1,4)’ü güvenli ve temiz bir çevrenin, yetersizliği 16 (%4,9)’u yeşil alan ve çocuk bahçesi gibi alanların yetersizliği, 24 (%8,5)’i sosyal ve kültürel donatıların yetersizliği, 2 (%0,7)’si ulaşım imkanları yetersizliği gibi nedenlerden dolayı memnun kaldıklarını belirtmişlerdir. Şekil 7.9’da kullanıcıların memnuniyetsizlik durumunu gösteren grafiksel dağılımı gösterilmektedir.

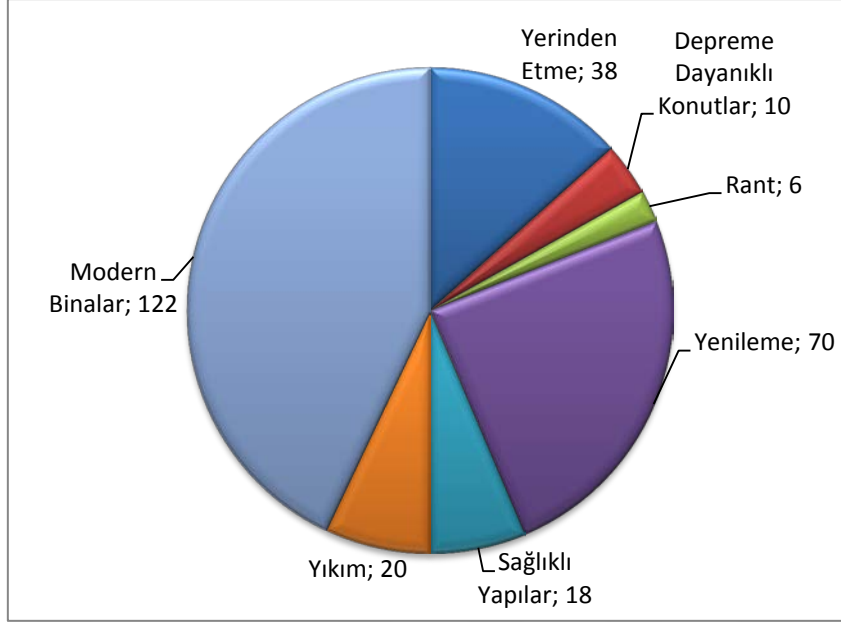
Şekil 7.9. Kullanıcıların memnuniyetsizlik durumunu gösteren grafiksel dağılımı.

Çizelge 7.10'da Kentsel Dönüşümün çağrıştırdığı kavramların dağılımı gösterilmektedir.

Çizelge 7.10. Kentsel Dönüşümün çağrıştırdığı kavramların dağılımı.

		Sayı (n)	Yüzde (%)
20.Kentsel Dönüşümün çağrıştırdığı kavramlar	Yerinden Etme	38	13,4
	Depreme Dayanıklı Konutlar	10	3,5
	Rant	6	2,1
	Yenileme	70	24,6
	Sağlıklı Yapılar	18	6,3
	Yıkım	20	7,0
	Modern Binalar	122	43,0
	Toplam	284	100,0

Katılımcıların Kentsel Dönüşümün çağrıştırdığı kavramlar sorulduğu verilen cevapların analizine göre katılımcıların 122 (%43)'ü modern binalar, 18 (%6,3)'i sağlıklı yapılar, 10 (%3,5)'u depreme dayanıklı konutlar, 70 (%24,6)'i yenileme olarak toplam %77'si olumlu düşünceye sahipken, 38 (%13,4)'ü yerinden etme, 6 (%2,1)'si rant, 20 (%7,0)'si yıkım gibi toplamda %23 olumsuz düşünceler çağrışım yaptıklarını belirtmişlerdir. Şekil 7.10'da katılımcıların kentsel dönüşümüne bakış açısının grafiksel dağılımı verilmiştir.

Şekil 7.10. Katılımcıların kentsel dönüşüm bakış açısının grafiksel dağılımı.

Çizelge 7.11’de katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kentsel dönüşüm projesiyle edindikleri evlerden memnun kalma oranları verilmiştir.

Çizelge 7.11. Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kentsel dönüşüm projesiyle edindiğiniz evinizden memnuniyet analizi.

		1.Cinsiyet				Total	
		Kadın		Erkek			
		n	%	n	%	n	%
11.Kentsel dönüşüm projesiyle edindiğiniz evinizden memnun kaldınız mı?	Memnun değilim	6	7,7	20	9,7	26	9,2
	Memnunum	72	92,3	186	90,3	258	90,8
Total		78	100,0	206	100,0	284	100,0

X²:0,277, sd: 1, 0,599

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinden memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde kadınların %92,3’ünün memnun oldukları, %7,7’sinin memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Erkekler ise %90,3’ünün memnun oldukları, 9,7’sinin memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Kadınların memnuniyetlik oranının daha yüksek olduğu fakat bu istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür ($p:0,599 > 0,05$). Çizelge 7.12’de katılımcıların yaş değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evden memnuniyet analizi verilmiştir.

Çizelge 7.12. Katılımcıların yaş değişkenine göre kentsel dönüşüm projesiyle edindiğiniz evinizden memnuniyet analizi.

11.Kentsel dönüşüm projesiyle edindiğiniz evinizden memnun kaldınız mı?		2. Yaşı										Total	
		20-25		26-30		31-35		36-40		41- ve üstü			
	Memnun değilim	2	2,8	8	14,8	4	9,5	2	5,9	10	12,2	26	9,2
	Memnunum	70	97,2	46	85,2	38	90,5	32	94,1	72	87,8	258	90,8
	Total	72	100,0	54	100,0	42	100,0	34	100,0	82	100,0	284	100,0

X²:6,957, sd: 4, 0,138

Katılımcıların yaş değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinden memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde 20-25 yaş grubu %92,3'ünün 26-30 yaş grubu katılımcıların %85,2'sinin, 31-35 yaş grubu katılımcıların %90,5'inin, 36-40 yaş grubu katılımcıların 94,1'inin 41-ve üstü yaş grubunun, %87,8'inin memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür ($p:0,138>0,05$). Çizelge 7.13'de katılımcıların gelir düzeyine göre kentsel dönüşüm projesiyle edindikleri evlerden memnuniyet analizi verilmiştir.

Çizelge 7.13. Katılımcıların gelir düzeyi değişkenine göre kentsel dönüşüm projesiyle edindiğiniz evinizden memnuniyet analizi.

11.Kentsel dönüşüm projesiyle edindiğiniz evinizden memnun kaldınız mı?		3.Hane halkının aylık toplam geliri nedir?												Total	
		1.001 TL-1.500 TL		1.501 TL-2.000 TL		2.001 TL-2.500 TL		2.501 TL-3.000 TL		3.001 TL-3.500 TL		3500 TL üstü			
	Memnun değilim	0	0,0	0	0,0	2	8,3	8	13,8	8	8,2	8	9,8	26	9,2
	Memnunum	8	100,0	14	100,0	22	91,7	50	86,2	90	91,8	74	90,2	258	90,8
	Total	8	100,0	14	100,0	24	100,0	58	100,0	98	100,0	82	100,0	284	100,0

X²:3,888, sd: 5, 0,566

Katılımcıların gelir düzeyi değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinden memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde 1001-1500 TL gelir düzeyi grubu katılımcıların %100,0'ünün 1501-2000 TL gelir düzeyi grubu katılımcıların %100,0'ünün, 2001-2501TL gelir düzeyi grubu katılımcıların %90,5'inin, 2501-3000TL gelir düzeyi grubu katılımcıların %86,1'inin, 3001-3500 TL gelir grubu katılımcıların %91,8'inin, 3500TL ve üstü gelir düzeyi grubunun %90,2'sinin memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür ($p:0,566>0,05$).Çizelge 7.14'de katılımcıların gelir düzeyine göre kentsel dönüşümden edindikleri evlerden memnuniyet oranları gösterilmiştir.

Çizelge 7.14. Katılımcıların gelir düzeyine göre kentsel dönüşüm projesiyle edindikleri evlerden memnuniyet analizi.

11.Kentsel dönüşüm projesiyle edindiğiniz evinizden memnun kaldınız mı?	4.Ne işle uğraşıyorsunuz?														Total	
	İşsizim		Özel bir şirkette çalışıyorum		Kendi işimi yapıyorum		İşçiyim		Memurum		Emekliyim		Ev hanımıyım			
Memnun değilim	6	11,1	6	9,4	0	0,0	10	16,1	0	0,0	4	18,2	0	0,0	26	9,2
Memnunum	48	88,9	58	90,6	40	100,0	52	83,9	18	100,0	18	81,8	24	100,0	258	90,8
Total	54	100,0	64	100,0	40	100,0	62	100,0	18	100,0	22	100,0	24	100,0	284	100,0

X²:14,297, sd: 6, 0,026

Katılımcıların meslek değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinden memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, işsiz olan katılımcıların %88,9'ünün özel bir şirkette çalışan katılımcıların %90,6'sinin, Kendi işinde çalışan katılımcıların %100'ü, işçi olarak çalışan katılımcıların %83,9'ü, memur olan katılımcıların %100'ü, emekli olan katılımcıların %81,8'i ve ev hanımı olan katılımcıların %100'ü memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p:0,026 > 0,05$). İşsiz ve emekli katılımcıların gelir düşüklüğünden dolayı yeni evin masraflarını karşılamakta zorlandıkları düşünülmektedir. Çizelge 7.15'de katılımcıların meslek değişkenine göre kentsel dönüşüm projesiyle edindikleri evlere ilişkin memnuniyet analizi verilmiştir.

Çizelge 7.15. Katılımcıların meslek değişkenine göre kentsel dönüşüm projesiyle edindikleri evlerin memnuniyet analizi.

11.Kentsel dönüşüm projesiyle edindiğiniz evinizden memnun kaldınız mı?		5.Şu anda oturduğunuz evde kaç kişi yaşıyorsunuz?						Total	
		2-4		5-6		7+			
	Memnun değilim	6	13,0	14	9,1	6	7,1	26	9,2
	Memnunum	40	87,0	140	90,9	78	92,9	258	90,8
Total		46	100,0	154	100,0	84	100,0	284	100,0

X²:1,246, sd: 2, 0,536

Katılımcıların evde ikamet eden kişi sayısı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinden memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, kişi sayısı 2-4 olan

katılımcıların %87'si, 5-6 kişi olan katılımcıların %90,9'u, 7+ kişi olan katılımcıların %92,9'u memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p:0,536>0,05$). Çizelge 7.16'da katılımcıların oturdukları eski evin bina yaşı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesiyle edindikleri evlerden memnuniyet analizi verilmiştir.

Çizelge 7.16. Katılımcıların oturdukları eski evin bina yaşı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesiyle edindiğiniz evinizden memnuniyet analizi.

11.Kentsel dönüşüm projesiyle edindiğiniz evinizden memnun kaldınız mı?		6.Eski evinizin bina yaşı								Total	
		1-10 yaş		11-20 yaş		21-30 yaş		30-40 yaş			
	Memnun değilim	0	0,0	6	5,4	14	11,5	6	18,8	26	9,2
	Memnunum	18	100,0	106	94,6	108	88,5	26	81,3	258	90,8
Total		18	100,0	112	100,0	122	100,0	32	100,0	284	100,0

X²:0,088, sd: 3, 0,536

Katılımcıların eski evlerinin bina yaşı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinden memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, 1-10 bina yaşı olan katılımcıların %100'ü, 11-20 yıl olan katılımcıların %94,6'sı, 21-30 yıl olan katılımcıların %88,5'i, 30-40 yıl bina yaşı katılımcıların %81,3'ü memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p:0,026>0,05$). Çizelge 7.17'de cinsiyet değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı alanlarına memnuniyet analizi verilmiştir.

Çizelge 7.17. Cinsiyet değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun analizi.

		12.Kentsel Dönüşüm Projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun kaldınız mı?				Total	
		Memnunum		Memnun değilim			
1.Cinsiyet	Kadın	68	87,2%	10	12,8%	78	27,7%
	Erkek	174	85,3%	30	14,7%	204	72,3%
Total		242	85,8%	40	14,2%	282	100,0%

X²: 0,165^a, sd: 1, p: 0,645

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinin çevresindeki oluşan sosyal donatı açısından memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, kadınların %87,2'si, erkeklerin %85,3'ü memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşmadığı görülmüştür ($p:0,645>0,05$).

Çizelge 7.18’de yaş değişkenine göre kentsel dönüşüm çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnuniyet analizi verilmiştir.

Çizelge 7.18. Yaş değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun analizi.

		12.Kentsel Dönüşüm Projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun kaldınız mı?					
		Memnunum		Memnun değilim		Total	
2. Yaşı	20-25	66	91,7%	6	8,3%	72	100,0%
	26-30	42	80,8%	10	19,2%	52	100,0%
	31-35	40	95,2%	2	4,8%	42	100,0%
	36-40	26	76,5%	8	23,5%	34	100,0%
	41- ve üstü	68	82,9%	14	17,1%	82	100,0%
Total		242	85,8%	40	14,2%	282	100,0%

Katılımcıların yaş değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinin çevresindeki oluşan sosyal donatı açısında memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, 20-25 yaş katılımcıların %87,2’si, 26-30 yaş grubu katılımcıların %80,8’i, 31-35 yaş katılımcıların %95,2’si, 31-35 yaş katılımcıların %95,2’si, 36-40 yaş katılımcıların %76,5’i memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşmadığı görülmüştür ($p:0,057>0,050$). Çizelge 7.19’da gelir değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnuniyet analizi verilmiştir.

Çizelge 7.19. Gelir değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun analizi.

		12.Kentsel Dönüşüm Projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun kaldınız mı?					
		Memnunum		Memnun değilim		Total	
3.Hane halkının aylık toplam geliri nedir?	1.001 TL-1.500 TL	8	100,0%	0	0,0%	8	100,0%
	1.501 TL-2.000 TL	12	85,7%	2	14,3%	14	100,0%
	2.001 TL-2.500 TL	22	91,7%	2	8,3%	24	100,0%
	2.501 TL-3.000 TL	42	75,0%	14	25,0%	56	100,0%
	3.001 TL-3.500 TL	84	85,7%	14	14,3%	98	100,0%
	3500 TL üstü	74	90,2%	8	9,8%	82	100,0%
Total		242	85,8%	40	14,2%	282	100,0%

X²: 8,701^a, sd: 5, p:0,122

Katılımcıların gelir düzeyi değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinin çevresindeki oluşan sosyal donatı açısından memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, 1.001TL-1.500 TL gelir düzeyi olan katılımcıların %100'ü, 1.501TL-2.000 TL gelir düzeyi olan katılımcıların %85,7'si, 2.001TL-2.500TL gelir düzeyi olan katılımcıların %91,7'si, 2.501 TL-3.000 TL gelir düzeyi olan katılımcıların %75'i, 3.001 TL-3.500 TL gelir düzeyi olan katılımcıların %85,7'si memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşmadığı görülmüştür ($p:0,122>0,05$). Çizelge 7.20'de meslek değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnuniyet analizi verilmiştir.

Çizelge 7.20. Meslek değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun analizi.

		12.Kentsel Dönüşüm Projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun kaldınız mı?					
		Memnunum		Memnun değilim		Total	
4.Ne işle uğraşıyorsunuz?	İşsizim	48	88,9%	6	11,1%	54	100,0%
	Özel bir şirkette çalışıyorum	58	93,5%	4	6,5%	62	100,0%
	Kendi işimi yapıyorum	32	80,0%	8	20,0%	40	100,0%
	İşçiyim	50	80,6%	12	19,4%	62	100,0%
	Memurum	16	88,9%	2	11,1%	18	100,0%
	Emekliyim	14	63,6%	8	36,4%	22	100,0%
	Ev hanımıyım	24	100,0%	0	0,0%	24	100,0%
Total		242	85,8%	40	14,2%	282	100,0%

X²: 18,935^a, sd: 0, p:0,004

Katılımcıların meslek değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinin çevresindeki oluşan sosyal donatı açısından memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, işsiz olan katılımcıların %88,9'u, özel bir şirkette çalışan katılımcıların %93,5'i, kendi işinde çalışan katılımcıların %80'i, işçi olan katılımcıların %80,6'sı, memur olan katılımcıların %88,9'u, emekli olan katılımcıların %63,6'sının, ev hanımlarının %100'ü memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p:0,004>0,05$). Emekli olan katılımcıların sosyal donatıları için verilen aidat ve katılım paylarını emeklilerin gelirleri etkilediği görüşü belirlenmiştir.

Çizelge 7.21’de evdeki kişi sayısı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnuniyet analizi verilmiştir.

Çizelge 7.21. Evdeki kişi sayısı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun analizi.

		12.Kentsel Dönüşüm Projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun kaldınız mı?					
		Memnunum		Memnun değilim		Total	
5.Şu anda oturduğunuz evde kaç kişi yaşıyorsunuz?	2-4	32	69,6%	14	30,4%	46	100,0%
	5-6	136	88,3%	18	11,7%	154	100,0%
	7+	74	90,2%	8	9,8%	82	100,0%
Total		242	85,8%	40	14,2%	282	100,0%

X²: 12,089^a, sd: 0, p: 0,002

Katılımcıların evde ikamet eden kişi sayısı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinin çevresindeki oluşan sosyal donatı açısında memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, evlerinde 2-4 kişi olan katılımcıların %69,9’ünün, evlerinde 5-6 kişi olan katılımcıların %88,3’inin, evlerinde 7+ olan katılımcıların %90,2, olan katılımcıların %90,2’sinin, memnun oldukların belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür (p:0,002>0,002). Evdeki kişi sayısının artması sosyal donatılarındaki memnuniyeti artırdığı görülmüştür. Çizelge 7.22’de bina yaşı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnuniyet analizi verilmiştir.

Çizelge 7.22. Bina yaşı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun analizi.

		12.Kentsel Dönüşüm Projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun kaldınız mı?					
		Memnunum		Memnun değilim		Total	
6.Eski evinizin bina yaşı	1-10 yaş	14	77,8%	4	22,2%	18	100,0%
	11-20 yaş	98	89,1%	12	10,9%	110	100,0%
	21-30 yaş	106	86,9%	16	13,1%	122	100,0%
	30-40 yaş	24	75,0%	8	25,0%	32	100,0%
Total		242	85,8%	40	14,2%	282	100,0%

X²: 5,155^a, sd: 3,p: 0,164

Katılımcıların eski evlerinin bina yaşı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinin çevresindeki oluşan sosyal donatı açısında memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, evlerinin bina 1-10 yaş olan katılımcıların %77,7'si, evlerinin bina yaş 11-20 olan katılımcıların %89,1'inin, evlerinin bina yaş 21-30 olan katılımcıların %86,9'sı, evlerinin bina yaş 30-40 olan katılımcıların %75'i memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşmadığı görülmüştür ($p:0,164>0,002$). Evdeki kişi sayısının artması sosyal donatılarındaki memnuniyeti artırdığı görülmüştür.

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

Diyarbakır, ülkemizin kültürel ve tarihi atmosferi ile en önemli şehri olmakla birlikte Suriçi bölgesi de kentin kimliğini, değerlerini, öğelerini içinde barındıran bir yaşam alanıdır. Tarihsel süreç kapsamında kimi zaman restorasyon faaliyetleri ile yenilenmeye çalışılan tarihi yapılar ver surlar 1980'lerden sonra güvelik dolayısıyla boşaltılan köy yerleşimlerinden gelen halkın yerleştiği ve gecekondü yerleşiminin arttığı döneme girilmiştir. Bölge yapısının muhafaza edilmesi ve tarihi yapıların görünürlüklerinin artırılması yalnızca kentsel dönüşüm faaliyetleri ile olanaklı olduğundan merkezi yönetim kentsel dönüşüm faaliyetlerine karar vererek uygulamaya geçmiştir. Bölgede kentsel dönüşüm faaliyetinin gereğine yerel siyaset de inanmakla birlikte uygulamanın nasıl olacağı noktasında bazı ayrılıklara düşüldüğü dikkati çekmektedir. Suriçi'nde başarılı bir kentsel dönüşüm için yerel yönetim merkezi idareyle ne kadar ayrı politikalar savunsa da şehir kimliğinin korunması kapsamında Diyarbakır'ı diğer şehirlerden ayırıp popüler duruma gelmesini sağlayan yapıların korunmasında ve ayağa kaldırılmasında işbirliği içine girmelidir. Bu durumuyula şehrin büyüme modelinde turizm önemli bir yere sahip olabilecektir.

Suriçi'nde başarılı bir kentsel dönüşüm için yerel yönetim merkezi idare ile ne kadar ayrı politikalar savunsa da şehir kimliğinin korunması kapsamında Diyarbakır'ı diğer şehirlerden ayırıp popüler duruma gelmesini sağlayan yapıların korunmasında ve ayağa kaldırılmasında işbirliği içine girmelidir. Bu durumuyula şehrin büyüme modelinde turizm önemli bir yere sahip olabilecektir.

Seçilmiş yerel yönetimler itirazlarını kentsel dönüşümün gerçekleştirilmesine değil şehrin bilinen karakter yapısını zarara uğratacak uygulamalara çevirmeli, bölgedeki kentsel dönüşümün başarısı için “yık-yap” anlayışı yerine “tarihsel ve kültürel olanı koru”, rant yerine ise “vatandaşın gereksinimlerine göre proje ortaya koy” yaklaşımı olmalıdır.

Kentsel dönüşüm ekonomik manada her kesimdeki hitap etmelidir ki sosyal dengesizlik, toplumsal farklılaşma, mülkiyet yapısındaki eşitsizlik gibi olumsuz sonuçlar doğurmamış olur. Aynı zamanda kentsel bozulma sürecine tedbir çalışması olarak da değerlendirilebilir.

Öte yandan ekonomik açıdan, sosyal bakımdan, kültürel olarak ve çevresel problemleri barındıran aynı zamanda devamlı, adaletli olarak değişimi, dönüşümü amaçlayan bir proje sadece fiziksel olarak mülkiyet deseni düzenlemesi ve sadece yeniden üretilen gayrimenkul sahaları ile kendini sınırlandırmış olmaz.

Ayrıca geniş bir kentsel gelişim, değişim ile birlikte kentteki kentsel dönüşümün makro form etkilerinin olumlu açıdan yansısıyla beraber kentleşme sorunlarının meydana gelmesini minimize eder, ekonomiye can verme, istihdam sahasını oluşturma ve ya daha geliştirme bakımından, sosyo kültürel açıdan bölgede yaşayan insanların yaşam kalitesini artırıp daha yaşanabilir medeni ortamlar oluşturmaya yol açar, toplumun tercih sebebi olan modern ferah daha güvenilir ve mühendislik açısından daha sağlıklı, sağlam mekânsal alanlarda geleceğe güvenle bakabileceği özelliklere sahip olabilecek mülkiyet yapısına kavuşabileceği düşüncesi yaygınlaşmıştır.

Çalışma sonucunda;

Katılımcıların yeni konutlarda oturma nedenleri arasında %17 yaşam koşullarından dolayı (ulaşım, çalışma yerine yakın, sosyal hayat, vs), %19,7'si ekonomik veya ailevi nedenlerden dolayı, %22,5'i bildiğim çevre koşullarından dolayı, %2,8'i hemşerilik ilişkilerinden dolayı, %23,9 'u akrabaya yakın oluşu, %13,4'ü diğer nedenlerden dolayı oturduklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların yeni evlerine taşınmadan önce nerede oturdukları sorusuna 210 (%73,9)'u yine aynı mahallede oturduklarını, %21,1'i başka mahallede ikamet ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar kentsel dönüşüm olsa bile mahalle alışkanlıklarının olduğu ve bunu önemsedikleri görülmüştür.

Kentsel dönüşüm sonra edindikleri evi katılımcıların %38 çocuklarına vereceğini, %7,7'si satacağını, %50,7'si kendisinin oturacağını belirtmişlerdir. Kentsel dönüşüm sonrası katılımcıların %86,6'sı karlı çıktıklarını, %13,4'ü karlı çıkmadıklarını düşünmektedirler.

Kentsel dönüşüm projesi başlangıcında ve devam sürecinde katılımcıların %29,6'sı bilgi alma ve iletişim kurma imkanı sağlandığı %70,4'ü sağlayamadığı belirttiği. Bu sonuçlara göre kentsel dönüşümü sağlayan firmanın kat sahiplerine yeterli ve gerekli bilgileri

vermelerinde eksiklikleri olduğu veya iletişim kanallarından sorunlar yaşandığı sonucu çıkarılabilir.

Katılımcıların %56,3'ü kentsel dönüşüm projesine dair yeterli bilgiye sahip olduğunu belirtmişlerdir. Projenin başlangıç veya devam aşamasında katılımcıların dönüşüm projesini yapan firmaya proje ile ilgili öneri sundunuz mu sorusuna %41,5'i öneri sunduğunu ve kabul edildiğini, %44,4'ü öneri sunacak bir yetkiliye ulaşamadığı belirtmiştir. Bu sonuçlardan görüleceği üzere kat maliklerinin yetkili bir merciye ulaşamaması kentsel dönüşüm projesinin en büyük problemi olarak görülmüştür.

Kentsel dönüşüm projelerinin artırılmasına yönelik katılımcıların beklentilerine bakıldığında %43,6'sı evin büyük olmasını, %40,5'i sosyal donatılarının olması, %10,6'sı güvenli olması, kaliteli olmasının kentsel dönüşüm projelerinde katılım artacağını belirtmişlerdir.

Kentsel dönüşüm projelerinde kat maliklerini bu süreçte mali destek almasına ilişkin katılımcıların %60,5'i mali destek aldığını belirtmişler.

Kentsel dönüşüm projesi kapsamında kat maliklerinin teslim edilen konutlardan %86,6'sı konutunun eksiksiz teslim edildiği belirtmiştir. Kentsel dönüşüm sonrası hak sahibi olan katılımcıların %90,8'si konutlarından memnun olduklarını %9,2'si memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Konut sahiplerinin memnuniyetlerine bakıldığında ise %20,4'i yeterince büyük olduğu, %5,6'sı kullanılan malzemenin iyi olduğu, %26,8'i alt yapı hizmetlerinin yeterli olduğu %3,5'i komşuluk ilişkilerinin iyi olduğu, %2,8'i alışkanlıklarından dolayı memnun olduğu, %29,6'sı diğer birçok sebeplerden dolayı konutlarında memnun olduklarını belirtmişlerdir. Memnun olmayan konut sahiplerine bakıldığında ise, %6,3'ü evin yeterince büyük olmaması %2,8'i iyi malzeme kullanılmaması gibi nedenlerin olduğu görülmüştür. Katılımcıların kentsel dönüşüm projesi öncesi bulundukları ev ve çevresine ilişkin problemlerin analizinde katılımcılar %6,3'ü altyapı hizmetlerinin yetersizliği %4,2'si evin ve binanın yapımında kullanılan malzeme kalitesinin iyi olmaması, %3,5'i evin küçüklüğü, %11,3'ü park ve çocuk bahçesi gibi alanların yetersizliği, %5,6'si çevre düzenlemesinin iyi olmaması %2,8'i kültürel faaliyetlerin eksikliği, %2,1'i ulaşım imkanlarının yetersizliği, %5,6'si güvenli bir çevrenin

olmaması, %2,8'i çirkin ve düzensiz bir çevre görüntüsünden kurtulamama, %55,6'sı çevre kirliliği olarak belirtmişlerdir.

Katılımcıların kentsel dönüşüm projesi çerçevesinde oluşan konutların sosyal donatı açısından memnuniyeti analizinde katılımcıların %85,9'u memnun kaldığını belirtirken, %14,1'i konutların sosyal donatı açısından eksik veya yetersiz oldukları ve memnun olmadıklarını belirtmiştir.

Memnuniyet nedenleri incelendiğinde %30,3'ü güvenli ve temiz bir çevrenin varlığı, %10,6'sı yeşil alan ve çocuk bahçesi gibi alanların varlığı, %8,5'i sosyal ve kültürel donatıların yeterliliği, %15,5'i ulaşım imkanları yeterliliği, %11,3'ü çirkin ve düzensiz bir çevre görüntüsünden kurtulma, %9,2'si diğer nedenlerden dolayı memnun kaldıklarını belirtmişlerdir. Memnuniyetsizliğin nedenleri incelendiğinde. %1,4'i güvenli ve temiz bir çevrenin, yetersizliği %4,9'u yeşil alan ve çocuk bahçesi gibi alanların yetersizliği, %8,5'i sosyal ve kültürel donatıların yetersizliği, %0,7'si ulaşım imkanları yetersizliği gibi nedenlerden dolayı memnun kalmadıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcılara kentsel dönüşümün çağrıştırdığı kavramlar sorulduğunda verilen cevapların analizine göre katılımcıların %43'ü modern binalar, %6,3'ü sağlıklı yapılar, %3,5'i depreme dayanıklı konutlar, %24,6'sı yenileme olarak toplam %77'si olumlu düşünceye sahipken; %13,4'ü yerinden etme, %2,1'i rant, %7'si yıkım gibi toplamda %23 olumsuz düşünceler çağrışım yaptıklarını belirtmişlerdir

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinden memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde kadınların %92,3'ü, erkeklerde ise %90,3'ü memnun olduklarını, kadınların memnuniyetlik oranının daha yüksek olduğu fakat bu istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Katılımcıların yaş değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinden memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde 20-25 yaş grubunun %92,3'ü, 26-30 yaş grubu katılımcıların %85,2'si, 31-35 yaş grubu katılımcıların %90,5'i, 36-40 yaş grubu katılımcıların 94,1'i, 41 ve üstü yaş grubun %87,8'i memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür

Katılımcıların gelir düzeyi değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinden memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde 1001 - 1500TL gelir düzeyi grubu katılımcıların %100'ü 1501 - 2000TL gelir düzeyi grubu katılımcıların %100'ü, 2001 - 2501TL gelir düzeyi grubu katılımcıların %90,5'i, 2501-3000 TL gelir düzeyi grubu katılımcıların %86,1'i, 3001 - 3500TL gelir grubu katılımcıların %91,8'i, 3500TL ve üstü gelir düzeyi grubunun %90,2'si memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür ($p:0,566>0,05$). Katılımcıların meslek değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinden memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, işsiz olan katılımcıların %88,9'u, özel bir şirkette çalışan katılımcıların %90,6'sı, kendi işinde çalışan katılımcıların %100'ü, işçi olarak çalışan katılımcıların %83,9'u, memur olan katılımcıların %100'ünün, emekli olan katılımcıların %81,8'i ve ev hanımı olan katılımcıların %100'ü memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p:0,026>0,05$). İşsiz ve emekli katılımcıların gelir düşüklüğünden dolayı yeni evin masraflarını karşılamakta zorlandıkları düşünülmektedir.

Katılımcıların evde ikamet eden kişi sayısı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinden memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, kişi sayısı 2-4 olan katılımcıların %87'si, 5-6 kişi olan katılımcıların %90,9'u, 7+ kişi olan katılımcıların %92,9'u memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Katılımcıların eski evlerinin bina yaşı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinden memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, 1-10 bina yaşı olan katılımcıların %100 'ü, 11-20 yıl olan katılımcıların %94,6'sı, 21-30 yıl olan katılımcıların %88,5'i, 30-40 yıl bina yaşı katılımcıların %81,3'ü memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinin çevresindeki oluşan sosyal donatı açısından memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, kadınların %87,2'sinin memnun oldukları, erkeklerin %85,3'ünün memnun oldukları belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşmadığı görülmüştür ($p:0,645>0,05$).

Katılımcıların yaş değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinin çevresindeki oluşan sosyal donatı açısından memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, 20-25 yaş katılımcıların %87,2'si, 26-30 yaş grubu katılımcıların %80,8'i, 31-35 yaş katılımcıların %95,2'si, 36-40 yaş katılımcıların %76,5'i memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşmadığı görülmüştür.

Katılımcıların gelir düzeyi değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinin çevresinde oluşan sosyal donatı açısından memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, 1.001 TL - 1.500 TL gelir düzeyi olan katılımcıların %100'ü, 1.501 TL - 2.000 TL gelir düzeyi olan katılımcıların %85,7'si, 2.001 TL - 2.500 TL gelir düzeyi olan katılımcıların %91,7'si, 2.501 TL - 3.000 TL gelir düzeyi olan katılımcıların %75'i, 3.001 TL - 3.500 TL gelir düzeyi olan katılımcıların %85,7'si memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşmadığı görülmüştür.

Katılımcıların meslek değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinin çevresindeki oluşan sosyal donatı açısından memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, işsiz olan katılımcıların %88,9'u, özel bir şirkette çalışan katılımcıların %93,5'inin, kendi işinde çalışan katılımcıların %80'i, işçi olan katılımcıların %80,6'sı, memur olan katılımcıların %88,9'u, emekli olan katılımcıların %63,6'sı, ev hanımlarının %100'ü memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p:0,004>0,05$). Emekli olan katılımcıların sosyal donatıları için verilen aidat ve katılım paylarını emeklilerin gelirleri etkilediği görüşü belirlenmiştir.

Katılımcıların evde ikamet eden kişi sayısı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinin çevresindeki oluşan sosyal donatı açısından memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, evlerinde 2-4 kişi olan katılımcıların %69,9'u, evlerinde 5-6 kişi olan katılımcıların %88,3'ü, evlerinde 7+ olan katılımcıların %90,2'si memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Evdeki kişi sayısının artması sosyal donatılarındaki memnuniyeti artırdığı görülmüştür.

Katılımcıların eski evlerinin bina yaşı değişkenine göre kentsel dönüşüm projesinden edindikleri evlerinin çevresindeki oluşan sosyal donatı açısından memnun olup/olmadıklarına ilişkin analizde, evlerinin bina 1-10 yaş olan katılımcıların %77,7'si, evlerinin bina yaşı 11-20 olan katılımcıların %89,1'i, evlerinin bina yaşı 21-30 olan katılımcıların %86,9'u, evlerinin bina yaşı 30-40 olan katılımcıların %75,'i memnun olduklarını belirtmişlerdir. Gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşmadığı görülmüştür. Evdeki kişi sayısının artması sosyal donatılarındaki memnuniyeti artırdığı görülmüştür. Katılımcıların kentsel dönüşüm projesinden gayet memnun oldukları ve proje sayesinde yaşam koşullarının arttığı ve daha iyi bir yaşam standardına kavuştuğu gözlemlenmiştir.

Çalışmanın sonuçları özetlenirse; Suriçi Kentsel dönüşüm projesi kapsamında kat sahipleri projenin başlangıç ve devam süreçlerinde firma yetkileri ile yeterli iletişime geçemediklerini, bilgi almakta zorlandıklarını, şikayet ve önerilerinin yeterince değerlendirilmediğini görüşüne sahiptirler. Kentsel dönüşüm projesi sonrasında ise tüm katılımcılarda hem konuttan hem de sosyal donatılardan memnuniyeti yüksek olduğu görüşü çıkmıştır. Mağduriyetlerin fazla yaşanmadığı katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Sonuç olarak Suriçi kentsel dönüşüm projesi katılımcıların memnuniyeti ile sonuçlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti bu projeyi, klasik bir kentsel dönüşüm projesi olarak değil aynı zamanda bir sosyal dönüşüm projesi olarak görmüş ve devletin tüm imkanlarını burada yaşayan ve yaşayacak olan vatandaşların hayat standartlarını yükseltmek için kullanmıştır.

KAYNAKLAR

- Akkar, M., 2006. Kentsel Dönüşüm Üzerine Batı'daki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye. Ankara: TMMOB Şehir Plancılar Odası Yayını.
- Aksu H., 2002. Aydın Belediyesi Raporu, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 25. Özel Oturumu-En İyi Uygulama Örnekleri Sunumu, Aydın.
- Aktüre, S., 1985. Osmanlı Devleti'nde Taşra Kentlerindeki Değişimler, Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, C.4, İstanbul: İletişim Yayınları, s.891-904.
- Altaban, Ö., 1998. Cumhuriyet'in Kent Planlama Politikaları ve Ankara Deneyimi, 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık, Yıldız Sey (ed), İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Anonim Regensburg, Stadt. HerO The Road to Success. Germany: Integra, 2011.
- Anonim, 1999. Karabük 1999 Yıllığı, Karabük Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayını, Ankara.
- Anonim, 2006. Diyarbakır Kenti 1/25000'lik Nazım imar Planı Raporu.
- Atalay, B., 1983. Sanayileşme ve Sosyal Değişme (Kırıkkale Araştırması), DPT Yayınları, Ankara.
- Ataöv, A., 2007. Türkiye'de Kentsel Dönüşüme Yöntemsel Bir Yaklaşım. Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi.
- Bayhan, V., 1997. Türkiye'de İç Göçler ve Anomik Kentleşme, Toplum ve Göç. DİE Yayını, s.188, Ankara.
- Boyraz, Z. ve Hoş B.Y., 2014. Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları; 6(3) 45-63.
- Carmon, N., 1999. Three Generations of Urban Renewal Policies: Analysis and Policy Implications. s.l. Geoforum, s. 145-158.
- Çatalbaş F., 2011. Kentsel dönüşüm projelerinin mekânsal ve sosyo-Ekonomik etkileri: Diyarbakır ili Suriçi bölgesi örneği, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Çetin, B., 2005. İstanbul kent merkezi yakın çevresindeki konut alanlarındaki üniversite kampüslerinin sosyal ve fiziksel çevrenin canlandırılmasındaki etkileri, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Atik, Ç. A., 2013. Kamulaştırmada yargısal denetim, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Demirsoy, M. S., 2006. Kentsel dönüşüm projelerinin kent kimliği üzerindeki etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Donnison, D., 1993. Agenda for the future. Campell McConnell (der.) Trickle Down on Bubble Up.
- Eke, F., 2000. Gecekondu Alanlarının Değerlendirilmesine İlişkin Çözümler, SDÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(1), 43-54.
- Eraslan, İ. G., ve Dinçer, İ., 2010. Devlet Yapısı, Yönetim Mekanizmaları “Kentsel Dönüşüm” İlişkisi. 32. Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu Bildiriler Kitabı, Cilt1, s.121-149, Ankara.
- Eren, F., 2006. Kentsel dönüşümlerde kamu-özel ortaklıkları ve özel girişimin dönüşümündeki varlığı: Konya örneği, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Erzene, Ş.I., 2013. Kentsel dönüşüm ve uygulanabilirliği ile ilgili bir yöntem yaklaşımı, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Görgülü, Z., 2005. Planlamada Bir Araç: Kentsel Dönüşüm. Mimarlık Dergisi, s.322
- Görgülü, Z., 1993. Hisseli Bölüntü İle Oluşan Alanlarda Yasallaştırmanın Kentsel Mekâna Etkileri, YTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Hurma, H. 2003. Türkiye’de Kentleşme ve Göç Olgusunun Siyasal Katılıma Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Koçak H. ve Tolanlar, M., Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Arşiv Cilt 10, Sayı 2.
- İnam, Ş. ve Sonel, E. 2014. Türkiye’de Yapılan Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Harita-Tapu Ve Kadastro Sektörü İçin Önemi. Selçuk-Teknik Dergisi, 13(3), 65-81. İnan, A., 1977. Devletçilik İlkesi ve Türkiye Cumhuriyetinin Birinci Sanayi Planı, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Kahya, N. C. ve Sağsöz, A., 2004. Kentsel Sitlerde Değişim: Doğu Karadeniz Bölgesi Kentsel Sitleri. TMMOB Şehir Plancılar Odası Yayını, s.57-66, Ankara.

- Karaaslan, Ş., 2005. Gecekonduda Dönüşüm. Gazi Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, 20, 217-241.
- Kayasü, S., Işık, O., Uzun, N., ve Kamacı, E., 2009. Gecekonduda Dönüşüm Kent, Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Basım İşliği.
- Kejanlı, T., 2009. Sur İçi Dokusunun Planlama Süreci ve Korumaya Sorunları. TMMOB Diyarbakır Kent Sempozyumu: Bildiriler Kitabı.
- Kocamemi, G. N., 2006. Kentsel Dönüşüm Süreci: Kazlıçeşme Örneği. Mimar Sinan Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kurtuluş, H., 2006. Kentsel Dönüşümde Modern Kent Mitinin Çöküşü Çerçevesinde Bakmak. Ankara, 36, s.s.7-11.
- Özcan, K., 2006. Tanzimat'ın kent reformları: Türk imar sisteminin kuruluş sürecinde erken planlama deneyimleri (1839-1908), Osmanlı Bilimi Araştırmaları, 7(2), 149-180.
- Özdemir, D., 2010. Kentsel Dönüşümde Politika, Mevzuat, Uygulama: Avrupa Deneyimi, İstanbul Uygulamaları. Ankara: Nobel Yayın, 2010.
- Özden, P. P., 2008. Kentsel Yenileme. İmge Yayınevi, s.14-180, Ankara.
- Polat Y.A., 2015. Türkiye’de Kentsel Dönüşümde Bütüncül Bir Bakış: Elazığ Örneği Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 25, Sayı: 1, Sayfa: 185-201.
- Roberts, P. (2000). The evolution, definition and purpose of urban regeneration. Urban regeneration, 9-36.
- Sayar, Z., 1948. 5218 Sayılı Kanun ve Mavi Haritası, Arkitekt Dergisi, 9(12), s.187- 188.
- Sekmen, S., 2007. Kentsel dönüşüm üzerine bir model önerisi: İzmir-Ferahlı mahallesi örneği. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Shaukland, G, 1996. “Tarihi Değeri Olan Kentlere Neden El Atmalıyız”, çev. Kamran Tuncay, Cogito: Kent ve Kültürü, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, Sayı: 8, ss. 17-36.
- Şenyapılı, T., 1998. Cumhuriyet’in 75.Yılı Gecekondunun 50.Yılı, 75 yılda Değişen Kent ve Mimarlık, Yıldız Sey (ed), İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, s.301-316.
- Şişman, A., ve Kibaroglu, D., 2009. Dünyada ve Türkiye’de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları. Ankara: TMMOB Harita ve Kadastro Mühendislikleri Odası 12. Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayında Sunulan Bildiri, 11-15 Mayıs.

- T.C. Resmi Gazete, 2805 Sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun. (18001) 21.03.1983, 3-12.
- T.C. Resmi Gazete, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu. (18113), 23.07.1983, 1-22.
- T.C. Resmi Gazete, 2942 Sayılı Kamulaştırma Kanunu. (18215), 08.11.1983, 6-20.
- T.C. Resmi Gazete, 2981 Sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun. (18335), 08.03.1984, 3-12.
- T.C. Resmi Gazete, 2985 Sayılı Toplu Konut Kanunu. (18344), 17.03.1984, 5-6.
- T.C. Resmi Gazete, 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu. (18603) 12.12.1984, 16-34.
- T.C. Resmi Gazete, 3194 sayılı İmar Kanunu. (18749), 09.05.1985, 1-20.
- T.C. Resmi Gazete, 3290 Sayılı Kanun ile Bazı Maddeleri Değiştirilen ve Bazı Maddeler Eklenen 2981 Sayılı Kanun Gereğince Kurulan Fonun Harcama Esaslarını Düzenleyen Yönetmelik. (19201), 24.08.1986, 9-12.
- T.C. Resmi Gazete, 3366 Sayılı Kanun. (19471), 26.05.1987, 9-12.
- T.C. Resmi Gazete, 3414 Sayılı Kanun. (19751), 11.03.1998, 2.
- T.C. Resmi Gazete, 5104 Sayılı Kuzey Ankara Girişi Kentsel Dönüşüm Projesi t. Kanunu. (25400), 12.03.2004.
- T.C. Resmi Gazete, 5366 sayılı yıpranan tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların yenilenerek korunması ve yaşatılarak kullanılması hakkında kanun.
- T.C. Resmi Gazete, 5393 sayılı Belediyeler Yasası. (27621), 24.06.2010.
- T.C. Resmi Gazete, 6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun Uygulama Yönetmeliği. (28498), 15.12.2012.
- T.C. Resmi Gazete, 6306 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. (29870), 27.10.2016.
- T.C. Resmi Gazete, 634 Sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu. (12038), 02.07.1965, 7-14.
- T.C. Resmi Gazete, 775 Sayılı Gecekondu Kanunu. (12362), 20.07.1966, 1-5.
- TBMM Bayındırlık İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu, 18.04.2005, Esas No:1/984, Karar No:64.

- TBMM Dönem 22, Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Kanunu Tasarısı, 2005, Yasama Yılı:3, Sayı:1/984.
- Tekeli, İ., 1985. Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye'de Kentsel Dönüşüm, Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, c.4, İletişim Yayınları, İstanbul, s.878-890.
- Tekeli, İ., 1998. Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme ve Kent Planlaması, 75 yılda Değişen Kent ve Mimarlık, Yıldız Sey (ed), İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, s.1-24.
- Tekeli, İ., 2010. Türkiye'nin Kent Planlama ve Kent Araştırmaları Tarihi Yazıları, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Uğur, L.O., Saka, M. ve Aliefendioğlu, Y., 2016. Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'a göre riskli yapı tespitinde karşılaşılan uygulama problemlerinin vaka tabanlı incelenmesi: Tekirdağ ili örneği. Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi, 4(1).
- Uyan, A., 2008. Kent Merkezlerindeki Konut Alanlarında Çöküntüleşme ve Dönüşüm Projesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi , Fen Bilimleri Enstitüsü , Ankara.
- Ünal, M. A., 1989. XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518-1566). Türk Tarih Kurumu.
- Yılmaz, E., 2016. Diyarbakır Sur İlçesi Kentsel Dönüşüm Metotları ve Turizmin Katkısı, Cultural Land Scape: Rebuilding After Decay International Conference, İstanbul, 82-100.
- URL-1< <https://docgo.net/embed/1-pdf-Cg3oaBO>>, Erişim tarihi: 07.11.2018.
- URL-2<<https://diyarbakir.csb.gov.tr/askiya-alma-tutanagi-diyarbakir-ili-sur-ilcesi-sinirlari-icerisinde-bulunan-187-hektarlik-alan-6306-sayili-afet-riski-altindaki-alanlarin-donusturulmesi-hakkinda-kanun-duyuru-178174>>, Erişim tarihi: 17.03.2019.

EKLER

Ek A 21/3/2016 tarihli ve 2016/8659 sayılı kararname

Ek B Etik Kurulu Raporu

Ek C Anket Soruları

Ek A 21/3/2016 tarihli ve 2016/8659 sayılı kararname

SIRA NO	İLÇE	MAHALLE	ADA NO	PARSEL NO
1	SUR	ABDALDEDE	397	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19
2	SUR	ABDALDEDE	398	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 20, 23, 24, 25, 26, 28
3	SUR	ABDALDEDE	399	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 23, 25, 26, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 42, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 69, 70
4	SUR	ABDALDEDE	400	1, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29
5	SUR	ABDALDEDE	401	1, 2, 3, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 19, 21, 22
6	SUR	ABDALDEDE	402	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36
7	SUR	ABDALDEDE	403	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
8	SUR	ABDALDEDE	404	1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18
9	SUR	ALİPAŞA	254	3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14
10	SUR	ALİPAŞA	255	1, 2, 4, 5, 6, 7
11	SUR	ALİPAŞA	256	1, 2, 3, 4, 5, 6
12	SUR	ALİPAŞA	257	2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10
13	SUR	ALİPAŞA	258	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23
14	SUR	ALİPAŞA	259	2, 3, 5, 6, 7, 8, 23, 25, 28, 29, 31, 32
15	SUR	ALİPAŞA	260	1, 2, 3, 4, 5, 45, 46, 47
16	SUR	ALİPAŞA	275	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39
17	SUR	ALİPAŞA	276	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12
18	SUR	ALİPAŞA	277	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
19	SUR	ALİPAŞA	278	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22
20	SUR	ALİPAŞA	279	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
21	SUR	ALİPAŞA	280	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 24, 25, 26, 27
22	SUR	ALİPAŞA	290	3, 5, 6, 7, 9
23	SUR	ALİPAŞA	291	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8
24	SUR	ALİPAŞA	292	3, 4, 6, 7, 9, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20
25	SUR	ALİPAŞA	472	1, 2, 3
26	SUR	ALİPAŞA	477	2, 7, 9, 10, 11
27	SUR	ALİPAŞA	965	22, 26
28	SUR	CEMALYILMAZ	30	1, 2, 3, 4, 5
29	SUR	CEMALYILMAZ	245	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21
30	SUR	CEMALYILMAZ	246	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26
31	SUR	CEMALYILMAZ	247	1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 27
32	SUR	CEMALYILMAZ	248	1, 2, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20
33	SUR	CEMALYILMAZ	249	4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12
34	SUR	CEMALYILMAZ	250	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 40

Ek A (devam)

35	SUR	CEMALYILMAZ	251	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
36	SUR	CEMALYILMAZ	252	3, 4, 5, 7, 8, 9
37	SUR	CEMALYILMAZ	253	1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11
38	SUR	CAMIİKEBİR	332	1, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 35, 36, 39, 40, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 60
39	SUR	CAMIİKEBİR	333	2, 4, 5, 6, 7, 8, 9
40	SUR	CAMIİKEBİR	334	5, 6, 7, 8, 9, 10
41	SUR	CAMIİKEBİR	335	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
42	SUR	CAMIİKEBİR	338	1, 2, 3, 10, 11, 12
43	SUR	CAMIİKEBİR	339	6, 7, 8
44	SUR	CAMIİKEBİR	340	1, 5, 8, 9, 10
45	SUR	CAMIİKEBİR	341	2, 3, 4, 13, 16
46	SUR	CAMIİKEBİR	342	1, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 13
47	SUR	CAMIİKEBİR	343	5, 7, 9
48	SUR	CAMIİKEBİR	349	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42
49	SUR	CAMIİKEBİR	350	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22
50	SUR	CAMIİKEBİR	351	1, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 22, 23, 24, 26
51	SUR	CAMIİKEBİR	352	2, 3, 4, 5, 6, 7
52	SUR	CAMIİKEBİR	353	3, 4
53	SUR	CAMIİKEBİR	354	1, 2, 4, 10, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22
54	SUR	CAMIİKEBİR	355	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18
55	SUR	CAMIİKEBİR	356	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18
56	SUR	CAMIİKEBİR	357	1, 3, 5, 6, 7, 8
57	SUR	CAMIİKEBİR	358	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
58	SUR	CAMIİKEBİR	359	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23
59	SUR	CAMIİKEBİR	362	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27
60	SUR	CAMIİKEBİR	363	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
61	SUR	CAMIİKEBİR	364	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
62	SUR	CAMIİKEBİR	365	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
63	SUR	CAMIİKEBİR	366	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
64	SUR	CAMIİKEBİR	367	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32
65	SUR	CAMIİKEBİR	368	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9
66	SUR	CAMIİKEBİR	369	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33
67	SUR	CAMIİKEBİR	370	1, 2
68	SUR	CAMIİKEBİR	371	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
69	SUR	CAMIİKEBİR	372	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
70	SUR	CAMIİKEBİR	373	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19

Ek A (devam)

71	SUR	CAMİİKEBİR	374	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
72	SUR	CAMİİKEBİR	375	2
73	SUR	CAMİİKEBİR	376	1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25
74	SUR	CAMİİKEBİR	377	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
75	SUR	CAMİİKEBİR	444	1
76	SUR	CAMİİKEBİR	445	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8
77	SUR	CAMİİKEBİR	446	1, 5
78	SUR	CAMİİKEBİR	447	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27
79	SUR	CAMİİKEBİR	448	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35
80	SUR	CAMİİKEBİR	677	44
81	SUR	CAMİİKEBİR	680	31
82	SUR	CAMİİKEBİR	905	42, 43
83	SUR	CEVATPAŞA	31	2, 9, 10, 11, 12, 13, 18, 29
84	SUR	CEVATPAŞA	32	1, 2, 14, 20, 22, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 44, 45, 46, 47
85	SUR	CEVATPAŞA	36	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 24
86	SUR	CEVATPAŞA	37	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
87	SUR	CEVATPAŞA	38	2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
88	SUR	CEVATPAŞA	39	2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 48
89	SUR	CEVATPAŞA	40	1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14
90	SUR	CEVATPAŞA	41	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 34, 35, 36
91	SUR	CEVATPAŞA	42	1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21
92	SUR	CEVATPAŞA	43	3, 5, 6, 7, 19, 20
93	SUR	CEVATPAŞA	44	4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 17, 18, 27, 31, 32, 34
94	SUR	CEVATPAŞA	45	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14
95	SUR	CEVATPAŞA	46	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29
96	SUR	CEVATPAŞA	47	1, 2, 5, 6, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 32, 34, 35, 39, 40, 41, 42, 43, 45
97	SUR	CEVATPAŞA	48	5, 6, 7, 9, 10, 11, 12
98	SUR	CEVATPAŞA	49	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 28, 36, 37, 38, 40, 41, 45, 47, 48, 49, 51, 52, 54, 55, 56
99	SUR	CEVATPAŞA	50	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31
100	SUR	CEVATPAŞA	51	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 70, 71

Ek A (devam)

101	SUR	CEVATPAŞA	52	1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30
102	SUR	CEVATPAŞA	53	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12
103	SUR	CEVATPAŞA	54	3
104	SUR	CEVATPAŞA	55	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 24
105	SUR	CEVATPAŞA	56	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12
106	SUR	DABANOĞLU	156	1, 2, 3, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31
107	SUR	DABANOĞLU	157	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104
108	SUR	DABANOĞLU	158	1, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 21, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 48
109	SUR	DABANOĞLU	160	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31
110	SUR	DABANOĞLU	161	2, 4, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 49, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58
111	SUR	DABANOĞLU	162	2, 3, 4, 5, 6
112	SUR	DABANOĞLU	163	6, 7, 9, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 38, 39, 43, 44, 47, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64
113	SUR	DABANOĞLU	164	1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 19, 20
114	SUR	DABANOĞLU	165	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16
115	SUR	DABANOĞLU	166	3, 5, 7, 8, 11, 12
116	SUR	DABANOĞLU	167	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17
117	SUR	DABANOĞLU	168	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27
118	SUR	DABANOĞLU	169	1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
119	SUR	DABANOĞLU	171	3, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 21, 22
120	SUR	DABANOĞLU	172	6, 10, 11, 15, 40, 41, 48, 53, 54
121	SUR	DABANOĞLU	173	1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29
122	SUR	DABANOĞLU	174	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28
123	SUR	DABANOĞLU	175	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
124	SUR	DABANOĞLU	176	1, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18
125	SUR	DABANOĞLU	776	1, 3, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62
126	SUR	DABANOĞLU	777	15, 16, 17, 18, 19, 20, 57, 58, 59, 60, 61
127	SUR	HASIRLI	219	1, 5, 6, 8, 9, 10, 11

Ek A (devam)

128	SUR	HASIRLI	220	1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 20, 21, 22
129	SUR	HASIRLI	221	1, 5, 6, 7, 9, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 45, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72
130	SUR	HASIRLI	222	2, 3, 4, 10, 11, 13, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31
131	SUR	HASIRLI	223	1, 2, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14
132	SUR	HASIRLI	224	3, 4, 8, 10, 12, 17, 18
133	SUR	HASIRLI	225	1, 2
134	SUR	HASIRLI	226	1, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
135	SUR	HASIRLI	227	2, 3, 6, 7
136	SUR	HASIRLI	228	2, 4, 6, 7, 9, 13, 17, 18, 20
137	SUR	HASIRLI	229	3, 4, 5, 6, 7, 8
138	SUR	HASIRLI	231	2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16
139	SUR	HASIRLI	232	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 12, 15, 16, 18, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39
140	SUR	HASIRLI	233	1, 2, 3, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 27
141	SUR	HASIRLI	234	2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14
142	SUR	HASIRLI	235	2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25
143	SUR	HASIRLI	236	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29
144	SUR	HASIRLI	237	3, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16
145	SUR	HASIRLI	238	2, 3, 4, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
146	SUR	HASIRLI	239	2, 4, 5, 6, 8, 9
147	SUR	HASIRLI	240	1, 2, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 14, 17, 19, 20
148	SUR	HASIRLI	241	2, 3, 7, 9, 10, 11
149	SUR	HASIRLI	242	3, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39
150	SUR	HASIRLI	243	1, 4, 6
151	SUR	HASIRLI	244	2
152	SUR	HASIRLI	489	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
153	SUR	HASIRLI	505	1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33
154	SUR	HASIRLI	657	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
155	SUR	HASIRLI	663	119,180,181,182,183
156	SUR	HASIRLI	673	9, 14, 62, 133, 141, 160, 164, 165, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 190, 199, 200, 201, 202, 203, 205, 206, 208, 209, 210, 211, 213, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248
157	SUR	HASIRLI	674	146, 168, 169, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207
158	SUR	HASIRLI	675	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16
159	SUR	HASIRLI	676	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12
160	SUR	HASIRLI	974	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28

Ek A (devam)

161	SUR	HASIRLI	978	1
162	SUR	İNÖNÜ	138	5, 21, 22, 26
163	SUR	İNÖNÜ	140	4, 5, 6, 8, 14, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 32, 33
164	SUR	İNÖNÜ	141	1, 4, 16, 17, 29, 30, 31
165	SUR	İNÖNÜ	142	1, 6, 7, 10, 11, 14, 15, 16, 20, 21, 22, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 57, 61, 62, 70, 71, 72, 76, 77, 78, 79, 82, 86, 87, 92, 96, 97, 102, 107, 108, 114, 116, 117, 121, 123, 124, 128, 130, 135, 140, 141, 142, 143, 147, 148
166	SUR	İNÖNÜ	143	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 39, 40, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 61, 63, 65, 66, 67
167	SUR	İNÖNÜ	144	1, 6, 7, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 27, 34, 35, 36, 37, 38, 39
168	SUR	İNÖNÜ	148	2, 3, 5, 16, 17, 18, 30, 32, 34, 35, 36, 37, 38
169	SUR	İNÖNÜ	149	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29
170	SUR	İNÖNÜ	150	1, 2, 3, 5, 9, 10, 13, 16, 17, 18, 19
171	SUR	İNÖNÜ	151	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13
172	SUR	İNÖNÜ	152	1, 2, 5, 13, 14, 15, 16, 23, 25, 26, 27, 28, 31, 32, 33, 39, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 62, 63, 65, 66, 67, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 78
173	SUR	İNÖNÜ	153	3, 4, 8, 9
174	SUR	İNÖNÜ	154	5, 6, 7, 11, 12, 13, 17, 23
175	SUR	İNÖNÜ	155	1
176	SUR	İNÖNÜ	455	5, 15, 16, 17, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52
177	SUR	İNÖNÜ	462	18, 19
178	SUR	İNÖNÜ	797	51, 52
179	SUR	İNÖNÜ	798	32, 60, 63, 64, 68, 69
180	SUR	İSKENDERPAŞA	130	1, 8, 10, 16, 17, 18, 19, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 53, 54, 61, 62, 66, 71, 73, 74, 75, 77, 79, 80, 85, 86, 93, 94, 95, 98, 101, 102, 104, 105, 106, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127
181	SUR	İSKENDERPAŞA	131	2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 37, 38, 39, 43, 44, 45, 51, 60, 61, 67, 71, 72, 73, 77, 83, 85, 102, 105, 106, 107, 109, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 118, 125, 126, 127, 128, 129, 130
182	SUR	İSKENDERPAŞA	132	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 26, 28, 31, 32, 33, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 60, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 80, 81
183	SUR	İSKENDERPAŞA	133	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 32, 34, 35, 36, 37, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51

Ek A (devam)

184	SUR	İSKENDERPAŞA	134	3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 27, 28, 31, 32, 33, 35, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 51, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71
185	SUR	İSKENDERPAŞA	135	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25
186	SUR	İSKENDERPAŞA	136	1, 2, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 60, 63, 64, 65, 68, 69, 71, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 86, 87, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 102, 103, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 121, 122, 123, 124, 125, 126
187	SUR	İSKENDERPAŞA	137	5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22
188	SUR	İSKENDERPAŞA	700	126, 127, 129, 130, 131, 135, 137, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147
189	SUR	İSKENDERPAŞA	701	5, 10, 11, 62, 75, 94, 97, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 149, 150, 151, 152, 154, 165, 166, 175, 176, 177, 179, 180, 182, 183, 185, 186, 190, 191, 192
190	SUR	İSKENDERPAŞA	702	164, 165, 166, 176, 177, 178
191	SUR	İSKENDERPAŞA	703	43, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 184, 185, 188, 190, 191, 192, 193, 194
192	SUR	İSKENDERPAŞA	704	176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186
193	SUR	LALEBEY	295	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 21
194	SUR	LALEBEY	296	2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19
195	SUR	LALEBEY	297	2, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55
196	SUR	LALEBEY	298	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13
197	SUR	LALEBEY	299	1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30, 31
198	SUR	LALEBEY	300	1, 3, 5, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 32, 33, 34, 35
199	SUR	LALEBEY	301	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 66, 67, 68, 70, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 88, 89, 90, 91, 92, 94, 95
200	SUR	LALEBEY	309	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 33, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 71, 72, 73
201	SUR	LALEBEY	311	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
202	SUR	LALEBEY	312	2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 30, 31, 32

Ek A (devam)

203	SUR	LALEBEY	313	1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27
204	SUR	LALEBEY	314	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 12
205	SUR	LALEBEY	315	1, 2, 3, 4
206	SUR	LALEBEY	317	5, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
207	SUR	LALEBEY	643	4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 25, 34, 36, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 75, 76, 80, 81, 82, 83, 84, 86, 92, 93, 95, 97
208	SUR	LALEBEY	644	75, 81, 82, 84, 85, 86, 87
209	SUR	LALEBEY	658	3
210	SUR	LALEBEY	659	8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 19, 20
211	SUR	LALEBEY	670	2, 3, 4, 5, 6, 8, 18, 24, 25, 26, 29, 30, 31, 32
212	SUR	LALEBEY	671	10, 14, 15, 23, 27, 36, 37, 39, 40, 42, 43, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55
213	SUR	MALİKAHMET	318	1, 2, 4, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42
214	SUR	MALİKAHMET	319	1, 2
215	SUR	MALİKAHMET	320	1, 3, 4, 5, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 25
216	SUR	MALİKAHMET	321	2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 15, 16, 17, 18, 19, 20
217	SUR	MALİKAHMET	322	7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 30, 31, 32, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 54, 55, 58, 59, 61, 62, 63, 65, 66, 68, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 92, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 105, 106, 107, 108, 109, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 152, 154, 155, 156, 157, 159, 160
218	SUR	MALİKAHMET	326	11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 43, 44, 48, 49, 52, 55, 56, 57, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90
219	SUR	MALİKAHMET	329	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 20, 21, 23, 24, 26, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38
220	SUR	MALİKAHMET	330	1, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35
221	SUR	MALİKAHMET	331	2, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 55, 56
222	SUR	MALİKAHMET	449	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23
223	SUR	MALİKAHMET	621	5, 6
224	SUR	MALİKAHMET	722	3, 4, 23, 27, 29, 30, 31, 33, 34
225	SUR	MALİKAHMET	723	28, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 42, 43, 44, 45, 46, 47
226	SUR	MALİKAHMET	917	20
227	SUR	MALİKAHMET	953	1, 4, 8, 11, 12, 13, 16
228	SUR	ÖZDEMİR	177	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16
229	SUR	ÖZDEMİR	178	2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24

Ek A (devam)

230	SUR	ÖZDEMİR	180	1, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 20
231	SUR	ÖZDEMİR	181	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 17, 18
232	SUR	ÖZDEMİR	182	2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28
233	SUR	ÖZDEMİR	183	3, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 38, 39, 41, 44, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 58
234	SUR	ÖZDEMİR	184	1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 21
235	SUR	ÖZDEMİR	186	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 17, 19, 20, 21, 22, 23
236	SUR	ÖZDEMİR	187	2, 3, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18
237	SUR	ÖZDEMİR	188	1, 2, 3, 4, 6, 8, 12, 13, 16, 18, 19, 20, 21, 25, 27
238	SUR	ÖZDEMİR	189	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19
239	SUR	ÖZDEMİR	190	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16
240	SUR	ÖZDEMİR	192	2, 3, 5, 6, 7, 8, 9
241	SUR	ÖZDEMİR	193	1, 2, 3, 4, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 53, 55, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 83, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106
242	SUR	ÖZDEMİR	194	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 29, 30, 31, 33, 34, 37, 41, 42, 45, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61
243	SUR	ÖZDEMİR	195	1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 16
244	SUR	ÖZDEMİR	196	2, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29
245	SUR	ÖZDEMİR	197	1, 2, 3, 4, 5, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31
246	SUR	ÖZDEMİR	198	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
247	SUR	ÖZDEMİR	199	1, 2, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25
248	SUR	ÖZDEMİR	200	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 24
249	SUR	ÖZDEMİR	201	1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 23, 24, 28, 29, 30, 38, 39, 41, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67
250	SUR	ÖZDEMİR	202	1, 2, 4, 6, 7, 8, 12, 13, 15, 16
251	SUR	ÖZDEMİR	203	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14
252	SUR	ÖZDEMİR	204	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21
253	SUR	ÖZDEMİR	205	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
254	SUR	ÖZDEMİR	208	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15
255	SUR	ÖZDEMİR	209	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
256	SUR	ÖZDEMİR	210	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Ek A (devam)

257	SUR	ÖZDEMİR	211	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 63
258	SUR	ÖZDEMİR	212	4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 36, 37, 40, 44, 46, 47, 48, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85
259	SUR	ÖZDEMİR	213	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
260	SUR	ÖZDEMİR	214	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
261	SUR	ÖZDEMİR	215	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
262	SUR	ÖZDEMİR	216	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36
263	SUR	ÖZDEMİR	217	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22
264	SUR	ÖZDEMİR	218	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 48, 49, 50
265	SUR	ÖZDEMİR	503	3, 5, 6, 7, 8, 12, 13
266	SUR	ÖZDEMİR	504	3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 27, 28, 29
267	SUR	ÖZDEMİR	646	3
268	SUR	ÖZDEMİR	647	6, 7, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35
269	SUR	ÖZDEMİR	648	25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47
270	SUR	ÖZDEMİR	664	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 26, 30, 31, 32, 33, 34, 38, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 50
271	SUR	ÖZDEMİR	665	1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16
272	SUR	ÖZDEMİR	666	2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12
273	SUR	ÖZDEMİR	667	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10
274	SUR	ÖZDEMİR	668	2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
275	SUR	ÖZDEMİR	669	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10
276	SUR	ÖZDEMİR	954	6, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17
277	SUR	ÖZDEMİR	979	1, 2, 5, 11, 13, 14, 15, 17
278	SUR	SÜLEYMANGAZİ	429	22, 23, 24, 63, 67, 68, 69, 71
279	SUR	SÜLEYMANGAZİ	436	35
280	SUR	SÜLEYMANGAZİ	437	1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15
281	SUR	SÜLEYMANGAZİ	438	1, 2, 3, 4, 5, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 46, 47, 48, 49
282	SUR	SÜLEYMANGAZİ	439	1, 2, 3, 4, 6, 9, 10
283	SUR	SÜLEYMANGAZİ	440	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10
284	SUR	SÜLEYMANGAZİ	442	2, 3, 5, 11, 12, 13, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 43
285	SUR	SÜLEYMANGAZİ	443	1, 9, 11, 12, 15, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 27
286	SUR	SAVAŞ	170	1, 2, 3, 4, 6, 9, 12, 13
287	SUR	SAVAŞ	336	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
288	SUR	SAVAŞ	378	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
289	SUR	SAVAŞ	379	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20

Ek A (devam)

290	SUR	SAVAŞ	380	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 28, 29
291	SUR	SAVAŞ	381	2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 35
292	SUR	SAVAŞ	382	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 19, 20, 21, 22, 25, 28, 29, 30, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 43, 44, 46, 47
293	SUR	SAVAŞ	383	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13
294	SUR	SAVAŞ	384	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18
295	SUR	SAVAŞ	385	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 38, 39, 40, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51
296	SUR	SAVAŞ	386	4, 5, 6, 9, 11, 12, 13, 14, 15
297	SUR	SAVAŞ	387	1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10
298	SUR	SAVAŞ	388	1, 2, 3, 4, 5
299	SUR	SAVAŞ	389	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
300	SUR	SAVAŞ	390	1, 4, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 20, 22, 25, 26, 28, 29
301	SUR	SAVAŞ	391	1, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 23, 24
302	SUR	SAVAŞ	392	1, 2, 4, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 60, 61, 63, 64
303	SUR	SAVAŞ	393	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 31, 32, 33, 34, 36, 38, 40
304	SUR	SAVAŞ	394	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35
305	SUR	SAVAŞ	395	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
306	SUR	SAVAŞ	452	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
307	SUR	SAVAŞ	483	1, 4, 5, 6, 7
308	SUR	SAVAŞ	484	1, 2, 3, 5, 7, 11, 12, 13, 14
309	SUR	SAVAŞ	485	1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21
310	SUR	SAVAŞ	486	1
311	SUR	SAVAŞ	487	1, 2, 3, 4, 5, 6, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20
312	SUR	ŞEMHANE	57	6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15
313	SUR	ŞEMHANE	59	1
314	SUR	ŞEMHANE	63	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 13, 14
315	SUR	ŞEMHANE	65	1
316	SUR	ŞEMHANE	545	1, 2
317	SUR	ŞEMHANE	912	3, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19
318	SUR	ŞEMHANE	913	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
319	SUR	ŞEMHANE	914	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
320	SUR	ŞEMHANE	915	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
321	SUR	ŞEMHANE	916	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
322	SUR	ZİYAGÖKALP	323	1, 3, 4, 6, 8, 10, 11, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 27, 42
323	SUR	ZİYAGÖKALP	396	2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25
324	SUR	ZİYAGÖKALP	405	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 24, 25, 26
325	SUR	ZİYAGÖKALP	406	1, 2, 11, 14, 15, 16, 17, 18

Ek A (devam)

326	SUR	ZİYAGÖKALP	407	1, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 18
327	SUR	ZİYAGÖKALP	408	1, 4, 5, 7, 8, 9
328	SUR	ZİYAGÖKALP	409	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15
329	SUR	ZİYAGÖKALP	410	1, 12, 13, 14, 15
330	SUR	ZİYAGÖKALP	414	1, 5, 6, 7, 28, 29, 31, 32, 33, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 50, 51, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 70, 71, 72, 74, 78, 79, 80, 82, 84, 86
331	SUR	ZİYAGÖKALP	415	2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 18
332	SUR	ZİYAGÖKALP	416	2, 3, 4, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
333	SUR	ZİYAGÖKALP	417	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33
334	SUR	ZİYAGÖKALP	418	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22
335	SUR	ZİYAGÖKALP	419	1, 2, 4, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
336	SUR	ZİYAGÖKALP	420	1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11
337	SUR	ZİYAGÖKALP	421	2, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 36
338	SUR	ZİYAGÖKALP	422	2, 3, 5, 7, 9, 10, 11, 12, 13
339	SUR	ZİYAGÖKALP	423	5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 20, 23, 25, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 48, 51, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 89, 90, 92, 93, 94, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 128, 131, 134, 135, 136
340	SUR	ZİYAGÖKALP	424	6, 7, 8, 9, 10
341	SUR	ZİYAGÖKALP	425	1, 3, 10, 11, 13, 15, 16, 18
342	SUR	ZİYAGÖKALP	426	1, 3, 4, 5, 6
343	SUR	ZİYAGÖKALP	427	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10
344	SUR	ZİYAGÖKALP	428	5, 6, 7, 8, 12, 14, 29, 34, 35, 36, 40, 42
345	SUR	ZİYAGÖKALP	441	1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17
346	SUR	ZİYAGÖKALP	696	21, 22
347	SUR	ZİYAGÖKALP	816	1
348	SUR	ZİYAGÖKALP	817	2, 4, 6
349	YENİŞEHİR	KÖŞKLER	109	1, 2, 3, 4
350	YENİŞEHİR	KÖŞKLER	557	1, 2, 3, 4
351	YENİŞEHİR	KÖŞKLER	560	1
352	YENİŞEHİR	KÖŞKLER	573	6, 7
353	YENİŞEHİR	KÖŞKLER	575	1, 2, 3, 4, 5
354	YENİŞEHİR	KÖŞKLER	576	1
355	YENİŞEHİR	KÖŞKLER	577	1, 2, 3, 4
356	YENİŞEHİR	KÖŞKLER	578	1, 2
357	YENİŞEHİR	KÖŞKLER	579	1, 2, 3, 4, 5
358	YENİŞEHİR	KÖŞKLER	952	238
359	YENİŞEHİR	KÖŞKLER	1060	1
360	YENİŞEHİR	KÖŞKLER	1631	2
361	YENİŞEHİR	YENİŞEHİR	121	5, 6, 10, 29, 30, 32, 35, 37, 40, 41, 42, 44, 45, 46
362	YENİŞEHİR	YENİŞEHİR	122	1, 3, 4, 5
363	YENİŞEHİR	YENİŞEHİR	711	49, 55

Ek B Etik Kurulu Raporu

T.C

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL

BAŞKANLIĞINA

19/07/2019

“KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN MAKRO FORM ETKİLERİ: DİYARBAKIR İLİ MERKEZ SUR İLÇESİ ÖRNEĞİ” isimli proje/araştırmamızın Aksaray Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu’nda değerlendirilmesi için gereğini arz ederim.

Proje Yürütücüsü

Onur Ersen KARA

Adres : Bingöl Üniversitesi-Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu

Telefon:

İş : 0426 216 00 12

Gsm. : 0533 522 86 86

E-Posta : karagaram@gmail.com

Ek B (devam)

TAAHHÜTNAME

Başvuruda sağlanan bilgilerin doğru olduğuna, araştırmanın protokole, yönetmeliklere, güncel Helsinki Bildirgesi'nde belirtilen ilkelere uygun olarak gerçekleştirileceğine, “KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN MAKRO FORM ETKİLERİ: DİYARBAKIR İLİ MERKEZ SUR İLÇESİ ÖRNEĞİ” isimli proje/araştırma süresince araştırma etik ilkelerine uyacağıma, araştırma ekibini (Laboratuvar ekibi, araştırma hemşiresi gibi dahil) araştırma hakkında bilgilendireceğime, araştırmanın uygulanması sırasında beklenmeyen ters bir etki ya da bir olay olduğunda etik kurulu haberdar edeceğime, araştırma sırasında çalışma protokolünde değişiklik yapılması gerektiğinde veya araştırma durdurulduğunda bunu yazılı olarak kurula bildireceğime, proje/araştırma kapsamında rutin dışında kullanılacak materyal ve/veya yapılacak testler ve benzeri giderlerinin tarafımızca karşılanacağına ve araştırma ülkemizde/bütün ülkelerde sona erdikten sonra, 1 (bir) yıllık azami süre içerisinde nihai raporun bir kopyasını Etik Kurul’a sunacağıma söz veririm/veririz.

ARAŞTIRMA YÜRÜTÜCÜSÜ

Onur Ersen KARA

Danışman Adı ve Soyadı:

İmzası:

H. Murat YILMAZ

Ek B (devam)

T.C

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL

BAŞKANLIĞINA

19/07/2019

"KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN MAKRO FORM ETKİLERİ: DİYARBAKIR İLİ MERKEZ SUR İLÇESİ ÖRNEĞİ" isimli klinik proje/araştırmaya aşağıda imzası olan araştırmacılar olarak Helsinki Deklarasyonu'nun son metnini okuduğumuzu beyan ve taahhüt ederiz.

ARAŞTIRMA YÜRÜTÜCÜSÜ

Onur Ersen KARA

Ek B (devam)

	T.C AKSARAY ÜNİVERSİTESİ İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL BAŞVURU FORMU	Araştırmanın: Tarihi: No.su:
---	--	---

1. ARAŞTIRMANIN BAŞLIĞI:

KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN MAKRO FORM ETKİLERİ: DİYARBAKIR İLİ MERKEZ SUR İLÇESİ ÖRNEĞİ

2. ARAŞTIRMANIN KONUSUNUN TEMEL ALANI:

- () Sosyal Bilimler
- (X) Fen Bilimleri
- () Sağlık Bilimleri
- () Spor Bilimleri
- () Eğitim Bilimleri
- () Diğer (Lütfen Belirtiniz.....)

3) SORUMLU ARAŞTIRMACI

Adı, Soyadı	Onur Ersen KARA		
Ünvanı	Harita Mühendisi		
Çalıştığı Kurum/Şehir	Bingöl Üniversitesi/BİNGÖL		
Telefon	0(426) 216 0012	Gsm: 0533-522 8686	Faks: +904262150876
Haberleşme adresi	Bingöl Üniversitesi-Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu		
E-posta	karagaram@gmail.com		

Ek B (devam)

4) DİĞER ARAŞTIRICILARIN				
Adı, Soyadı	Ünvanı/Görevi	Kurum	Telefon	İmza
H.Murat YILMAZ	Danışman	Aksaray Üniversitesi	03822883717	

5) ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	☒ Tek Merkez
	☐ Multidisipliner
	☐ Çok Merkez

6) ÇOK MERKEZLİ YA DA MULTİ-DİSİPLİNER ARAŞTIRMALARDA ARAŞTIRMA KOORDİNATÖ-RÜNÜN	Adı, soyadı	Birimi
	Görev ve ünvanı	

7) ARAŞTIRMANIN TANIMI
7.a. Araştırılan konuyu belirtiniz: Kentsel Dönüşümün Makro Form Etkileri: Diyarbakır İli Merkez Sur İlçesi Örneği başlıklı tezimde Sur ilçesinde kentsel dönüşüm yapılan bölgelerde yaşayan halkın kentsel dönüşüm hakkındaki bilgileri, tutumları ve beklentilerinin neler olduğunu belirlemektir. Türkiye'nin her yerinde kentsel dönüşüm çalışmaları yapılmaktadır. Bu çalışmalarla halka daha güvenli ve sosyal donatıları olan yerleşim yerleri yapmak amaçlanmıştır. Bu çalışmalar sonrasında halk yeni yerleşim yerlerinde birçok sıkıntılarla karşılaştıklarını bilinmektedir. Halkın sıkıntılarını belirlemek beklentilerin karşılanıp/karşılanmadığı belirlemek için birçok çalışma literatürde bulunmaktadır. Bizde çalışmayla Sur ilçesinde yaşayan halkın tutum ve beklentilerini belirleyerek literatüre katkı sağlamaktır. Bu çalışmada halkın beklentilerine yönelik anket hazırlanmıştır.. Kentsel dönüşüm ile ilgili yasa, yönetmenlik ve mevzuat hakkında bilgi düzeylerinin ne olduğunu belirlemektir.

Ek B (devam)

7.b. Araştırmanın Hipotezleri: (veya araştırma soruları) Anket soruları Ek olarak sunulmuştur.

Diyarbakır İli Merkez Sur İlçesindeki kentsel dönüşüm çalışmaları sonucunda vatandaşların yaşam standartları arttığı düşünülüyor.

Vatandaşların memnuniyetleri arttığı düşünülüyor.

Vatandaşlar ekonomik kazanç sağlamış olduğu düşünülmektedir.

Soyal yeşil alan sahaları arttığı düşünülüyor.

Mülkiyet yapısına yönelik ve bina sahipliğiyle ilgili maliklerin memnuniyeti arttığı düşünülüyor.

7.c. Çalışmanın Temel Amacı: Diyarbakır ilinde Merkez Sur İlçesinde yapılan kentsel dönüşüm çalışmaları ile kentin doğal, kültürel, tarihi ve sosyal özellikleri ile kullanıcılar açısından memnuniyet anketi yapmak. Kentsel dönüşümün mekânsal ve sosyo-ekonomik etkilerini ortaya koymayı ve ilerdeki çalışmalara katkı sağlamak amaçlanmıştır.

7.d. Çalışmanın İkincil Amacı: Bölgede yaşayan insanlarla görüşüp Kentsel Dönüşüm çalışmalarıyla ilgili genel değerlendirmelerde bulunmak.

7.e. Alt Çalışma var mı? ☐ Evet ☒ Hayır

7.f. Çalışmanın Gerekçesi: Çalışma alanındaki vatandaşların Kentsel Dönüşüme bakış açıları ve dönüşüm sürecinde makro form etkileriyle beraber memnuniyet değerlendirmesi yapılacaktır.

7.g. Araştırmanın ☐ f1. Araştırma projesi ☐ f3. Doktora tezi

Türü ☒ f2. Yüksek lisans tezi ☐ f4

Ek B (devam)

8. PROJE/ARAŞTIRMA'NIN MATERYAL VE YÖNTEMİ
8.a. Araştırmanın Yöntemi: Kentsel dönüşüm hakkında halkın Fikir ve görüşlerini belirlemek için bölgede yaşayan halktan görüşleri ve beklentileri anket yoluyla bilgi toplanacaktır.
8.b. Araştırmanın Evren ve Örneklemi: Tüm Türkiye ve Diyarbakır ilinin birçok ilçesinde kentsel dönüşüm çalışması yapılmaktadır. Çalışmamızda Diyarbakır İlinin Merkez Sur İlçesi evren olarak seçilmiştir.
8.c. Araştırmada Kullanılacak Veri Toplama Araçları: Çalışmamızda 25 maddelik bir anket kullanılacaktır. Anketin ilk sekiz maddesi katılımcıların cinsiyet, yaş, gelir, evin özellikleri gibi sorulardan oluşmaktadır. Sonraki sorular Kentsel dönüşümden beklentilerin karşılanıp karşılanmadığı ve memnuniyetlerini belirlemeye yönelik sorular bulunmaktadır
8.d. Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesi: Anketlerin analizinde demografik verilerin analizinde Frekans ve yüzde değerlendirme yapılırken, Grup içi analizlerde Ki-kare yöntemi izlenecektir.
8.e. Araştırmanın Öngörülen çalışma süresi: Çalışma süresi altı (6) ay olarak öngörülmüştür.
8.f. Araştırmanın Başlangıç ve Bitiş Tarihi: Başlangıç Tarihi : 26/07/2019 Bitiş Tarihi : 25/11/2019
8.g. Gönüllü ve/veya araştırmaya katılanların araştırmaya alınma kriterleri • Kentsel dönüşüm çalışma alanı içinde ikamet ediyor olmak. • Mülk sahibi olmak • Taşınmazının kentsel dönüşüme tabi olması • Ankete katılabilecek eğitim ve bilgi düzeyine sahip olması
8.h. Gönüllü ve/veya araştırmaya katılanların araştırmaya alınmama kriterleri: • Kentsel dönüşüm yapılan alan dışında ikamet etmesi • Mülk sahibi olmaması • Ankete katılma yeterliliğinin olmaması.

Ek B (devam)

8.i. Gönüllü ve/veya araştırmaya katılanların araştırma başladıktan sonra çıkarılma kriterleri:

- 18 yaşından küçük olması
- Kentsel dönüşüm çalışma alanında ikamet etmemesi
- Kendi isteği ile vazgeçmesi

8.j. Araştırmanın yürütücüsü olarak, sizce bu çalışma süresince karşılaşılabileceğiniz etik sorunlar nelerdir? Bu tip sorunlarla karşılaşmamak için ne tür önlemler almayı düşünüyorsunuz? Bu tip sorunlar ortaya çıktığında ne gibi çözümler öngörebilirsiniz? Katılımcıların doğru cevap vermemesi, araştırmayla ilgili bilgi yetersizliği ve mevzuatı bilmemesi, yeterli düzeyde cevap vermemesi ve araştırmayı yürütebilmek adına her hangi bir olumsuzluklarla karşılaşılması gibi sorunlar olabilir. Yetkili idari kısımlarla(Belediye, Büyük şehir Belediyesi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) yardım ve iletişim sağlanamaması durumuyla karşılaşılabilir. Önlemler olarak araştırmaya has Kentsel Dönüşüm ile ilgili mevzuat,yasa,yönetmenlikler katılımcılara anlatılır ve katılımcıları daha kapsamlı bilgilendirmek için araştırmayla ilgili yetkili mercilerle iletişim halinde olup katılımcıları ilgili yetkili idari kısımlara yönlendirilebilir.

9. İLİŞKİLİ LİTERATÜR LİSTESİ:

- Altaban, Ö., 1998. Cumhuriyet'in Kent Planlama Politikaları ve Ankara Deneyimi, 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık, Yıldız Sey (ed), İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, s.41-64.
- Anonim, Karabük 1999 Yılı, Karabük Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayını, Ankara.
- Atalay, B., 1983. Sanayileşme ve Sosyal Değişme (Kırıkkale Araştırması), DPT Yayınları, Ankara.
- Atik, Ç. A., 2013. Kamulaştırmada yargısal denetim, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çetin, B., 2005. İstanbul kent merkezi yakın çevresindeki konut alanlarındaki üniversite kampüslerinin sosyal ve fiziksel çevrenin canlandırılmasındaki etkileri, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Donnison, D., 1993. Agenda for the future. Campell McConnell (der.) Trickle Down

- Eke, F., 2000. Gecekondu Alanlarının Değerlendirilmesine İlişkin Çözümler, SDÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(1), 43-54.
- Görgülü, Z., 1993. Hisseli Bölüntü İle Oluşan Alanlarda Yasallaştırmanın Kentsel Mekâna Etkileri, YTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Gümüşboğa B., 2009. Katılım ekseninde kentsel dönüşüm: Altındağ Aktaş mahallesi örneği, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- İnan, A., 1972. Devletçilik ilkesi ve Türkiye Cumhuriyetinin birinci sanayi planı 1933. Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Özcan, K., 2006. Tanzimat'ın kent reformları: Türk imar sisteminin kuruluş sürecinde erken planlama deneyimleri (1839-1908), Osmanlı Bilimi Araştırmaları, 7(2), 149-180.
- Roberts, P. (2000). The evolution, definition and purpose of urban regeneration. Urban regeneration, 9-36.
- Sayar, Z., 1948. 5218 Sayılı Kanun ve Mavi Haritası, Arkitekt Dergisi, 9(12), s.187.
- Şenyapılı, T., 1998. Cumhuriyet'in 75.Yılı Gecekondu'nun 50.Yılı, 75 yılda Değişen Kent ve Mimarlık, Yıldız Sey (ed), İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- TBMM Bayındırlık İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu, 18.04.2005, Esas No:1/984, Karar No:64.
- TBMM Dönem 22, Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Kanunu Tasarısı, 2005, Yasama Yılı:3, Sayı:1/984.
- Tekeli, İ., 1985. Tanzimat'tan Cumhuriyete Türkiye'de Kentsel Dönüşüm, Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, c.4, İletişim Yayınları, İstanbul, s.878-890.
- Tekeli, İ., 1998. Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme ve Kent Planlaması, 75 yılda Değişen Kent ve Mimarlık, Yıldız Sey (ed), İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları, s.1-24.
- Tekeli, İ., 2010. Türkiye'nin Kent Planlama ve Kent Araştırmaları Tarihi Yazıları, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.

Ek B (devam)

- Uğur, L.O., Saka, M. ve Aliefendioğlu, Y., 2016. Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'a göre riskli yapı tespitinde karşılaşılan uygulama problemlerinin vaka tabanlı incelenmesi: Tekirdağ ili örneği. Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi, 4(1).
- Yılmaz, E., 2016. Diyarbakır Sur İlçesi Kentsel Dönüşüm Metotları ve Turizmin Katkısı, Cultural Land Scape: Rebuilding After Decay International Conference, İstanbul, 82-100.
- URL-1<<https://diyarbakir.csb.gov.tr/askiya-alma-tutanagi-diyarbakir-ili-sur-ilcesi-sinirlari-icerisinde-bulunan-187-hektarlik-alan-6306-sayili-afet-riski-altindaki-alanlarin-donusturulmesi-hakkinda-kanun-duyuru-178174>
Erişim tarihi: 17.03.2019
- URL-2<<https://webdosya.csb.gov.tr/csb/dokumanlar/altyapi0003.pdf> Erişim tarihi: 16.02.2019
- URL-3< <https://docgo.net/embed/1-pdf-Cg3oaBO> Erişim tarihi: 07.11.2018
- URL-4<www.kentseldonusumsistemi.com/6306-sayili-kanun-kapsaminda-hak-sahiplerince-bankalardan-kullanilacak-kredilere-saglanacak.html Erişim tarihi:15.06.2019
- URL-5< <http://www.tellioglu.com/kentsel-donusum.asp> Erişim tarihi: 05.08.2018
- URL-6<www.wowturkey.com/forum/viewtopic.php?p=3730216 -Erişim tarihi: 02.05.2018
- URL-7<www.altyapi.csb.gov.tr/6306-sayili-kanun-uygulama-yonetmeligi-yeni-duyuru-522 erişim tarihi: 29.04.2019

10. Araştırma'nın B Planı

(Proje/Araştırma'nın önerildiği şekilde yürütülmesini önemli ölçüde aksatan öngörülmemiş gelişmelerle karşılaşılması durumunda başvurulacak "B Planı" ana hatlarıyla belirtilmelidir.)

Vatandaşlara yetkili mercilerin iletişim sağlamasında yardımcı olabilmek, vatandaşları kentsel dönüşüm hakkında bilgilendirmek, ilgili birimlerin iletişim adreslerini sağlamak. Türkçe bilmeyen vatandaşlar olursa onlara iletişim konusunda

tercümanlık açısından yardım etmek. Anketin düzgün şekilde okumasını ve anlaması hususunda yardımcı olmak.

Ek B (devam)

11)ARAŞTIRMA BÜTÇESİ	
11.a.Destekleyen Kuruluş (varsa)	-----
11.b.Araştırma Fonu	1.000 TL
11.c.Diğer (Kaynak Açıkça Belirtilmelidir)	-----
11.d. Destekleyen Kuruluşun Adı ve adresi.	-----

(BURAYI DOLDURMAYINIZ)	
ETİK KURUL	KARAR TARİHİ : / / 20.... KARAR NO :
UYGUNDUR	☐
KOŞULLU UYGUNDUR	☐
DÜZELTİLEREK DEĞERLENDİRİLECEKTİR	☐
UYGUN DEĞİLDİR	☐

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAY FORMU

18/07/2019

“KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN MAKRO FORM ETKİLERİ: DİYARBAKIR İLİ MERKEZ SUR İLÇESİ ÖRNEĞİ” isimli bir proje/araştırmada yer almak üzere davet edilmiş bulunmaktasınız. Bu çalışma, araştırma amaçlı olarak yapılmaktadır. Araştırma'ya katılma konusunda karar vermeden önce Araştırma'nın neden ve nasıl yapıldığını, sizinle ilgili bilgilerin nasıl kullanılacağını, Araştırma'nın neler içerdiğini, olası yararlarını, risklerini ve rahatsızlıklarını bilmeniz önemlidir. Lütfen aşağıdaki bilgileri dikkatlice okumak için zaman ayırın. Araştırma hakkında tam olarak bilgi sahibi olduktan sonra ve sorularınız cevaplandıktan sonra eğer katılmak isterseniz sizden bu formu imzalamanız istenecektir.

a.Araştırma'nın amaçları ve dayanağı nelerdir, benden başka kaç kişi bu Proje/Araştırma'yakatilacak?

b.Bu Araştırma'yakatılmalı mıyım? (Bu bölüm aynen korunacaktır)

Bu Araştırma'da yer alıp almamak tamamen size bağlıdır. Eğer katılmaya karar verirsiniz bu yazılı bilgilendirilmiş olur formu imzalanmak için size verilecektir. Şu anda bu formu imzalarsanız bile istediğiniz herhangi bir zamanda bir neden göstermeksizin Proje/Araştırma'yı bırakmakta özgürsünüz.

c. Bu Araştırma'yakatılırsam beni neler bekliyor?

d. Araştırma'nın olası riskleri ve yan etkileri nelerdir, göreceğim olası bir zarar durumunda ne yapılacak?

Ek B (devam)

Bu başlık altında aşağıdaki bilgiler yer almalıdır:

- Görülebilecek komplikasyonlar
- Ortaya çıkabilecek komplikasyonların tedavi edilebilirliği
- Araştırma'dan dolayı katılımcının göreceği olası bir zararda veya yan etkide bunun sorumluluğunun ve giderilmesi için gerekli her türlü tıbbi müdahalenin yapılacağını; bu konudaki tüm harcamaların üstlenileceğini belirtiniz.
- Muhtemel zarar durumunda gönüllünün veya yakınının bilgi için ilişki kuracağı kişinin ismini veriniz.

e. Araştırma'dayer almamın yararları nelerdir?

f. Bu Araştırma'ya katılmamın maliyeti nedir?

Araştırma'ya katılmakla parasal yük altına girmeyeceksiniz ve size de herhangi bir ödeme yapılmayacaktır.

g. Kişisel bilgilerim nasıl kullanılacak?

Araştırmadaki araştırmacılar; kişisel bilgilerinizi, fotoğraflarınızı araştırmayı ve istatistiksel analizleri yürütmek için kullanacaktır ancak kimlik bilgileriniz ve fotoğraflarınız çalışma boyunca-sonrasında araştırmacılar tarafından gizli tutulacaktır. Araştırma'nın sonunda, bu bilgiler hakkında bilgi istemeye hakkınız vardır. Araştırma sonuçları Araştırma bitiminde uluslararası veya dünya çapında tıbbi literatürde yayınlanabilecektir ancak kimliğiniz ve fotoğraflarınız izinsiz açıklanmayacak ve yayınlanmayacaktır.

h. Daha fazla bilgi, yardım ve iletişim için kime başvurabilirim?

Araştırma ile ilgili bir sorunuz olduğunda ya da çalışma ile ilgili ek bilgiye gereksiniminiz olduğunuzda aşağıdaki kişi ile lütfen iletişime geçiniz.

ADI : Onur Ersen KARA

GÖREVİ : Öğretim Görevlisi

TELEFON : 0533-522 86 86

Ek B (devam)

(Katılımcının/Deneğin Beyanı)

ASÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Harita Mühendisliği Anabilim Dalında, Onur Ersen KARA tarafından bir Araştırma yapılacağı belirtilerek bu Araştırma ile ilgili yukarıdaki bilgiler bana aktarıldı ve ilgili metni okudum. Bu bilgilerden sonra böyle bir Araştırma'ya “katılımcı” olarak davet edildim.

Araştırma'ya katılmam konusunda zorlayıcı bir davranışla karşılaşmış değilim. Araştırma'nın yürütülmesi sırasında herhangi bir neden göstermeden Araştırma'dan çekilebilirim. *(Ancak araştırmacıları zor durumda bırakmamak için Araştırma'dan çekileceğimi önceden bildirmemim uygun olacağının bilincindeyim)*. Ayrıca tıbbi durumuma herhangi bir zarar verilmemesi koşuluyla araştırmacı tarafından Araştırma dışı da tutulabilirim.

Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana da bir ödeme yapılmayacaktır.

İster doğrudan, ister dolaylı olsun Araştırma uygulamasından kaynaklanan nedenlerle meydana gelebilecek herhangi bir sağlık sorununun ortaya çıkması halinde, her türlü tıbbi müdahalenin sağlanacağı konusunda gerekli güvence verildi. (Bu tıbbi müdahalelerle ilgili olarak da parasal bir yük altına girmeyeceğim).

Bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Bu koşullarla söz konusu Araştırma'ya kendi rızamla, hiç bir baskı ve zorlama olmaksızın, gönüllülük içerisinde katılmayı kabul ediyorum.

İmzalı bu form kağıdının bir kopyası bana verilecektir.

Ek B (devam)

Katılımcı

Adı, soyadı :

Adres :.....

Tel :.....İmza :..... Tarih : ../../..

Görüşme tanığı

Adı, soyadı :

Adres :.....

Tel :.....İmza :..... Tarih : ../../..

Ek B (devam)

T.C

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL

BAŞKANLIĞINA

19/07/2019

“KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN MAKRO FORM ETKİLERİ: DİYARBAKIR İLİ MERKEZ SUR İLÇESİ ÖRNEĞİ” isimli araştırmamız tamamlanarak, sonuç raporu ekte sunulmuştur.

Saygılarımla arz ederim.

Onur Ersen KARA

Proje Yürütücüsü

Harita Mühendisi

Ek: 1 Adet Sonuç Raporu

Adres : Bingöl Üniversitesi-Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu

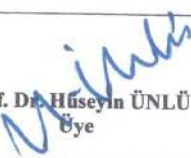
Telefon:

İş :0(426) 216 0012

Gsm. :0533-522 86 86

E-Posta :karagaram@gmail.com

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Kararı

Tarih	Toplantı Sayısı	Karar No	Sayfa
29.07.2019	07	2019/01	
Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurulu 29.07.2019 tarihinde saat 11.00'da İslami İlimler Fakültesi Toplantı Salonunda kurula yapılan başvuruları görüşmek üzere toplanmış ve aşağıdaki kararı/kararları almıştır: Karar 2019/07-01: Yürütücülüğünü Onur Ersen KARA'nın yaptığı " Kentsel Dönüşümün Makro Form Etkileri: Diyarbakır İli Merkez Sur İlçesi Örneği " başlıklı araştırma ile ilgili 2019/07-01 protokol numaralı başvuru kurulumuz tarafından incelenmiş, Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Etik Kurul Yönergesi'nde belirtilen etik ilkelere uygun olduğuna, toplantıya katılan üyelerin oy birliği ile karar verilmiştir.			
 Prof. Dr. Necmettin AYGÜN Başkan			
 Doç. Dr. Mehmet KARACA Üye	 Prof. Dr. Hüseyin ÜNLÜ Üye	 Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU Üye	
(İznilî) Dr. Öğr. Üyesi Arzu YÜKSEL Üye	(İznilî) Dr. Öğr. Üyesi Gaye BULUT Üye	(İznilî) Dr. Öğr. Üyesi Funda VARNACI UZUN Üye	

Ek C Anket Soruları

ANKET SORULARI

1. Cinsiyet: () Kadın () Erkek
2. Yaşı: () 20-25 () 26-30 () 31-35 () 36-40 () 41ve üstü
3. Hane halkının aylık toplam geliri nedir?

() 1.001 TL-1.500 TL

() 1.501 TL-2.000 TL

() 2.001 TL-2.500 TL

() 2.501 TL-3.000 TL

() 3.001 TL-3.500 TL

() 3500 TL üstü

4. Ne işle uğraşıyorsunuz?

- a) İşsizim
- b) Özel bir şirkette çalışıyorum
- c) Kendi işimi yapıyorum
- d) İşçiyim
- e) Memurum
- f) Emekliyim
- g) Ev hanımıyım

5. Şu anda oturduğunuz evde kaç kişi yaşıyorsunuz?

() 2-4

() 5-6

() 7+

6. Eski evinizin bina yaşı

.....

Ek C (devam)

7. Bu mahallede oturma nedeniniz nedir?

- ☐ Yaşam koşulları uygunluğu (ulaşım kolaylığı, temiz ve güvenli bir çevre, alt yapı hizmetlerinin yeterliliği vb.)
- ☐ Ekonomik ve ailevi gibi zorunluluklar
- ☐ Bildiğim bir çevre
- ☐ Hemşehrilik
- ☐ Akrabalarım burada
- ☐ Diğer

8. Buraya taşınmadan önce nerede ikamet ediyordunuz?

- a) Yine bu mahallede
- b) Başka Mahallede
- c) Başka İlçede
- d) Başka Şehirde

9. Dönüşüm sonrasında edindiğiniz mülkiyetinizi ileride ne yapmayı düşünüyorsunuz?

- a) Çocuklarıma vereceğim
- b) Kiraya vereceğim
- c) Satacağım
- d) Oturmaya devam edeceğim

10. Dönüşüm projesinden yararlanarak mülkiyet anlamında ekonomik açıdan kazançlı çıktığınızı düşünüyor musunuz?

- a) Evet
- b) Hayır

Ek C (devam)

11. Kentsel dönüşüm projesiyle edindiğiniz mülkiyetinizden (dükkan, ev v.b.) memnun kaldınız mı?

- a) Memnunum
- b) Memnun değilim

Memnuniyetinizin nedenleri nelerdir?

- ☐ Evin büyüklüğü yeterli (oda sayısı, evin planı)
- ☐ Konutun yapımında kullanılan malzeme iyi
- ☐ Altyapı hizmetleri yeterli (su, elektrik, doğalgaz, tesisat vb.)
- ☐ Komşuluk ilişkileri iyi
- ☐ Alışkanlık
- ☐ Diğer

Memnuniyetsizliğinizin nedenleri nelerdir?

- ☐ Evin büyüklüğü yeterli değil (oda sayısı, evin planı)
- ☐ Konutun yapımında kullanılan malzeme kalitesi iyi değil
- ☐ Altyapı hizmetleri yeterli değil (su, elektrik, doğalgaz, tesisat vb.)
- ☐ Komşuluk ilişkileri uygun değil
- ☐ Diğer

12. Kentsel Dönüşüm Projesi çerçevesinde oluşan sosyal donatı açısından memnun kaldınız mı?

- a) Memnunum
- b) Memnun değilim

Ek C (devam)

Memnuniyetinizin nedenleri nelerdir?

- ☐ Yeşil alan ve çocuk bahçesi gibi alanların varlığı
- ☐ sosyal ve kültürel donatıların yeterliliği
- ☐ Ulaşım imkanları yeterli
- ☐ Güvenli ve temiz bir çevrenin varlığı
- ☐ Çirkin ve düzensiz bir çevre görüntüsünden kurtulma
- ☐ Diğer.....

Memnuniyetsizliğinizin nedenleri nelerdir?

- ☐ Yeşil alan ve çocuk bahçesi gibi alanların yetersizliği
- ☐ Sosyal ve kültürel donatıların yetersizliği
- ☐ Ulaşım imkanları yeterli
- ☐ Güvenli ve temiz bir çevrenin yetersizliği
- ☐ Çirkin ve düzensiz bir çevre görüntüsünden kurtulma
- ☐ Ulaşım imkanlarının yetersizliği
- ☐ Güvenli bir çevrenin olmaması
- ☐ Çevre kirliliği
- ☐ Diğer.....

Ek C (devam)

13. Proje yapılmadan önce projeye dair ön bilgi ve proje süresince projenin ilerleme sürecine dair bilgi verildi mi?

a) Evet

() Projenin temsilcileriyle yapılan görüşmeler

() Bilgilendirici halk toplantıları (kahve ve pazar alanları gibi yerlerde)

() Bilgilendirici ilanlar, broşürler vs.

() Danışma ve bilgi verme büroları-masaları

() Anketler

b) Hayır

14. Kentsel Dönüşüm ile ilgili bilgi seviyem

a) Çok iyi biliyorum

b) Bilgim var.

c) Kendimce yeterli seviyede bilgili olduğumu düşünüyorum.

d) Diğer

15. Mülkiyet durumuna istinaden Kentsel Dönüşüm ile ilgili bilgi seviyem

a) Ev sahibiyim çok iyi biliyorum.

b) Ev sahibiyim bilgim var.

c) Kiracıyım çok iyi biliyorum.

d) Kiracıyım bilgim var.

e) Diğer

Ek C (devam)

- 16.** Projenin başlangıcından sonuna kadar geçen dönemde sizin görüşlerinizi alarak, projeye katılımızı artırmak için daha başka neler yapılabilirdi? Bu konudaki görüşleriniz nelerdir?

.....

- 17.** Projenin uygulanması sırasında size maddi imkanlar (kira yardımı, gıda yardımı, lojman vb.) sağlandı mı?

- a) Evet
- b) Hayır

- 18.** Eviniz ve çevresi, verilen bilgiler doğrultusunda size eksiksiz teslim edildi mi?

- a) Evet
- b) Hayır

- 19.** Yaşadığınız eve ve içinde bulunduğu çevresine ilişkin en önemli problem nedir?

- () Alt yapı hizmetlerinin yetersizliği (su, elektrik, doğalgaz, tesisat vb.)
- () Evin ve binanın yapımında kullanılan malzeme kalitesinin iyi olmaması
- () Evin küçüklüğü
- () Park ve çocuk bahçesi gibi alanların yetersizliği
- () Çevre düzenlemesinin iyi olmaması (kaldırım, merdiven, site koruma duvarı, otopark vb.)
- () Kültürel faaliyetlerin eksikliği

Ek C (devam)

- ☐ Ulaşım imkanlarının yetersizliği
- ☐ Güvenli bir çevrenin olmaması
- ☐ Çirkin ve düzensiz bir çevre görüntüsünden kurtulamama

20. Kentsel Dönüşümün deyince ne anlıyorsunuz.

- ☐ Yerinden Etme
- ☐ Depreme Dayanıklı Meskenler
- ☐ Rant
- ☐ Yenileme
- ☐ Fiziksel Olarak Sağlıklı Yapılar
- ☐ Yıkım
- ☐ Soylulaştırma
- ☐ Modern Binalar

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Onur Ersen KARA

Adres : Üniversite Mah. Yiğit Sok. No:6/A Merkez/Elazığ

E-posta adresi : karagaram@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ (Kurum ve Yıl)

Lisans : Selçuk Üniversitesi, 2017-2011

Yüksek Lisans : Aksaray Üniversitesi, 2019-

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLERİ

1. Özel Sektör Harita Mühendisi 2011 - 2013
2. Bingöl Üniversitesi Öğretim Görevlisi 2013 - Halen